

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

**Profil vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti pro
získání zbrojního průkazu v Královéhradeckém kraji
a jejich motivace pro držení zbraní**

Bakalářská práce

Autor: Austin Backo
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce: JUDr. Miroslav Antl
Oponent práce: prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Austin Backo

Studium: P18K0158

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Název bakalářské práce: **Profil vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu v Královéhradeckém kraji a jejich motivace pro držení zbraní**

Název bakalářské práce AJ: Profile of participants in the professional qualification test for obtaining the gun license in the Hradec Králové Region and their motivation for holding guns

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá problematikou držení zbraně v historii i současnosti z pohledu práva a odborné veřejnosti. Její teoretická část je věnována historii střeleckých bratrstev na českém území, kategorizaci zbraní a střeliva, terminologii, české a evropské legislativě a procesu získání zbrojního průkazu na našem území. Práce zkoumá i trestné činy páchané za použití zbraní a přečiny vůči zákonu o zbraních. Její praktická část je soustředěna na držitele zbrojních průkazů pobývajících na území Královéhradeckého kraje. Základní výzkumnou metodou je dotazníkové šetření.

- BĚLÍK, Václav a Stanislava HOFERKOVÁ. *Tvorba odborné práce: vysokoškolská učebnice pro studenty sociálně pedagogických oborů*. Brno: Tribun EU, 2016. ISBN 978-80-263-1021-1.
- VOSÁTKA, Josef. *Zbrojní průkaz: zkouška odborné způsobilosti: právní předpisy, zkušební otázky, manipulace se zbraní a povely při střelbě: ke zkouškám žadatelů o zbrojní průkaz a žadatelů o jmenování zkušebními komisařem*. Praha: Druckvo, spol. s r.o., 2016. ISBN 978-80-87668-24-5.
- KOMENDA, Jan. *Manipulace se zbraní: pro žadatele o zbrojní průkaz*. 5. Brno: Legraf, 2018. ISBN 978-80-907257-0-6.
- KOVÁRNÍK, Libor a Miroslav ROUČ. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007, 247 s. ISBN 978-80-7380-030-7.
- KMOŠEK, Petr. *Střelecké spolky východních Čech a jejich malované terče*. Vyd. 1. Ústí nad Orlicí: Oftis, 2003, 220 s. ISBN 80-86042-82-0.
- SPURNÝ, Joža a Viktor ČERVENÝ. *Násilí z pohledu společenských věd: sborník příspěvků z mezinárodní konference, 20. září 2007, Praha*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, 204 s. ISBN 978-80-7251-253-9.
- Česko. *Úplné znění zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)*. Vydání: druhé. Praha: Armex, 2017, 114 s. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-51-9.

Garantující pracoviště: Ústav sociálních studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: JUDr. Miroslav Antl

Oponent: prof. PhDr. Blahoslav Kraus, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 20.2.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Profil vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu v Královéhradeckém kraji a jejich motivace pro držení zbraní“ vypracoval pod vedením vedoucího závěrečné práce JUDr. Miroslava Antla samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 6. 2021

Austin Backo

Poděkování

Rád bych poděkoval svému vedoucímu práce JUDr. Miroslavu Antlovi, za jeho cenné rady, odborné připomínky a kolegiální přístup během tvorby odborné práce. Taktéž bych chtěl poděkovat své partnerce za její podporu a přízeň. V neposlední řadě patří mé díky správcům a zaměstnancům střelnic, majitelům a zaměstnancům obchodů, policistům a především respondentům, kteří mi umožnili realizovat rozsáhlé dotazníkové šetření i přes nepříznivá vládní opatření.

Anotace

BACKO, Austin. Profil vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu v Královéhradeckém kraji a jejich motivace pro držení zbraní. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 94 s. Bakalářská práce.

Práce se zaměřuje na problematiku držení střelných zbraní v kontextu historických událostí i českého a evropského práva. Datuje a blíže popisuje sociálně kulturní souvislosti vzniku prvních střeleckých bratrstev na českém území, jejich roli v uspořádání společnosti a historický vývoj významu těchto společenství. Za využití odborné literatury s odkazem na příslušné právní normy práce kategorizuje zbraně a střelivo, představuje odborné názvosloví a popisuje proces získání zbrojního průkazu v České republice. Zkoumá trestnou činnost páchanou se zbraněmi za využití statistik poskytnutých Policií České republiky.

Empirická část práce je věnována držitelům zbrojních průkazů pobývajících na území Královéhradeckého kraje, jejich motivaci pro držení zbraní i tomu, kolik zbraní je v jejich držení a jak je zabezpečují. Dotazníkovým šetřením realizovaným v prostorách střelnic, obchodů a oddělení pro zbraně a bezpečnostní materiál Policie České republiky jsou zkoumány i jejich zkušenosti s použitím zbraní v rámci zákona o zbraních a trestní zákoník i mimo jejich rámec. Na základě získaných údajů je vypracován ideální typ držitelů zbrojního průkazu, kteří vykonali zkoušku odborné způsobilosti pro jeho získání, a upozorňuje na možné nedostatky zbraňové legislativy, pro které navrhuje řešení.

Klíčová slova: Střelecká bratrstva, legislativa zbraní a střeliva, zbrojní průkaz, trestné činy, ideální typ.

Annotation

Backo, Austin. Profile of participants in the professional qualification test for obtaining the gun license in the Hradec Králové Region and their motivation for holding guns. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 94 pp. Bachelor Degree Thesis.

The thesis is focused on firearm holding in the context of historical events, together with Czech and European rights. It dates and specifies the social-cultural background of shooters guilds' origins in the Czech area, the role of these guilds in the organization of society, and the historical development of their importance. Using the professional literature while referring to specific legislation, it categorizes arms and munition, presents terminology, and describes the process of obtaining a gun licence in Czechia. The thesis examines crimes committed with the weapons using the statistical data provided by the Police of the Czech Republic.

The empiric part of the thesis is dedicated to gun license holders residing in the Hradec Králové Region, their motivation for holding guns, the number of guns they hold, and how they are securing them. Survey realized in shooting ranges, in gun shops, and Weapons and Security Material Service branches of the Police of the Czech Republic, examines experiences with the use of firearms under or outside the firearm legislation. Based on the collected data, the thesis draws up the ideal type of gun license holders who were participants in the professional qualification test for obtaining it, and points out possible shortcomings of the firearm legislation and proposes solutions.

Keywords: Shooter's guild, legislation of weapons and munition, gun license, crimes, ideal type.

Obsah

Seznam grafů.....	9
Seznam zkratk	10
Úvod	11
1 Původ zbraní a střeleckých spolků	12
1.1 Původ a vývoj střelných zbraní	12
1.1.1 Vynález střelného prachu a počátek palných zbraní.....	13
1.1.2 Vývoj zámků palných zbraní	15
1.2 Počátky střelnic a střeleckých společenství v české historii	17
1.3 Střelecké spolky Královéhradeckého kraje a východních Čech	21
2 Pojetí zbraní, střeliva a dalších pojmů v odborné literatuře a legislativě České republiky i dalších zemí Evropské unie	25
2.1 Kategorizace zbraní a střeliva a jejich mezinárodní značení	28
2.1.1 Dělení zbraní podle odborné literatury	28
2.1.2 Dělení střeliva podle odborné literatury	30
2.1.3 Dělení zbraní a střeliva podle legislativy.....	31
2.1.4 Značení zbraní, munice a jejich ráže	34
2.2 Odlišnosti zbraňové legislativy dalších států Evropské unie	35
2.2.1 Německá legislativa	35
2.2.2 Rakouská legislativa	37
2.3 Vztah české zbraňové politiky k legislativě Evropské unie.....	40
3 Proces získání zbrojního průkazu a jeho případná zneužití.....	43
3.1 Práva držitelů zbrojních průkazů podle jednotlivých skupin.....	44
3.2 Zkouška odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu.....	46
3.2.1 Teoretická část	46
3.2.2 Praktická část	47
3.3 Demografie střelecké veřejnosti.....	50
3.4 Statistika trestných činů páchaných se zbraněmi	52

3.5	Zločiny páchané se zbraněmi jako sociálně patologické jevy	55
4	Dotazníkové šetření	58
4.1	Cíle šetření a stanovení hypotéz.....	58
4.2	Metodologie	61
4.3	Výsledky šetření a jejich grafické zpracování	62
4.4	Porovnání výsledků se stanovenými hypotézami	72
4.5	Stanovení ideálního typu na základě výsledků šetření.....	75
4.6	Polemika nad možnými nedostatky zákona o zbraních, jejich řešeními a možnou prevencí.....	76
	Závěr	79
	Seznam použitých zdrojů	81
	Knižní zdroje.....	81
	Legislativní dokumenty.....	83
	Internetové zdroje	85
	Osobní komunikace.....	89
	Seznam příloh.....	90

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu držitelů zbrojních průkazu v České republice	50
Graf 2: Vývoj počtu legálně držených střelných zbraní v České republice.....	51
Graf 3: Počet přestupků na úseku zbraní, střeliva a výbušnin v ČR.....	54
Graf 4: Počty respondentů dle typu místa sběru dat	63
Graf 5: Počty respondentů dle města a způsobu sběru dat	63
Graf 6: Věk a pohlaví respondentů	64
Graf 7: Rodinný stav respondentů	64
Graf 8: Přítomnost dětí v domácnostech respondentů	65
Graf 9: Doba, jak dlouho jsou respondenti držiteli zbrojního průkazu	65
Graf 10: Zastoupení skupin zbrojních průkazů u respondentů	66
Graf 11: Četnost skupin zbrojního průkazu u respondentů	66
Graf 12: Rozdělení respondentů dle toho, zda rozšiřovali svůj zbrojní průkaz.....	67
Graf 13: Motivace respondentů k získání zbrojního průkazu.....	67
Graf 14: Počty zbraní v držení respondentů	68
Graf 15: Způsoby zabezpečování zbraní respondentů	68
Graf 16: Účel vlastnění zbraní aktuálně držených respondenty	69
Graf 17: Počet dnů, kdy respondenti nosí zbraň s vydaným průkazem zbraně	69
Graf 18: Rozdělení respondentů dle toho, zda hodnotí střeleckou veřejnost jako bezpečnou a věrohodnou	70
Graf 19: Rozdělení respondentů podle skutečnosti, zda byli či nebyli nuceni použít nebo tasit zbraň za účelem obrany sebe, svých blízkých nebo majetku	70
Graf 20: Rozdělení respondentů podle skutečnosti, zda byli či nebyli dotazováni policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně.....	71
Graf 21: Rozdělení respondentů dle názoru, zda by mělo být právo na obranu života za použití zbraně v mezích stanovených zákonem, zakotveno v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod	71

Seznam zkratek

BeschG	Německý zákon Beschussgesetz
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
LZPS	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
Nářízení vlády	Nářízení vlády č. 315/2011 Sb., nářízení vlády o zkušebním řádu zkoušky odborné způsobilosti žadatele o vydání zbrojního průkazu skupiny A až E
Odbor komunikace	Odbor komunikace a vnějších vztahů Policie České republiky.
OSZBM	Odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál
PČR	Policie České republiky
PSP ČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
Sui generis	Svého druhu, lišící se od ostatních
Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník
Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Waffengesetz	Rakouský zákon Bundesgesetz über die Waffenpolizci
Waffg	Německý zákon Waffengesetz (Waffg)
Zákon o zbraních	Zákon o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Zbraňová směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní

Úvod

Práce za pomoci historických i novodobých pramenů popisuje vývoj zbraní a jejich užívání v evropském prostředí. Představuje rovněž počátky prvních střeleckých bratrstev, spolků, jejich tradic a norem, na území okolních států i Zemí Koruny české, konkrétněji pak ve městech současného Královéhradeckého kraje a východních Čech. Cílem práce je též vysvětlit legislativní ukotvení pojmů zbraň, střelná zbraň, palná zbraň, ale i pojmů souvisejících. Představuje také kategorizaci zbraní a střeliva z pohledu odborné literatury i právních pramenů. Věnuje se i rozdílům mezi německou, rakouskou a českou zbraňovou legislativou a postojům České republiky vůči omezování nabývání, držení a nošení zbraní držiteli zbrojních průkazů i další střeleckou veřejností. Práce také představuje aktuálně projednávaný senátní návrh ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a seznamuje s jeho nynějším stavem vzhledem k zákonodárnému procesu. Na základě dat poskytnutých Odborem pro komunikaci a vnějších vztahů Policie České republiky práce dále uvádí nejčastější trestné činy, které jsou se zbraněmi páčány, přičemž odkazuje na jejich právní ukotvení. Hovoří v této spojitosti i o počtu držitelů zbrojních průkazů a počtu registrovaných zbraní v celorepublikovém i lokálním měřítku.

Na základě dat získaných studiem a střeleckou praxí práce formuluje hypotézy, které ověřuje metodou dotazníkového šetření prováděného v královéhradeckých střelnicích, obchodech se zbraněmi a na pobočkách Policie České republiky ve všech okresních městech Královéhradeckého kraje po dobu několika měsíců. Empirická část práce si pak klade za cíl vdechnout statistickým údajům o střelecké veřejnosti život a na základě dat získaných dotazníkovým šetřením vypracovat ideální typ držitele zbrojního průkazu, který vykonal zkoušku odborné způsobilosti pro jeho získání, za využití metody sociologa Maxe Webera.

1 Původ zbraní a střeleckých spolků

Zbraň lze chápat jako prostředek, sloužící k hájení našich hodnot proti hodnotám cizím. Takový prostředek, nástroj, může být použit k obraně nebo útoku. Důležitá je legislativní definice zbraně. Ve věci páchání trestných činů mluví zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (online, § 118), dále „trestní zákoník“, o zbraní jako o čemkoli „*čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ Za zbraň může být tak považováno i vozidlo nebo zvíře, pokud je za takovým účelem použito.

Vývoj zbraní je úzce provázán s historickou antropologií¹, sociální psychologií² a fylogenezí člověka jako takového. Zbraně pomáhají bránit životy a statky, slouží k účelům sběratelským, sportovním, loveckým, vojenským a mohou být nástrojem pro výkon povolání. Právo na jejich vlastnictví bylo ukotveno ve starověké i moderní legislativě různých civilizací.

1.1 Původ a vývoj střelných zbraní

V paleolitu, starší době kamenné, člověk užíval kameny jako zbraně i nástroje. Kámen s ostřím později připevňován k rukojeti, topůrku, ze dřeva či kosti. Broušením a uhlazováním v době neolitu byl pak dán kamenům potřebný tvar. Za významný objev lze považovat luk a šíp, ty daly důvod k vynálezu štítu a zbroje, byly tak stejně významné jako pozdější vynález střelného prachu. Ke konci období neolitu byly už kameny používány současně s mědí, významným objevem byla ale slitina mědi a cínu, bronz. V době bronzové byly typickými zbraněmi krátké meče s dvousečnou čepelí, kopí a krátké vrhací oštěpy. (Kovárník a Rouč, 2007)

K chránění materiálních hodnot bylo užíváno také opevnění a stále se zdokonalující zbroj. Na opevnění podle Kovárníka a Rouče (2007) používali Římané dobývací stroje jako beranidla, katapulty³ a balisty. Zbroje pak daly později vzniknout kuším a anglickým dlouhým lukům. Jejich šípky a šípy brněním dokázaly proniknout. K rozšíření takových střelných zbraní napomohly nejvíce podle Kmoška (2003, s. 28) „*jednak křížové výpravy a dále stále větší potřeba měšťanů podílet se na politické moci.*“ Těm, kteří měli právo zbraně vlastní, příslušely také povinnosti.

¹ Zabývá se sociálními a kulturními dějinami. (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996)

² „*Disciplína na pomezí psychologie a sociologie zkoumající vliv spol. determinace chování na psychiku či vědomí a regulační vliv psychiky v soc. vztazích jednajících jedinců. Nejčastější alternativní definice uvádějí formování osobnosti v interakci a modifikaci činnosti podmíněné členstvím ve skupině.*“ (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, s. 894) Zabývá se i společenskými rolami.

³ Katapulty byly schopné podle Hrazdíry, Kovárníka a Novotného (2000) dostřelit až 300 m.

Dotzauera (1984) říká, že ve středověku těm, kteří vlastnili zbraň a dovedli s ní zacházet příslušela povinnost bránit město, jehož jsou obyvateli, tuto všeobecnou povinnost měli dokonce i obyvatelé městu sousedních venkovských usedlostí. Tací byli magistráty pravidelně a důkladně kontrolováni. To bylo možné díky konání prohlídek a přehlídek k různým příležitostem, jak víme díky záznamům z 16. století ve Straubingu v roce 1515 se na takové přehlídce sešlo 443 ozbrojenců, konkrétně 235 halapartníků, 136 střelců s kuší a 72 s puškou. V Halle byla pro změnu roku 1547 provedena za účelem otestování vojenských schopností obyvatel předem neohlášená inspekce.

Už Josef Svátek ve své knize *Obrazy z kulturních dějin českých* (1891, s. 307) uvádí, že „*branná moc měst, která za onoho času v běžích válečných z velké části byla jen sama na sebe odkázána ...*“ Doplnuje také ale, že „*mohla od vládní moci a od vrchnosti ochrany a podpory vyžadovati.*“

Při ohrožení města docházelo k vyzbrojování bojeschopných, stráží bylo obsazeno opevnění, brány a parkány, střelci, ať profesionální nebo dobrovolní, bojovali v první linii. Střelné zbraně⁴ pomáhaly držet nepřítele ve vzdálenosti od hradeb. V boji nablízko se užívaly zbraně bodné a sečné, na střelbu nebyl čas. (Kmošek, 2003)

Zbraně byly využívány i v rámci volného času, komerční zábavy a na prknech divadla. To dokládá i český spisovatel a historik Zikmund Winter (1923, s. 240), když líčí šermířské představení: „*Z cechu nožířů půjčovány šermířům zbraně; poškození železné zbraně šermíř musil nahraditi, za zlomení dřevěné zbraně neplatil nic. Bylo zevrubně nařízeno, kterak šermovati a chovati se. Budiž jen letmo ještě dotčeno, že šermováno ve šraňcích na dvoře, šraňky že pořizoval domácí pán, v jehož domě se divadlo konalo, začes míval po bílém penízi od osoby.*“

1.1.1 Vynález střelného prachu a počátek palných zbraní

„*Černý prach používaný ke střelbě až do konce 19. století, je směsí ledku⁵ (dusičnanu draselného), síry a dřevěného uhlí. Složení jednotlivých druhů střelného prachu se různí, přibližně lze uvést, že ledek tvoří asi tři čtvrtiny směsi a na zbývající čtvrtině se zhruba stejným poměrem podílejí síra a uhlí.*“ Tvrdí dále, že „*někteří badatelé*

⁴ „*Zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruována pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.*“ (Vosátka, 2017, s. 66)

⁵ Ledek, také zvaný salnytr, byl dovážen Angličany a Holanďany z jihovýchodní Asie, zejména Indie, proto byl též nazýván indická sůl. Jeho výrobě se věnovali sanytrníci, kteří žili ve městech a opevněných sídlech 16. a 17. století. (Kmošek, 2003)

se domnívali, že střelný prach vznikl – snad v Itálii – ze staršího, v Byzanci používaného ‚řeckého ohně‘ ... “ (Dolínek a Durdík, 2008, s. 176)

Dle Kovárníka a Rouče (2007) je vynález střelného prachu datován do první poloviny 13. století. Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) tvrdí, že v první polovině tohoto století došlo v několika evropských zemích k praktickému použití.

Dolínek a Durdík (2008) o této směsi uvádí, že názory badatelů na její původ se různí. Většina z nich se však přiklání k tomu, že střelný prach se do Evropy dostal prostřednictvím arabů z Číny. S tím, že už v Číně se tato směs užívala jako výbušnina, později také pro výrobu zbraní na raketovém principu, ale palné zbraně⁶ se dočkaly sestrojení až v Evropě.

K primitivní dělům, bombardám, přibyly v 14. století hrubé moždíře a lehké polní tarasnice. (Kovárník a Rouč, 2007) Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) doplňují, že to dalo základ ručním palným zbraním, například tzv. arkebuzám (píšťalám). Přibyl otvor na zapalování střelného prachu z boku, takzvaná zátravka. Munici, která byla původně z kamenů, mědi, bronzu nebo železa, nahradily střely olovené. První ruční palné zbraně byly nazvány hákovnice podle německého haken znamenající hák.

„V této době mohly ruční palné zbraně jen těžko konkurovat jiným druhům střelných zbraní. Hmotností, přesností, rychlostí palby silně zaostávaly za luky a kušemi. Největším nedostatkem bylo velmi zdlouhavé nabíjení. Zatímco lučištník vystřelil během minuty až 12 šípů, mušketýr měl mezi jednotlivými výstřely interval několika minut.“ (Kovárník a Rouč, 2007, s. 10-11).

Za prostředníka mezi kušemi a palnými zbraněmi lze považovat tzv. balestru. Dolínek a Durdík (2008) o ní mluví jako o poddruhu kuše z období 16. století, která střílela sférické střely. Vyznačovala se dvojitou tětivou a „kapsou“ pro vložení munice. Existovalo více typů balestry lišící se konstrukcí. Jejich užití prakticky skončilo v 17. století.

Slabé stránky pušek mezi tím byly zdokonalovány a palné zbraně tak postupně začaly získávat své místo v evropských zbrojnicích. Podle Kmoška (2003) jejich nástup mimo jiné přivodil definitivní konec časů rytířů⁷, městských opevnění a hradů. Vedlo to také ke stahování luků a kuší z výbavy střeleckých společenství. Tento proces však nebyl

⁶ „Palná zbraň je střelná zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění chemické energie.“ (Kovárník a Rouč, 2007, s. 32)

⁷ Z německého ryter, v překladu jezdec. (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996)

definitivní. V Norimberku kupříkladu byla kuše ještě dlouho považována za nejlepší zbraň ke cvičení a jen ten, kdo se z ní naučil střílet, mohl být přijat do střelecké společnosti užívající pušky. I přesto palné zbraně svým počtem v druhé polovině 15. století tradiční zbraně převýšily. To si žádalo odlišné bezpečnostní opatření.

„Proměna výzbroje a výstroje měla své bezprostřední sociální důsledky. Puška výrazně změnila charakter střeleckého úkonu, a musela se proto velice záhy projevit i ve statutech. Střelby ze samostřílů a z pušek měly odlišný průběh, zejména nápadné a nezaměnitelné smyslové efekty (záblesk, výbuch, kouř, nezvyklá razance střely atd.).“ (Kmošek 2003, s. 29)

Novým zásadám chování střeleckých organizací vůči veřejnosti a jejich vnitřní diferenciaci, stejně jako spolkům a bratrstvům, jejich zvykům a edukativním aktivitám bude věnována další kapitola. Nejprve považuji za nutné uzavřít historickou kapitolu vývoje zbraní.

1.1.2 Vývoj zámků palných zbraní

Původní konstrukce palných zbraní se od 14. století za účelem větší bezpečnosti a spolehlivosti střely začala zdokonalovat. Kovárník a Rouč (2007) jmenují jako klíčové zámky palných zbraní doutnákové, kolečkové, křesadlové a perkusní.

Doutnákové zámky fungovaly na principu, kdy se kohout s doutnákem skláněl k zátravce za pomoci pružiny. Stisknutím spouště téměř okamžitě udeřil a došlo ke vznícení střelného prachu. Byl používán v Evropě i počátkem 18. století, v Japonsku a Indii i v polovině 19. století. (Kovárník a Rouč, 2007)

Jako nákladné a konstrukčně složitější popisují Kovárník a Rouč (2007) kolečkové zámky, ze kterých se nejvíce rozšířil Norimberský, kde vznikaly jiskry třením křemene, později pyritu (německy der flint, proto slovo flinta) o drsný obvod kolečka. Tento zámeček u vojenských zbraní doutnákový zámeček nikdy úplně nenahradil, byl však zdokonalován.

Dle Hrazdíry, Kovárníka a Novotného (2000) tak kolečkový zámeček jako vynález umožnil pohodlnější zacházení se zbraní. Již nebylo třeba mít hořící doutnák a díky přemístění kolečka dovnitř zámečku nemohlo spolehlivé vznícení prachu být ovlivněno ani počasím. Zbraň tak mohla být stále připravena ke střelbě.

„Téměř současně přišel z Východu do Evropy nový dokonalejší způsob vznícení střelného prachu – křesadlový zámeček. ... Při stisknutí spouště kohout dopadne na ocílku. Křesací kámen klouže po ocílce, přičemž se zároveň otvírá pánvička a jiskry vzniklé

třením kamene o ocílku zažehnou prach na pánvičce. Toto uspořádání dovoľovalo střílet rychlostí cca jeden výstřel za minutu. Jednoduchý a účinný křesadlový zámeček nahradil v Evropě do té doby používané doutňákové a kolečkové zámečky. Tento způsob vznícení střelného prachu uvedl ke zrodu nové kategorie těchto zbraní – pistolí.“ (Kovárník a Rouč, 2007, s. 12) Domnívám se, že právě vynález křesadlového zámečku byl zásadním krokem v cestě za dnešními skladnými a ergonomickými zbraněmi.

Jako poslední zámeček zmiňují Kovárník a Rouč (2007) zámeček perkusní, který měl řadu výhod oproti zámečku křesadlovému. Nezbytný k tomu byl objev chlorečnanu draselného a třaskavé rtuti, látek, které umožňovaly úderem nebo nápichem zažehnout prachovou náplň. Původní kuličky, později měděné plátky, tenkostěnné trubičky se nakonec vyvinuly v čepičkové zápalky nasazované na komínek – piston.

Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000, s. 18) vysvětlují, že po stisknutí spouště kohout udeřil hloubenou částí na zápalku, nasazenou na dutém komínku a třaskavou slož odpálil. Plamen tak vznítil prachovou náplň v hlavni. Autoři dále tvrdí, že: *„Zapalování bylo velmi spolehlivé. Na tisíc ran byly asi dvě selhané. U křesadlových zámečků bylo až 170 ran selhaných.“*

Další cestou k urychlení střelby mohlo být dnes už běžné nabíjení zezadu. Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) uvádí, že tato rychlost se zvyšovala užíváním tzv. rychličů střelby (pozn. zvaných též nábojnoše) a později nasazovacími zásobníky, které přiváděly tlakem pružiny munici k nabíjecímu otvoru.

Zbraně s doutňákovými, kolečkovými, křesadlovými či perkusními zámečky považuje český zákon o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (online), dále „zákon o zbraních“, za zbraně historické, pokud jsou jejich hlavní části vyrobené do 31. prosince 1890. V případě jehlovek⁸ zkonstruování do 31. prosince 1880.

Další kategorizaci zbraní a munice dle legislativy a odborné literatury stejně jako jmenování hlavních částí zbraně bude věnována druhá kapitola.

⁸ Pušek s jehlovým bicím mechanismem.

1.2 Počátky střelnic a střeleckých společenství v české historii

Lze předpokládat, že existence společenství zajímajících se o zbraně a vzdělávání v jejich užití je stará jako válčení samo. Přesněji už můžeme datovat vznik konkrétních bratrstev, původ některých jejich rituálů⁹ na našem i cizím území a existenci dokumentů udělujících spolkům povinnosti vůči panovníkovi, duchovenstvu i ostatním obyvatelům.

Kmošek (2003) vysvětluje, že nejstarší spolky se konstituovaly v Lokti (1200) a Jihlavě (1300), následovalo dle něho bratrstvo chebské (1368), spolek broumovský (1400) a společenství v Rumburku (1410). To souviselo s vývojem českého státu, vznikem měst a obcí. Města si budovala hradby, věže a brány, aby si udržela klid a pořádek, k nim vedla branné oddíly a dobrovolné měšťanské útvary. Vliv na tento proces měly i sousední německé spolky.

Působení střeleckých organizací na našem území v této době zmiňuje i Svátek (1891, s. 303): *„dle slezského kronikáře Efraima Nasona zavedl prý svídnický kníže Piastovec Boleslav Válečný, po matce své vnuk českého krále Přemysla Otakara I., ve svém sídelním městě Svídnici r. 1286 poprvé „veřejnou střelbu ku ptáku“, jednak aby měšťanstvo mělo zábavu, jednak aby se cvičilo ve střelení s lučištěm i šípky.“* Činnost svídnického bratrstva v roce 1286 potvrzuje i kniha německé střelecké společnosti Deutscher Schützenbund (1961).

To, že by ale tradiční tzv. střelení ku ptáku¹⁰ pocházelo z města Svídnice v dnes polské části Slezska, která tehdy náležela k Českému království, prý podle Svátka (1891, s. 304) vyvrací *„vímět' z dějin Nizozemska, že tam bylo „střelení ku ptáku“ již ve XII. věku v obyčejí a že ve městě Antorfu bylo již v prvních letech XIII. století neméně než šestero spolku střeleckých v činnosti, které každoročně pořádaly o Letnicích veřejnou slavnost „střelení ku ptáku“, při níž, kdo ptáka sestřelil, králem a velitelem spolku se stal.“* Tvrdí, že *„byl obyčej tento do Čech přímo z Nizozemska přiveden, neboť známy jsou již za Přemyslovců hojně obchodní styky měst českých s onou zemí ...“*

Na to chronologicky navazuje Kmošek (2003), který zmiňuje položení základního kamene Nového Města pražského roku 1348 Karlem IV. osobně a jím rychtáři daný příkaz k vybudování střeleckého bratrstva s úkolem bránit město v dobách ohrožení.

⁹ „též ritus – označení výrazného individ. nebo kolekt. způsobu chování, který je standardizován, tj. založen na vnucených nebo tradičních pravidlech, vystupuje jako posvátný obyčej. (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996, s. 938)

¹⁰ Ku ptáku živému připevněnému k dlouhé tyči, případně k vyrobenému modelu ptáka. Šnajdrová (2014) popisuje, že jeho křídélka byla zhotovená z pergamenu, kůže či dřeva.

Krom toho, že pražští střelci pobývali v blízkosti hradebních zdí a valů, začali si za vlády Václava IV. v tomto prostoru stavět domy a zahrady. To dalo postupně vzniknout profesionálním střelcům i jejich cechům, tzv. guildám. K výcviku jim sloužily střelnice, kterých měli v Praze vícero.

Svátek (1891) stejně jako Kmošek (2003) takto jmenovitě zmiňují střelnici v Praze na Malých Benátkách (pozn. dnes Střelecký ostrov).

Krom poskytnutí prostor bylo zapotřebí i zbraní. Ke vzniku právních norem ovlivňující jejich výrobu a ověřování ve středověku uvádí Kmošek (2003) situaci, kdy Magistrát města Brna v roce 1392 pro střelce zhotovující samostřily, toulce a šípy vydal předpis nařizující opatřovat své produkty autorskými značkami. V Praze měli takoví řemeslníci právo potírat jinou výrobu zbraní, měli monopol, ale disponovali i právem nosit zbraň a zrušenou povinností platit daně.

Že nebylo střelecké řemeslo jen záležitostí bratrstev zřízených králem či rychtářem, ale též se mu věnovalo i měšťanstvo, potvrzuje Svátek (1891, s. 305): *„Není tudíž pochybnosti, že bylo již za věku Lucemburkův střelení ku ptáku v Čechách a najmě v Praze obvyklé, ač nelze je, co se tohoto města týče, přiváděti ve spojení s městskými střelci Pražskými, které byl Karel IV. Roku 1360 ustanovil k ochraně a hájení zdí a věží v Novém a Menším městě Pražském, neboť titíž tvořili zvláštní „řemeslo střelcovské“, zabývající se též hotovením kuší, lučišť a jiných zbraní.“* Přičemž i Berdychová (1981) tvrdí, že v době rozvinutého feudalismu ve středověkých městech movití obyvatelé zakládali střelecké spolky a bratrstva věnující se tělesné a vojenské přípravě, rozvíjely se ale i míčové hry, vznikaly míčovny. Neexistovala prý jiná forma řízené péče o tělesný rozvoj. Poddaní se tak mohli jen spontánně bavit hrami, zábavami a tancem.

Dlouhý výčet konkrétních měst, kde se ve středověku střílelo, uvádí Svátek (1891). Zmiňuje konkrétně bratrstva a střelby v Benešově, Bělé pod Bezdězem, České Kamenici, České Lípě, Českém Brodě, Čáslavi, Děčíně, Fridlandu, Heřmanově Městci, Hradci Králové, Chomutově, Jablonném, Kolíně, Liberci, Plzni, Šestiměstech lužických (pozn. Budyšín, Zhořelec, Kamenec, Lubáň, Lobava a Žitava), Šluknově ale především v Kutné Hoře a Praze. Autor (Svátek, 1891, s. 307) uvádí konkrétně královský list krále Vladislava Jagelonského, který dal svým úředníkům roku 1479 a podpořil jím kutnohorské střelce: *„Vědětiť vám dáváme, že sme dali z mince naše hřivnu stříbra těm všem střelcům, kteříž k ptáku vedle obyčeje časem svým střílejí, aby sobě z toho stříbra ptáka udělali. ... Vysvitá z toho, že střelení ku ptáku bylo na Horách kutných již dávno v obyčeji a že se*

střelci tešili přízni panovníkův, neboť cvičením se ve střelbě se samostřely a lučišti, které i po vynalezení střelného prachu dlouho ještě v obyčejí byly, sílila a rozmnožovala se, jak už řečeno také branná moc měst ... “ Rok 1479 a stejný dar Vladislava Jagellonského, hřivnu stříbra kutnohorským střelcům, popisuje rovněž Winter (1913).

V případě chomutovského měšťanského sboru lukostřelců Svátek (1891) zmiňuje přechod z luků, tzv. lučišť, na pušky, ten prý proběhl v 15. století, přičemž spolek byl ustanoven století předtím. Od vrchnosti sbor prý celé léto v nejstarších dobách jeho založení týdně dostával 6 bílých grošů, aby mohl provozovat cvičení ke střelbě.

Zájemci o vstup do střeleckých bratrstev byli v prostorách střelnic vyslýcháni a nuceni k přísahám. Členové byli vybízeni k lásce k bližnímu svému, ochraně osiřelých dětí a péči o chudé, nemocné, staré a slabé. Není tak překvapivé, že mezi střelci bylo výrazné zastoupení duchovních. Nácvik střelby byl k překvapení bohulibý, církevní úřady při něm mohly vychovávat a obcovat stejně smýšlející. Slavnostních střelb se účastnili faráři, vikáři, administrátoři, opati i převorové klášterů, děkani, ba i biskupové. Církev se však bránila blízkosti dnů střelb a svátků z důvodu myšlenkového spojení mezi střelbou na ptáka a symbolem a atributem sv. Ducha, holubicí. Střílení přitom probíhalo na modely a terče papoušků, kohoutů, sokolů či orlů. (Kmošek, 2003)

K četnosti takových střílení a oslav na našem území v 15. století Svátek (1891, s. 305-306) říká, že: *„Pohnutá doba husitská přerušila asi na dlouhá léta toto střílení pro pouhou zábavu, jakož i pořádání každoročních slavností střeleckých jak v Praze, tak i v Čechách vůbec, ... teprve když po válkách těch zase pokoj v zemi zavládl a města, nyní živlu českému navracená, opět počala se hmotně vyvíjeti, nastala zase lepší doba k pořádání podobných slavností, která se ve městech českých i německých povznesly již také dokona na slavnosti měšťanstva.“*

Ptačí a později svobodné střelby byly dle literatury vázány na svěcení jara pro domnělou zelenou barvu uniforem. Tato zkušenost ale pochází až z 19. století, kdy byly úbory jen drobně obměňované a přísně předpisové. Středověká bratrstva holdovala barvám veselejším, alespoň v případě těch katolických, oproti tomu protestantská společenství se těchto barev vzdávala. Víme, že výběr barev byl určován dvěma kritérii, reprezentací obce a zájmem církevním, neboť i církve se do něj vměšovala. Zbarvení uniforem dle autora tak dokonce mohlo vyústit v problém politický a právní. (Kmošek, 2003) Taková pravidla se týkala i střeleckých zvyklostí. Dle Kmoška (2003, s. 27)

„i střelci nemohli jinak než včlenit do svého života mnohé z prastarých rituálů. Aby jim bylo jejich počínání posvěceno, odcházeli do střelnic přímo z kostelů.“

Autor (Kmošek, 2003) ale zároveň střelecké slavnosti od magických rituálů odlišuje právní definicí a jasnými pravidly. Vnější podobnost s oslavou jara, svatodušních dnů (tzv. letnic) a bláznivého posvícení odůvodňuje tím, že právě pro ni mohly svobodné střelby s těmito svátky paralelně koexistovat, přestože už pozbyly svého rituálního významu¹¹. Pravděpodobně pro zachování bezpečnosti byla zavedena pravidla, kde a kdo může takové slavnosti a soukromé střelby pořádat. Právně bylo také znemožněno střílet si ve městech soukromě¹².

Téměř znemožněno bylo i členství žen ve střeleckých organizacích. Když bratrstva ve středověku čítala ženy, dávala jim téměř výlučně nábožensko-charitativní účel. Uplatnily se v péči o nemocné, umírající a pozůstalé, zvláště děti, ne ve střelbě. Ženy se uplatňovaly také jako kompars při vyhlašování krále střelců, někde ale dokázaly prorazit i jako střelkyně z kuší, luků a později i těžkých mušket, zřídka už z pušek. Větší volnost měly zástupkyně aristokracie, vdovy a majitelky nemovitostí, které se teoreticky mohly soutěží¹³ účastnit podobně jako nemocní a slabí v zastoupení.¹⁴ (Kmošek, 2003)

Své uplatnění našly podle autora (Kmošek, 2003) i děti. Ty figurovaly jako vlajkonoši, obsluhovaly hosty a nosily ceny při vyhlašování vítězů. Jejich vstup mezi střelce byl podmíněn nabytí dospělosti. Ta se rozlišovala dvojí, jednak způsobilost k právním aktům a jednak dospělost pohlavní fyzická tělesná, jež byla posuzována v kruzích střelců. Dle Dotzauera (1984) v letech 1434, 1435 a 1437 magistrát v Mnichově motivoval mladé horlivé střelce k píli tím, že pro ně vypisoval drobné ceny.

¹¹ Podle Kmoška (2003) byl šíp ve středověku vnímán jako symbol rychlé náhlé smrti, moru, ten přicházel nečekaně a rychle. Šíp byl atributem kultu smrti, kterému byla střelecká bratrstva zasvěcena. Spolky pohřební později přešly v bratrstva víceméně střelecká.

¹² „Od roku 1523 platila v Čechách tzv. Smlouva o ručnicích, která shrnula dřívější předpisy o užívání střelných zbraní a hlavně obsahovala zákaz volného používání zbraní poddanými. Městská bratrstva, která měla již v té době mnoho privilegií včetně práva svobodného cvičení ve střelbě i jejího provozování pro zábavu, tak pokročila na úroveň vojensky organizovaných sborů s pevným řádem, vojenskými způsoby a povinností služby po boku pravidelného vojska. Hlavní povinností pak byla funkce měšťanské milice.“ (Krejčí, 2000, s. 3.) Ze stejného roku zmiňuje Svátek (1891), kdy byly v Kutné Hoře padělatelé peněz, tzv. penězokazci, přistiženi při své práci, pohotově vytáhli ručnice, které měli v dílně, zabili s nimi 3 lidi a několik dalších zranili. Kdo se kouřem z ohně, kterým je chtěl rychtář vyhnat, neudusil, byl za tyto činy mučen a upálen. Předtím s ním ale byl proveden výslech, který vedl k objasnění, zda byla naplněna skutková podstata trestného činu.

¹³ Nebylo neobvyklé, že na ně z německých měst do Prahy cestovalo 40 až 50 mužů. (Dotzauer, 1984).

¹⁴ Status, který ženy v takové situaci přebírají, Petrussek, Maříková a Vodáková (1996) popisují jako připsaný, či akriptivní. Jedná se o status, který člověk získá v důsledku dědictví či jiných sociálních okolností a bez vlastního přičinění.

„Byl-li jinoch schopen nosit, ovládat zbraň a dobře střílet, byl dospělý, ovšem za skutečně – tedy právně vyspělého – byl považován až po dovršení šestnácti, osmnácti a dokonce někdy i dvaceti let (i střelecké stanovy českých spolků se liší ve výši této hranice).“ (Kmošek, 2003, s. 32) To je blízké i dnešnímu výkladu dospělosti. Trestní zákoník (online) definuje dítě jako osobu mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Stejně mluví o dítěti i zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon ve znění pozdějších předpisů (online): „*Dítětem podle § 216 a 216a se rozumí osoba mladší než osmnáct let.*“ Dospělým se tak člověk dnes, stejně jako kdysi v očích některých středověkých bratrstev, stává den po dni svých osmnáctých narozenin.

Činnost bratrstev přečkala vládu Lucemburků a pokračovala i za Habsburků. Kmošek (2003) zmiňuje jmenovitě střelby za vlády Ferdinanda I. a Rudolfa II. v Praze, Olomouci a v Uherském Hradišti. Konkrétně na Slovácku, v Uherském Hradišti, ztrácelo střelecké společenství na významu v době přítomnosti císařské posádky, ani tak ale neodmítalo militantní úkoly. Měšťanské a profesionální vojenské spolky tak nelze, co se týče povahy, jasně odlišit, v Olomouci mezi nimi dokonce došlo k uzavření personální unie. Můžeme tak říct, že ve velkých městech i městech venkovských zastávaly ozbrojené útvary různé činnosti. V Praze takto fungovali střelci až do roku 1623, kdy byla v době pobělohorské, jejich existence násilně ukončena a jejich předchozí význam klesl nejen ve stovčatém městě. Význam střeleckých korporací klesal kvůli přítomnosti vojenských posádek ve městech za doby třicetileté války. Vznikaly milice (např. v Chrudimi, Litomyšli a Pardubicích) a k ozbrojeným útvarům byli za úplaty verbováni i měšťanští střelci. Městská bratrstva nyní mohla vystupovat jen při významných festivalech, církevních obřadech, oslavách a uctíváních významných návštěvníků města. Tento úpadek městských střelců můžeme zaznamenat i na východě Čech.

1.3 Střelecké spolky Královéhradeckého kraje a východních Čech

Před úpadkem kultury a důležitosti měšťanských střeleckých útvarů východních Čech v době pobělohorské je na místě datovat jejich vznik a specifikovat jejich činnost a případné prolínání se s činností spolků městských.

Kmošek (2003) o městských spolicích tvrdí, že jejich nejstarší činnost byla spojována s prostorem městských fortifikací.¹⁵ Uvnitř bašt, hradeb a valů vznikaly střelnice například v Poličce, Chrudimi a Lanškrounu. V Pardubicích byly takto

¹⁵ Příslušnost k opevnění ale ztratila na funkčním významu v 17. a především 18. století. (Kmošek, 2003)

ustanoveny policejní oddíly¹⁶ dbající na bezpečnost cest a zákaz nošení zbraní na veřejnosti. Takové oddíly ve městech prováděly obranné a pořádkové činnosti, zatímco jejich prostory byly využívány jako strážní zařízení a jejich výzbroj byla magistráty měst v 16. století přizpůsobována vývoji válečné techniky. V jejich zbrojnicích a na hradbách se objevovaly hákovnice (pozn. také arkebuzy) tzv. hakenbuchse a děla. Dělostřelectvem disponovali například Pardubice a tamější Pernštejnové, ale i Kunětická Hora. Podobné oficiální útvary byly tvořeny i v Chrudimi, Trutnově a Hradci Králové, což ubíralo, zcela určitě za třicetileté války, na významu útvaram měst'anů. Ty vykonávaly pořádkové úkoly jen ve zvlášť závažných situacích, které vyžadovaly větší počet ozbrojenců. Menší města si vystačila s několika brannými, strážci bran a hlásnými. Pořádek ve městě byl zajišťován rychtářem a jeho dráby.

Střelecké gildy zastávaly v organizaci společnosti mnohé sociální role¹⁷ a bylo od nich očekáváno společenskými i legislativními normami dané chování. Podle Kadlecové (2004) stály ve zvláštních případech nad jistými skupinami obyvatel v roli soudů. Tak jako vrchní velitel branných sil soudil vojáky, správce hráze řešil věci týkající se hrází, vrchní lesník rozhodoval ve věcech lovu, podobnou pravomoc měly ale i střelecká bratrstva a milice. (Kadlecová, 2004) Že střelecká bratrstva vykonávala soudnictví nad určitými skupinami obyvatel zmiňuje i Schelle (2007)

Tento proces líčí na případu střelců z řad měšťanů v Hradci Králové Svátek (1891, s. 309): „*Touže dobou střílelo se pilně ku ptáku také v Hradci Králové, ač není podrobněji známo, kdy se tam „konvent střelcův ptačích“, jak sbor tento nazýván byl, zřídil; roku 1580 byl sbor poněkud skleslý, pročež byl toho roku obnoven, jak vysvitá ze zápisu v knihách městských, dle něhož dne 24. června řečeného roku „páni střelci, vstoupivše osobně rady do rady městské, žádali, aby jim podle dobrého řádu a starobylé zvyklosti kratochvíle rytířská, střílení ptáka, dopřána byla, připovídajíce v tom podle náležitosti se chovati. – Dána jim odpověď: že jim toho přáno, toliko aby mezi sebe každého nepřipouštěli a vážnost náležitou zachovali“.* I bylo následkem toho usneseno, že nemají do sboru býti přijímáni, než jenom počestní mužové.“ Autor (Svátek, 1891) dále říká, že

¹⁶ Reintges (1963) přirovnává funkci městská střelecká bratrstva k dnešní policii. Měli za úkol udržovat pořádek a případně ho vynutit silou.

¹⁷ Podle Čermákové (1997) jsou sociální role určovány tím, co od nich společnost očekává. Jsou spjaty s prostředím, ve kterém se lidé pohybují. Kraus a Hroncová (2010) zmiňují sociální role v souvislosti s teorií labellingu a symbolického interakcionismu G. H. Meada. Říká, že každý člověk zaujímá ve společnosti určitou roli.

činnost hradeckého konventu vzala za své, protože byl roku 1597 ustanoven sbor měštský, který se osvědčil za třicetileté války.

Je pochopitelné, že se tak místní měšťanské spolky začaly zaměřovat sociálně kulturním směrem. Dle autora (Kmošek, 2003) o tom svědčí situace v Chrudimi. Zde byly podle tamějších zápisů v majetku domácností samostříly a dominovaly bodné zbraně, přičemž palné zbraně byly jen výjimkou. Tyto měšťanské zbraně byly zastaralé a vlastněná zbroj neúplná. Písemně doložené exempláře, helmy a další kusy brnění, byly spíše památečnými cennými předměty, nebo sloužily k dekoraci.

Kmošek (2003, s. 47) říká, že *„střelci do terče, bratrstva, která se scházela od jara do podzimu výhradně ke střelení na ptáka a posléze i do terčů¹⁸ a v zimě (mimo sezónu) odpočívala, aby vykazovala jen společenskou a kulturní aktivitu, tedy žádnou jinou a její podstatě cizorodou činnost. Souběžně s těmito měšťanskými diferencovanými organizacemi se tvořily privátní panské společnosti. Vedle šlechtických účastníků měli zvláště v počátku i zde hlavní slovo profesionální střelci, neboť byli v oboru nejschopnějšími.“*

Zájem šlechty u nás i jinde přispíval k rozmanitosti střelectví. Nobilita holdovala lovu, proto si budovala lovecké zámky, kde od konce 17. století vedla sbírky čítající mnohé druhy zbraní. Tyto zámky sloužily jako výchozí stanice, odkud mohli vyrážet na lov do svých či sousedních obor. (Kmošek, 2003) Takto to podle Letošníkové (1980) vypadalo na přelomu 17. a 18. století i u hraběte v Kuksu (pozn. Františka Antonína Šporka). Ten zřídil poblíž letohrádku střelnici, kde se konala oblíbená se těšící střelba ku ptáku a každou neděli či svátek se zde v rámci závodů střílelo do deskových terčů. Ty bývaly večer osvětlovány ohni v železných koších. Zbraně pro hraběte Šporka vyráběli puškaři z Prahy, Kuksu i severovýchodních Čech.

„Zvláštní postavení mezi střelci měli puškaři. Jejich výrobky se ve větším měřítku prosadily a jsou také doloženy až do druhé poloviny 18. a první poloviny 19. století. Ti nejstarší zůstávají neznámí. V Chrudimi je zmiňován první ručníkář (pozn. výrobce

¹⁸ Terče bývaly kruhové, čtvercové, či obdélníkové, mohly mít ale i tvar zvířecí či lidský (např. obávaných Turků) s tím, že figurální terče byly malovány, aby byla jejich podoba rozeznatelná, nestačila silueta. K označení absolutního středu byl zatloukán kovový hrot, jehož zásah znamenal vrcholnou a v soutěži nepřekonatelnou trefu. Terč mohl být i pohyblivý, lze se ale domnívat, že předchůdcem dřevěných štítů mohl být na stěně či desce upevněný lapač střel tzv. Kugelfang zhotovený z pergamentu, na kterém byla namalována výseč. (Kmošek, 2003)

zbraní) až roku 1739, kdy Václav Čermák za vědro piva od magistrátu čistil zřejmě v radniční zbrojnici hákovnice a dvojháky.¹⁹“ (Kmošek, 2003, s. 52)

Mimo výroby zbraní a terčů víme i o existenci pochodových spolků. Kmošek (2003) uvádí konkrétně pochodové kapely v Jičíně a Broumově, které úrovní parádních pochodů překonaly ostatní útvary. Fragment notového archu sboru lze nalézt dle autora (Kmošek 2003) v Státním okresním archivu Náchod. Web Badatelna.eu (2021c, online) tvrdí, že se v SOA Náchod nachází: „*Kniha hlavního protokolu 1764-1786, pamětní kniha 1841-1935, účetní knihy 1782-1945, různé spisy, účetní spisy, protokoly o schůzích spolku 1901-1913 a 1926-1930, kniha progr. koncertů kapely, popis střelby o krále, situační pláněk střelnice z pol. 19. stol., svěcení praporu 1893, foto uniforem 1910.*“ Další památky jsou podle webu Badatelna.eu evidovány v:

- SOA Jičín (2021b, online),
- SOA Ústí nad Orlicí (2021e, online),
- SOA Svitavy se sídlem v Litomyšli (2021d, online),
- SOA Hradec Králové (2021a, online).

¹⁹ Dvojháky, neboli der doppelte Haken, bývaly součástí městských zbrojnic v 18. století. (Kmošek, 2003) Podle Letošníkové (1980) se ve zbrojnicích na přelomu 17. a 18. století objevovaly i pistole, trojnásobné brokovnice, zasouvací či zlamovací pušky a vzácné vynálezy jako ručnice s bajonetem uloženým v pažbě. Tu dle svého dopisu poslal hrabě Špork hraběnce Callenbergové. Jindy dal dle svého životopisu poštmistrovi ze saského Chehistu za zdvořilost čtyřnásobnou pušku, pár podobných pistolí a lámací pušku s 12 zásuvnými zámky, dohromady v hodnotě 100 říšských tolarů.

2 Pojetí zbraní, střeliva a dalších pojmů v odborné literatuře a legislativě České republiky i dalších zemí Evropské unie

Pojmy zbraň, střelivo a termíny s nimi spojené můžeme najít ve vícero legislativních pramenech i početných odborných publikacích. Dle článku Ministerstva vnitra (2019, online) lze tyto úpravy úseku zbraní, střeliva a munice rozdělit do následujících pěti kapitol:

- „a) Nakládání se střelnými zbraněmi, střelivem a municí*
- b) Ověřování zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů*
- c) Zahraniční obchod s civilními a vojenskými zbraněmi, vývoz civilních zbraní do třetích zemí a problematika tzv. zboží dvojího užití*
- d) Nakládání s bezpečnostním materiálem*
- e) Výbušniny²⁰“*

Pro účely této práce i běžnou praxi vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu jsou stěžejní tyto právní normy:

- Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 119/2002 Sb., zákon o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních) (včetně jeho úprav zákonem č. 13/2021 Sb.);
- nařízení vlády č. 315/2011 Sb., nařízení vlády o zkušebním řádu zkoušky odborné způsobilosti žadatele o vydání zbrojního průkazu skupiny A až E, dále „Nařízení vlády“;
- zákon č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 217/2017 Sb., nařízení vlády o požadavcích na zabezpečení zbraní, střeliva, černého loveckého prachu, bezdýmného prachu a zápalek a o muničním skladišti, ve znění pozdějších předpisů;

²⁰ „Chemické látky schopné výbuchu.“ (Kovárník a Rouč, 2007, s. 80)

- vyhláška č. 493/2002 Sb., vyhláška o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice, ve znění pozdějších předpisů;
- a směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní, dále jen „Zbraňová směrnice“.

Trestní zákoník (online, § 118) mluví o zbraní jako o čemkoliv, „*čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ Zákon o zbraních v § 2 (online) říká, že: „*Zbraní se pro účely tohoto zákona rozumí střelná zbraň uvedená v kategoriích zbraní.*“ Střelnou zbraň pak Vosátka (2017, s. 66) popisuje jako „*zbraň, u které je funkce odvozena od okamžitého uvolnění energie při výstřelu, zkonstruovaná pro požadovaný účinek na definovanou vzdálenost.*“ Shodně střelné zbraně definuje i Kovárník a Rouč (2007).

Hlavními částmi zbraně jsou podle zákona o zbraních (online, Příloha č. 1):

- „*a) hlaveň; hlavní se rozumí také vložná hlaveň a vložná nábojová komora,*
- b) pouzdro zbraně, kterým se rozumí tělo zbraně, rám revolverové zbraně a pouzdro závěru, včetně horní a dolní části děleného pouzdra závěru,*
- c) válec revolverové zbraně,*
- d) závěr; závěrem se rozumí také závorník a nosič závorníku*
- e) a tlumič hluku výstřelu.“*

Shodně vyjmenovává hlavní části zbraně i Zbraňová směrnice (online), řadí mezi ně „*... hlaveň, rám, pouzdro závěru, případně včetně horního i dolního pouzdra závěru, závěr, nábojový válec revolveru, závorník nebo závěrový blok, které se, jako oddělené předměty, zahrnují do kategorie těch palných zbraní, kterých jsou nebo mají být součástí; ...*“ Tlumič hluku výstřelu nezmiňuje.

Se zbraněmi jsou také spojeny pojmy **držení** a **nošení** zbraně a střeliva. V § 2 tyto pojmy zákon o zbraních (online) definuje následovně:

- „*a) držením zbraně nebo střeliva mít*
- 1. zbraň nebo střelivo uvnitř bytových nebo provozních prostor nebo uvnitř zřetelně ohraničených nemovitostí se souhlasem vlastníka nebo nájemce uvedených prostor nebo nemovitostí,*

2. zbraň nenabitou náboji v zásobníku, nábojové schránce, nábojové komoře hlavně nebo nábojových komorách válce revolveru a uloženou v uzavřeném obalu za účelem jejího přemístění z místa na místo,

b) nošením zbraně nebo střeliva mít zbraň nebo střelivo u sebe, s výjimkou případů uvedených v písmenu a), ... „

Střelivo Vosátka (2017, s. 67) definuje jako „*souhrnné označení nábojů, nábojek a střel střelných zbraní, nejedná-li se o munici.*“ Munici je pak podle zákona o zbraních (online, Příloha č. 1) myšlena dělostřelecká munice, miny do minometů, granáty, jednorázové protitankové střely, letecké pumy, miny, torpéda a další.

Zbraně a střelivo může nabývat, s výjimkou dědění²¹, do vlastnictví držitel zbrojního průkazu nebo zbrojní licence. K provádění činností při nakládání s municí je oprávněn držitel muničního průkazu, ale pouze v rámci pracovního, členského či obdobného poměru k držiteli muniční licence. Držitel muniční licence je pak oprávněn nabývat munici do vlastnictví. (Zákon o zbraních, online, § 8-70)

Podle § 73 zákona o zbraních (online) je držitel muniční licence povinný zapisovat zbraně, upravovat a případně mazat záznamy v centrálním registru zbraní. Provádí tak elektronicky, přičemž je povinen chránit své přístupové údaje.

„Základní myšlenkou systému CRZ (pozn. Centrální registr zbraní) je sledování tzv. „životních cyklů“. Zbraň, střelivo nebo munice se ... vkládají vždy ihned po jejich výrobě, dovozu nebo po jejich převzetí od subjektu, na který se zákon o zbraních nevztahuje (např. Armáda České republiky) subjektem, na který se zákon o zbraních vztahuje (např. podnikatel v oboru zbraní a střeliva). V průběhu životních cyklů se ... vyznačují všechny důležité změny (změny vlastníka, opravy zbraní, spotřeby střeliva, ...). Životní cykly ... končí jejich zničením, vývozem mimo území České republiky nebo předáním subjektu, na který se zákon o zbraních nevztahuje.“ (Prchal, 2021, online)

K převozu zbraní a munice v množství odpovídajícímu účelu použití v rámci členských států Evropské unie opravňuje evropský zbrojní pas²². (Zákon o zbraních, online, § 49) Podle Zbraňové směrnice (online) „*Právo cestovat do jiného členského státu*

²¹ „*Fyzická nebo právnická osoba, která nabyla zbraň kategorie A, A-I, B nebo C nebo střelivo do této zbraně do vlastnictví děděním a není držitelem příslušných oprávnění k jejich držení, je oprávněna do 2 měsíců ode dne, kdy rozhodnutí soudu o dědictví nabylo právní moci, požádat o vydání zbrojního průkazu, zbrojní licence, popřípadě o udělení výjimky, vydání povolení nebo zbrojního průvodního listu pro vývoz, dovoz nebo tranzit zbraní nebo střeliva. V případě, že tak neučiní nebo dojde k zamítnutí žádosti...*“ (Zákon o zbraních, online, § 66)

²² Dle Zbraňové směrnice (online) jde o neprenosný doklad vydávaný příslušnými orgány států EU.

s jednou nebo více palnými zbraněmi ... uvedenými v tomto pasu podléhá jednomu nebo několika předchozím odpovídajícím povolením navštíveného členského státu. “Není proto nezbytné vyřizovat vydání dalších veřejných listin v zemích EU, kam nebo přes které sportovní střelec nebo lovec cestuje.

Držitelům pěti zmíněných veřejných listin (zbrojní průkaz, zbrojní licence, muniční, muniční průkaz, muniční licence a evropský zbrojní pas) náleží práva a povinnosti. (Zákon o zbraních, online, § 8-70)

Konkrétněji zbrojnímu průkazu a procesu jeho získání, bude věnována kapitola 3. Šetření týkající se držitelů zbrojních průkazů, kteří jsou vykonavateli zkoušky odborné způsobilosti pro jeho získání, se bude věnovat kapitola 4. Předtím je nutné dokončit kategorizaci zbraní i střeliva a zmínit právní úpravy vlastnictví a nabývání zbraní i v dalších státech Unie.

2.1 Kategorizace zbraní a střeliva a jejich mezinárodní značení

Mimo kategorizace zbraní a střeliva dle legislativy, konkrétně zákona o zbraních, existují i další kritéria dělení užívaná v odborné literatuře.

2.1.1 Dělení zbraní podle odborné literatury

Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) dělí zbraně dle toho, jak je ranivá síla předávána člověku nebo zvíři, na chladné, úderné a střelné.

Chladnou zbraní je ostrá zbraň vedená jílcem, ratištěm či topůrkem působící bodnutím čepele (např. dýka, meč, oštěp, kopí, sekera ...). **Úderná zbraň** oproti tomu využívá pohybovou energii k mlatu, destrukci, cíle (např. kyj, palcát ...). **Střelná zbraň** působením dopadové energie vymrštěného projektilu rozrušuje zasažený cíl. (Hrazdíra, Kovárník a Novotný, 2000)

Ministerstvo vnitra České republiky (2021a, online) uvádí, že na rozdíl od střelných zbraní nabývání a držení nožů, mečů, seker a obušků není zákonem o zbraních omezeno.²³ Stejně tak zmíněný zákon nereguluje obranné spreje, elektrické paralyzéry, hračky na

²³ Mohou být ale považovány za zbraň podle trestního zákoníku (online, § 118) i podle zákona č. 252/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, (online) mohou být tyto předměty považovány za zbraně: Účastníci shromáždění u sebe nemohou mít krom střelných zbraní, výbušnin a pyrotechniky ani jiné předměty, kterými je možné ublížit na zdraví, pokud lze usuzovat, že k tomu nebo k pohrůžce násilím mají být použity. Porušení tohoto ustanovení by se fyzická osoba dopustila přestupku a mohla by jí být uložena pokuta až 15 000 Kč. Stejně mluví o zbraních i novela.

kapsle, imitace a atrapy zbraní, doplňky zbraní, ale i mechanické zbraně jako luky a samostříly.

Dělení střelných zbraní je dle Hrazdíry, Kovárníka a Novotného (2000) možná s ohledem na to:

- a) jaký je zdroj jejich energie: **mechanické**²⁴ (využívající mechanickou energii, např. luk, kuše, prak), **plynové** (užívající tlak plynu, např. větrovky, kde je plyn předem stlačen v nádobě umístěné ve zbraní, a vzduchovky stlačující vzduch pístem při výstřelu), **palné** (užívající chemické energie);
- b) jak jsou ovladatelné: **krátké** (jednoruční), **dlouhé** (obouruční);
- c) jak se nabíjejí: **předovky** (pozn. starší, nabíjené zpredu), **zadovky** (pozn. klasické, nabíjené pohodlněji);
- d) jak se liší jejich konstrukce: **jednoranné** (vyžadující nabití novým nábojem po každém výstřelu), **opakovací** (vyžadující před dalším výstřelem znovunabití ze zásobníku), **samonabíjecí** (nabíjející se sami s výjimkou iniciace prvního náboje)²⁵, **samočinné** (schopné plně automaticky střílet dávkami či jednotlivě);
- e) jak vyrovnávají zpětný ráz: **klasické** (předávající ho střelci, nebo upevnění), **bezzákluzové** (uvolňující ho výtokem plynů ze závěru), **raketové**;
- f) k čemu jsou určeny: **vojenské, lovecké, sportovní, obranné**.

Od účelu, k jakému je zbraň konstruována, se odvíjejí její technické údaje. Zbraně lze dělit podle každého jednoho z nich. Kovárník a Rouč (2007) takto rozlišují u samonabíjecí pistole CZ 75²⁶ její délku (120 mm), materiál rámu (celokovový), kapacitu zásobníku (15 + 1²⁷), mechanismus spouště (SA/DA²⁸) a především ráži (9 mm Luger²⁹). Komenda (2018) dodává, že z hlediska manipulace jsou dále důležité

²⁴ Mechanické zbraně s původně uváděnou hranici nátažové síly 150 Newtonů ze zákona o zbraních odebrala novela z konce ledna 2021. (Trhon.cz, 2021) To potvrzuje Ministerstvo Vnitra České republiky (2021b, online), které uvádí, že: „*Od 30. ledna 2021, kdy nabyl účinnosti zákon č. 13/2021 Sb., se za zbraně kategorie D (ani za zbraně jiné kategorie) již nepovažují mechanické zbraně (kuše, luky, praky apod.).*“

²⁵ Tímto způsobem funguje většina pistolí a revolverů.

²⁶ Komenda (2018, s. 28) říká, že „... vzory pistole CZ 75 byly vyvinuty v 70. letech. Od té doby získala pistole oblibu v celém světě a stala se historicky nejúspěšnější českou pistolí.“

²⁷ 15 v zásobníku, 1 v nábojové komoře.

²⁸ Zbraň má dva mechanismy single action i double action. Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) pojmenovávají mechanismy jako jednočinné, kdy je třeba natahovat kohout zbraně, a dvoučinné, kdy je spoušť mocna vystřelit i bez předchozího natažení. Komenda (2018) vysvětluje, že v případě značení SA se jedná o mechanismus s tzv. kohoutovým napínáním, u DA se pak jedná o tzv. kohoutové i spoušťové napínání.

²⁹ Více v kapitole 2.1.3.

konstrukční prvky jako tlačítko záhytu zásobníku sloužící pro jeho uvolnění a drážkování závěru usnadňující úchop (pozn. při natahování závěru) i mokkými prsty.

Ohled může být brán i na další rozměry, hmotnost, rychlost střelby a největší či smrtící (pozn. efektivní) dostřel. (Kovárník a Rouč, 2007) Právě od efektivnosti, nebezpečnosti, zbraní se mohou odvíjet pravidla pro manipulaci s nimi ale i jejich legislativní regulace.

2.1.2 Dělení střeliva podle odborné literatury

„Střelivem rozumíme souhrnné označení nábojů, nábojek a střel do střelných zbraní“ (Kovárník a Rouč, 2007, s. 78)

Dle Hrazdíry, Kovárníka a Novotného (2000) se střely dále nedělí, za to náboje, tedy střelivo určené střelným zbráním, a nábojky, určené pro expanzní zbraně³⁰, se dělí dle toho, zda mají středový či okrajový zápal. Kovárník a Rouč (2007) krom způsobu uložení zápalky zmiňují i dělení dle tvaru nábojnice, pouzdra spojující zápalku, střelu a prachovou náplň v jeden celek, ale i tvaru jejího dna. Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) nábojnice dělí dle přítomnosti zápalky, materiálu a tvarů.

Kovárník a Rouč (2007) dále zmiňují střelivo zkušební a přebíjené využívající už použitých nábojnic (pozn. nábojnice jsou zbaveny původní zápalky, namazány, měřeny, kráceny, čištěny, opatřeny novou zápalkou, naplněny odměřenou dávkou prachu a na lisu osazeny novou střelou).

Střely autoři (Kovárník a Rouč, 2007) definují jako předměty střílené střelnými zbraněmi za účelem zásahu cíle nebo dosažení jiného efektu. Dělí je na **jednotné**, které se po opuštění hlavně nedělí; **hromadné**, u nichž se ve stejné situaci těleso v tuhém, kapalném, nebo plynném skupenství rozdělí; **průbojné**³¹, kde je jádro či celá střela tvořena tvrdým materiálem; **výbušné** obsahující výbušnou složku, jenž při zásahu exploduje; **zápalné** obsahující zápalnou složku a **šokové**³².

³⁰ *„Palná zbraň, jejíž konstrukce vylučuje použití kulového náboje nebo náboje s hromadnou střelou.“* (Vosátka, 2017, s. 66) Řadí se mezi ně kupříkladu startovací zbraně a plynovky.

³¹ Podle Hrazdíry, Kovárníka a Novotného (2000, s. 173) *„Průbojný účinek střely je její schopnost proniknout za daných podmínek určitým materiálem. Vyjadřuje se vzdáleností, na kterou střela ještě pronikne materiálem požadované síly a jakosti.“*

³² Dle Vosátky (2017, s. 67) *„jednotná střela, se špičkou ve tvaru komolého kužele, který je na vrcholu opatřen otevřenou válcovou dutinou, do které zasahuje část olověného jádra tvaru komolého kužele, plášť je na okrajích podélně naříznut.“*

Kombinace specifík konkrétního střeliva má společně s technickými údaji zbraně a vnějšími silami vliv na chování střely. Tomuto jevu se věnuje samostatná věda – balistika.

Balistika je dle Hrazdíry, Kovárnika a Novotného (2000, s. 129) „... věda o pohybu střely. Podle prostředí, ve kterém se střela pohybuje, mluvíme o balistice vnější a balistice vnitřní.“ Autoři (Kovárník a Rouč, 2007) v dělení zvláště uvádí ještě balistiku přechodovou a termální. Části konkretizují jako pohyb střely v hlavni, tzv. vnitřní balistika; opuštění hlavně, tzv. přechodová balistika; let a výpočet dráhy letu, tzv. vnější balistika; pohyb a chování střely případně fragmentů střely v cíli, tzv. termální balistika.

Poznatky zmíněné nauky mohou být nápomocné nejen kriminalistům při vyšetřování zločinů páchaných se zbraněmi, na které bude zaměřena kapitola 3.5, ale také střelcům ze zbraní všech kategorií.

2.1.3 Dělení zbraní a střeliva podle legislativy

Kategorizace zbraní a střeliva je možná i na základě toho, jak je jejich nabytí a držení regulováno. Zákon o zbraních (online, § 3) rozlišuje zbraně následovně:

- „a) zakázané zbraně a zakázané střelivo ... kategorie A a zbraně kategorie A-I,*
- b) zbraně podléhající povolení, kterými jsou zbraně kategorie B,*
- c) zbraně podléhající ohlášení ... kategorie C a zbraně kategorie C-I,*
- d) ostatní zbraně, kterými jsou zbraně kategorie D,*
- e) a střelivo, které není zakázané (dále jen ‚střelivo‘).“*

Za zbraně příslušných kategorií jsou považovány i hlavní části těchto zbraní a příslušné střelivo. Při pochybnostech o zařazení zbraně či střeliva má rozhodující slovo Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva (zákon o zbraních, online, § 3). Toto dělení zbraní hraje roli při volbě skupin zbrojního průkazu, čemuž bude věnována kapitola 3.1.

Zákon o zbraních (online, § 4 a 4a) popisuje zakázané zbraně **kategorie A** jako zbraně, které jsou zvláště účinné; samočinné³³; konstruované, aby mohly působit velké následky, či zbraně maskované za jiné předměty. Patří sem i palné zbraně nezjistitelné rentgenovými přístroji pro svůj nekovový materiál a také střelná nástrahová zařízení.

³³ „Palná zbraň, u níž se opětovně nabití děje v důsledku předchozího výstřelu a u které konstrukce umožňuje více výstřelů na jedno stisknutí spouště.“ (Vosátka, 2017, s. 66)

Zbraněmi **kategorie A-I** jsou pak zbraně upravené ze samočinných na samonabíjecí³⁴; samonabíjecí zbraně určené pro střelivo se středovým zápalem s vloženým nadlimitním zásobníkem (více než 20 nábojů u krátkých palných zbraní, více než 10 u dlouhých palných zbraní)³⁵; nebo takové zbraně určené ke střelbě z ramene se skládací, zasouvací či bez nástrojů sundavací opěrrou, po jejímž sundání je zbraň kratší než 600 mm (pozn. čímž by se stala krátkou zbraní), ale její funkčnost není ovlivněna. Dále sem patří i zbraně plynové a expanzní konstruované tak, že neodpovídají prováděcímu právnímu předpisu a dovolenému výrobnímu provedení, a střelivo krátkých kulových³⁶ zbraní s šokovou nebo zvýšeně ranivou střelou.

Přestože jsou **kategorie A a A-I** podle zákona o zbraních ve znění pozdějších předpisů (online, § 4 a 9) jedná o zbraně zakázané, může Policie České republiky udělit výjimku držiteli zbrojní licence, nebo držiteli zbrojního průkazu skupiny A (pozn. A – sběratelství). Na tyto případy pamatuje i Zbraňová směrnice (online), která uvádí, že: *„Členské státy by však měly mít možnost povolovat nabytí a držení zakázaných palných zbraní, hlavních částí a střeliva zařazených do kategorie A, pokud je to nutné ke vzdělávacím a kulturním účelům, včetně filmu a divadla, a i k výzkumným nebo historickým účelům. ... za účelem národní obrany, jako například v rámci dobrovolného vojenského výcviku poskytovaného podle vnitrostátního práva.“*

Výjimku bylo nutné žádat i v případě, kdy si chtěl střelec pořídit laserový zaměřovač, ten totiž spadal do zakázaných doplňků zbraně stejně jako noktovizor v původním nultém znění zákona o zbraních (online, § 3-4). Aktuálně patří užití zařízení pro osvětlení terče a zaměřovačů zbraní konstruovaného na principu noktovizorů mezi zakázané způsoby lovu podle § 45 zákona č. 449/2001 Sb., zákon o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (online).

Za zbraně **kategorie B** považuje zákon o zbraních (online, § 5) krátké opakovací zbraně, či zbraně samonabíjecí; krátké jedno nebo víceranné zbraně pro střelivo se středovým zápalem; jednoranné či víceranné zbraně pro střelivo s okrajovým zápalem

³⁴ Samonabíjecí zbraň se od zbraně samočinné liší tím, že s její konstrukcí nelze střílet více nábojů jedním stisknutím spouště. (Vosátka, 2017) Podle Komendy (2018) je zapotřebí k odpálení dalšího náboje stisknout spoušť opětovně, tím se cyklus opakuje. To je běžné u většiny nejužívanějších samonabíjecích pistolí současnosti, které bývají chybně označovány jako „poloautomatické“.

³⁵ Příloha č. 1 zákona o zbraních (online) uvádí: *„Krátká zbraň – palná zbraň, jejíž délka hlavně nepřesahuje 300 mm nebo jejíž celková délka nepřesahuje 600 mm ... Dlouhá zbraň – palná zbraň, která není krátkou zbraní.“*

³⁶ Zbraň palná, u které je hlaveň pro střelbu kulovými náboji či střelami, či náboji a střelami speciálními určenými pro kulovou zbraň. (Vosátka, 2017)

a také zbraně, jejichž celková délka se nerovná a ani nepřesahuje 280 mm. Dále sem spadají dlouhé samonabíjecí zbraně schopné pojmout více než 3 náboje a zbraně neschopné pojmout více než 3 náboje, které by k tomu ale mohly být dostupnými nástroji přeměněny. Nakonec sem patří opakovací a samonabíjecí zbraně s hladkým vývrtem hlavně, přičemž jejich hlaveň není delší než 600 mm; samonabíjecí zbraně se vzhledem zbraní samočinných a signální zbraně používající příslušné náboje ráže větší než 16 mm.

Mezi zbraně **kategorie C** patří jednoranné nebo víceranné zbraně s délkou menší než 280 mm učené pro střelivo s okrajovým zápalem; dlouhé jednoranné či víceranné, opakovací nebo samonabíjecí zbraně se zápalem typu Lefauchaux³⁷ nespádající do kategorie B; plynové zbraně s kinetickou úst'ovou energií střely vyšší než 16 J (mimo paintballových zbraní); více nebo dvouranné či opakovací zbraně fungující na principu perkusních zámkových systémů, ale patří sem také tlumiče hluku výstřelu. Do **kategorie C-I** jsou řazeny zbraně předchozích kategorií, které byly znehodnoceny dle příslušného předpisu Evropské unie; expanzní zbraně plnicí požadavky dovoleného výrobního provedení dle prováděcího právního předpisu; palné jednoranné a dvouranné zbraně určené pro dělené (pozn. nejednotné, např. brokové) střelivo; palné zbraně s úst'ovou rychlostí střely srovnatelné s náboji typu Flobert a náboji ráže 4 mm M20³⁸ a zbraně určené pro tyto konkrétní náboje, plynové zbraně ráže nad 6,35 mm, pokud se nejedná o zbraně paintballové. Spadají sem i tasery³⁹; signální zbraně ráže vyšší než 16 mm a palné zbraně určené pro soupeřský systém výcviku (pozn. střilející tréninkovou nesmrtní municí) s úst'ovou energií nejvýše 20 J. (Zákon o zbraních, online, § 6 a 6a)

Zbraněmi **kategorie D** jsou pak dle legislativy (Zákon o zbraních, online, § 7) zbraně historické; paintballové⁴⁰; plynové s nejvyšší ráží 6,35 mm, expanzní přístroje mimo ty, které jsou určené na upevňování či jiné průmyslové a technické účely (pozn. např. sponkovačky, hřebíkovačky); znehodnocené zbraně⁴¹ nespádající přímo pod aplikovatelný předpis Evropské unie; zbraně, kde je řezem odhalena jejich vnitřní

³⁷ Nábojnice opatřené kolíčkovou kovadlinkou umístěnou kolmo k ose náboje. (Kovárník a Rouč, 2007) Jedná se o alternativu, typ konstrukce, k nábojnicím s okrajovým nebo středovým zápalem.

³⁸ Více o značení zbraní a munice v další kapitole.

³⁹ Podle zákona o zbraních (online, § 6a) je taser „*elektrický zneschopňující prostředek založený na principu střelné zbraně ...*“

⁴⁰ Plynové zbraně vystřelující střelu se značkovací látkou. (Vosátka, 2017)

⁴¹ Podle Vosátky (2017, s. 67) je znehodnocená zbraň „*střelná zbraň, která byla znehodnocena postupem stanoveným právním předpisem.*“

konstrukce; neaktivní torza zbraní nevratně nepoužitelné ke střelbě; neaktivní střelivo a munice; zbraně nespádající do předchozích kategorií.

2.1.4 Značení zbraní, munice a jejich ráže

„Aby byla zvýšena sledovatelnost všech palných zbraní a jejich hlavních částí a aby byl usnadněn jejich volný pohyb, měly by nést všechny palné zbraně a jejich hlavní části jasné, trvalé a jedinečné označení a být registrovány v systémech evidence údajů členských států.“ (Zbraňová směrnice, online) Jako i jiné produkty, zbraně jsou označovány výrobním číslem. Podle § 39 zákona o zbraních (online) zůstává toto označení zbraní i při jejím znehodnocení. V tomto případě je zbraň Českým úřadem pro zkoušení zbraní a střeliva označena znehodnocovací značkou

Podle zákona č. 156/2000 Sb. zákon o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (online, § 2-19) je ověřená zbraň, která splňuje stanovené technické požadavky, označena značkou zkušební společně s dvojčíslím roku zkoušky, nejedná-li se o stanovené zbraně, které již mají certifikát o homologaci⁴². Dalšími značkami se rozumí značka kontrolní a identifikační. Kontrolní značka potvrzuje, že je kontrolovaný výrobek označen identifikačními údaji⁴³. Identifikační značka je dvojí, zkušební či úřadu. Identifikační značka zkušební nám říká, jaká zkušebna ověřovala kontrolovaný výrobek, oproti tomu identifikační značka úřadu je ověřením, že byl výrobek zkontrolován Českým úřadem pro zkoušení zbraní a střeliva.

Podle Kovárníka a Rouče (2007, s. 79): *„U nábojů, ale i zbraní, je jedním z nejdůležitějších termínů ráže neboli kalibr hlavně a náboje.“* Hrazdíra, Kovárník a Novotný (2000) představují existenci amerického, anglického a evropského systému značení. Zatímco americký systém využívá číselný údaj v setinách palce doplněný o označení specifikující určení zbraně (např. .38 Super Auto – Ráže hlavně 38 setin palce,

⁴² *„Homologace stanovených střelných zbraní je postup, při kterém se po ověření dvou kusů od každého typu stanovené střelné zbraně vydává certifikát o homologaci.“* (Zákon č. 156/2000 Sb. zákon o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, online, § 6)

⁴³ Identifikační údaj je údaj či symbol mimo zkušební, kontrolní, identifikační značky, dvojčíslí, či symbol roku, kdy byla zkouška provedena. (Zákon č. 156/2000 Sb. zákon o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, online, § 2)

střelivo se zvýšeními vlastnostmi určené pro automatickou pistoli), pro anglický způsob je základní částí uvedení kalibru v tisícinách palce společně s slovním popisem (např. .455 Automatic Pistol – Kalibr pistolové hlavně náboje určeného pro automatickou pistoli). V systému evropském se namísto setin či tisícín palců používají milimetry, ty mohou udávat průměr hlavně či délku nábojnic. K číselnému údaji i v této soustavě náleží slovní popis (např. 7,65 mm Browning – Náboj označený jménem výrobce určený pro pistolovou hlaveň s průměrem 7,65 mm).

2.2 Odlišnosti zbraňové legislativy dalších států Evropské unie

Legislativa zemí Unie je částečně sjednocena existencí zbraňových směrnic⁴⁴, z kterých vychází zákony o zbraních členských států a jejich novelizace, přesto tu ale existují drobné i větší odlišnosti, které mohou českého držitele zbraní mást, přestože je povinen být s nimi při přepravě zbraní seznámen. Tyto rozdíly jsou patrné při porovnání českých, německých a rakouských právních norem i přes společnou historii střelectví.

Tuto nutnost informovat o zákonných odlišnostech vidí i Hanuška (2010, s. 9), který říká, že: „... v důsledku nízké informovanosti českých občanů docházelo a stále dochází k naprosto zbytečným situacím, které pro mnohé z nich měly nebo mohly mít velmi nepříjemné následky, např. ve formě vysoké peněžité pokuty ...“

2.2.1 Německá legislativa

Zákon o zbraních Spolkové republiky Německo tzv Waffengesetz⁴⁵ (Waffg) byl vydán roku 2002 a aktualizován naposledy v červnu 2020. Norma upravuje nakládání se zbraněmi a střelivem, přičemž přihlíží k zájmům veřejné bezpečnosti a pořádku. (Waffengesetz (WaffG), 2020, online, § 1)

Dle Hanušky (2010, s. 11) zákon upravuje „... definice zbraní, střelných zbraní, střeliva, dále se zabývá pojmy nabytí, držení a nošení zbraní, podmínkami jejich zabezpečení a přepravy či sankcemi ukládanými za jeho porušení. ... Provádění ustanovení zákona o zbraních je v zásadě až na stanovené výjimky v kompetenci jednotlivých spolkových zemí ...“

Mezi zbraněmi pro účely Waffg autor (Hanuška, 2010, s. 18) zmiňuje:

⁴⁴ Zmiňovaných společně s dalšími právními prameny v předchozí kapitole 2.

⁴⁵ Jako další právní norma platí v Německu Beschussgesetz, zkráceně BeschG. Ten udává pravidla zkoušení a schvalování zbraní a munice. (BeschG 2020, online)

- „Přenosné předměty,
 - které jsou svojí povahou určeny k tomu, aby odstranily či snížily schopnost člověka k útoku či obraně, obzvláště úderné, bodné, sečné zbraně;
 - které, aniž by k tomu byly speciálně určeny, jsou vhodné k tomu, aby odstranily či snížily schopnost člověka k útoku či obraně a které jsou vyjmenovány v zákoně o zbraních.
- *Střelné zbraně nebo předměty rovnocenné povahy.*“

Na rozdíl od českého zákona o zbraních je v Německu omezeno nošení napodobenin střelných zbraní a nožů s čepelí delší než 12 cm s výjimkou všeobecně uznávaných důvodů (např. potápěč, rybář, horolezec⁴⁶). Napodobeniny střelných zbraní je nutné nosit v uzavřeném obalu.⁴⁷ Značení zbraní obsahuje kromě informace, kde byly vyrobeny, i data o jejich vývozu. Kromě značení hlavních částí zbraně sériovými čísly jsou značeny i kompletní zbraně, a to na hlavni (v případě dlouhých zbraní), či na rukojeti (u zbraní krátkých). Plynové či poplašné zbraně (u nás expanzní) vyžadují držení malého zbrojního průkazu tzv. Kleiner Waffenschein⁴⁸. Zbraně získané děděním jsou opatřeny zabezpečovacím zařízením, pokud je nabude dědic, jenž není držitelem oprávnění nutného pro držení dané zbraně. Příslušné německé úřady mohou kontrolovat, zda jsou zbraně a střelivo řádně zabezpečeny a zda důvod oprávnění pro držení zbraně stále trvá.⁴⁹ (Hanuška, 2010) Dokládání tohoto důvodu potvrzuje i Karásek (2019, online).

Mezi volně dostupné zbraně podle Karásk (2019, online) patří: „... vzduchovky, větrovky a plynové zbraně do 7,5 J, zbraně vystřelující dráždivou látku a poplašné zbraně dovoleného výrobního provedení, jednoranné předovky a lefošky zkonstruované před rokem 1871 a kuše. Ovšem volně dostupný nutně neznamená volně nositelný.“

Výjimka z povinnosti mít povolení na držení či nošení zbraně v nabitěm stavu se vztahuje na vlastní obydlí, vlastní obchodní prostor nebo vlastní ohraničený pozemek.

⁴⁶ Hanuška (2010) tvrdí, že výjimky se mohou týkat i lovců a členů folklórních střeleckých sdružení.

⁴⁷ „Kdo bude přesto manipulovat s napodobeninou střelné zbraně na veřejnosti nebo ji bude na veřejně přístupném místě nosit, dopouští se přestupku a riskuje její zabavení stejně jako peněžitou pokutu až do výše 10 000 EUR.“ (Hanuška, 2010, s. 12-13)

⁴⁸ Dalším legislativním dokumentem nutným pro vlastnictví zbraní je tzv. karta držení. Pro její získání je nutné mít požadovaný věk, způsobilost, důvěryhodnost, důvod k potřebě mít zbraň a na rozdíl od malého zbrojního průkazu i odbornou způsobilost a pojištění proti odpovědnosti za škodu. (Karásek, 2019, online)

⁴⁹ Dle autora (Hanuška, 2010, s. 15): „Nová úprava umožňuje kromě jiného předepsat pro střelné zbraně velké ráže jejich zajištění mechanickými, elektronickými či biometrickými bezpečnostními systémy.“

Držení či nošení zbraně v nabitém stavu je zde možné povolit i další osobě. Všeobecný zákaz naopak platí při slavnostech a trzích. (Hanuška, 2010) Povolení k vlastnictví zbraně mohou nabýt podle Karáska (2019, online) lovci, sportovní střelci, reenactoři (pozn. účastníci historických rekonstrukcí), sběratelé a občané pořizující si zbraň za účelem sebeobranu. Střelba na terč připomínající člověka je v Německu zakázána právě s výjimkou nácvičku obrany. Ten může být policií různě omezen (např. se musí hlásit předem, konat pod dohledem a podobně).

Za nejdůležitější legislativní omezení lze pro účel této práce považovat pravidla cestování se zbraněmi. Podle Hanušky (2010) může být k přepravě zbraní vyžadováno německé přepravní povolení, tzv. Verbringenserlaubnis. Toto povolení není potřeba pro přepravu zbraní na stlačený vzduch, pyrotechnického střeliva s příslušnou ověřovací značkou, kuší, poplašných zbraní, zbraní s dráždivou látkou a signálních zbraní. Nevyžaduje ho ani tranzit křesadlových, doutnákových zbraní a jednohlavňových perkusních zbraní vyvinutých před rokem 1871 a pozměněných dlouhých zbraní určených pro divadlo, focení, či filmové a televizní účely.

Zakázané jsou podle Karáska (2019, online) „... *automatické zbraně, zákeřné zbraně (ovšem včetně chladných, jako například nože skryté v holi), nebo průbojné a výbušné střely, ale například také vrhací hvězdice, svítilny na zbraně a již zmíněné kovové obušky a boxery.*“ Autor (Karásek, 2019, online) doplňuje, že zákaz platí i na krátké zbraně na střelivo se středovým zápalem o ráži pod 6,3 mm (pistole Five-seven s průbojnou municí), vyjma flobertek; střelné zbraně skládatelné pod délku obvyklou pro lovecké nebo sportovní účely; praky se zápěstní opěrkou a různé nože (př. motýlkové, tlačné).

Německá zbraňová legislativa byla zpřísněna vlivem tragických událostí střelení na škole ve Winnendenu v roce 2009, kdy mladík špatně zabezpečenou samonabíjecí pistolí, jejímž legálním vlastníkem byl jeho otec, zastřelil 15 lidí a poté si sám vzal život.⁵⁰ (Hanuška, 2010)

2.2.2 Rakouská legislativa

Právním pramenem upravujícím oblast zbraní a střeliva v Rakousku je spolkový zákon o zbraních Bundesgesetz über die Waffenpolizei, zkráceně Waffengesetz nebo též

⁵⁰ Více se tzv. school shooting a dalším patologickým jevům bude věnovat kapitola 3.5.

WaffG, z roku 1996. (Hanuška, 2010) Podle webu Jusline (2021, online, § 1) mezi zbraně pro účely Waffengesetz patří předměty, které jsou svou povahou určené k tomu,

- aby snížili nebo vyloučili schopnost lidí se bránit nebo útočit;
- které jsou používány k lovu nebo sportovní střelbě.

Stejně vysvětluje zbraně v rakouské legislativě i Hanuška (2010) a Vinš (2013a, online).

Hanuška (2010) uvádí, že i v Rakousku platí výjimka, kdy osoby uvnitř vlastních obytných či provozních prostor nebo zřetelně ohraničené nemovitosti a osoby se souhlasem vlastníka mohou mít u sebe zbraň. Přeprava zbraní v uzavřeném obalu za účelem převozu rovněž není považována za nošení zbraně.

„Zakázané jsou pružinové obušky a boxery. U teleskopických obušků platí, že dovolené jsou jen ty, které mají zvláštní rakouskou certifikaci ... u chladných zbraní rozlišují nože, které jsou „pracovním nástrojem“ (zavírací nože, lovecké a kuchyňské nože) a nože, které se považují za zbraň (bodáky, dýky, vystřelovací a vyhazovací nože, tzv. motýlky). Nože-zbraně smí držet a nosit pouze osoba starší 18 let, která nemá držení zbraní zakázané. „Pracovní nástroje“ smí držet a nosit kdokoliv.“ (Vinš, 2013b, online)

Jako v českém právním řádu se i v Rakousku dělí zbraně do čtyř kategorií A – zakázané, B – podléhající povolení, C – podléhající registraci a D volně prodejné osobám starším 18 let⁵¹, přičemž do kategorie D před rokem 2012 spadaly i některé brokovnice. Ty se po zavedení centrálního registru zbraní zařadily do kategorie C. Pokud však kupující není držitelem průkazu držení zbraně, může mu prodejce zbraň vydat až tři pracovní dny po uzavření obchodní transakce. Je to takzvaně ironicky nazývaná „lhůta na vychladnutí“, která má za úkol zabránit zkratovitému jednání. (Vinš, 2013a, online) To potvrzuje i Hanuška (2010, s. 69), který píše, že „... je jejich okamžité vydání kupujícímu přípustné pouze pokud kupující: je držitelem zbrojního pasu (Waffenpaß), karty držení zbraně (Waffenbesitzkarte) či loveckého lístku (Jagdkarte); věrohodně prokáže, že zamýšlí zbraň neprodleně vyvézt, nejlépe předložením povolení k vývozu dle § 37 (Erlaubnisschein).“

Zbrojní pas je podle Vinše (2013a, online) kartě držení zbraně podobný, navíc ale opravňuje k nošení zbraně. Lze si do něj takto zapsat maximálně dvě zbraně, dále je nutné

⁵¹ Viz český zákon o zbraních v předchozí kapitole 2.1.

žádat společně s deklarací účelu o jeho rozšíření. Pro získání dokladů jsou od roku 1996 povinné psychologické testy.

Zvýšenou pozornost je i zde potřeba věnovat zakázaným zbraním. Podle Hanušky (2010) mezi ně patří zbraně maskované jako jiné předměty; boxery; palice, obušky z ocelových pružin, teleskopické obušky; střelné zbraně, které lze nad míru běžnou (u sportovních a loveckých zbraní) složit, zkrátit nebo rychle rozložit. Další zákaz platí pro brokovnice menší než 90 cm; s délkou hlavně do 45 cm a brokovnice pumpovací. V Rakousku se mezi zakázané zbraně a doplňky řadí i zbraně s tlumičem či taktickou svítilnou, ale i tyto doplňky samotné, přičemž Spolkový ministr vnitra má tu moc seznam zakázaných zbraní rozšířit. Výjimka na nabytí zakázaných zbraní nebo doplňků může být udělena osobě starší 21 let, která prokáže oprávněnost zájmu o tuto zbraň. Spolkový ministr zemské obrany může udělit výjimku na nabývání, držení a nošení válečného materiálu.

Z ustanovení zákona o zbraních o dovozu a vývozu jsou vyjmuty zbraně doutňákové, kolečkové a křesadlové; pokojové ručnice; další střelné zbraně vyrobené před rokem 1871 (např. pistole předovky); k pohonu střely stlačený vzduch nebo CO₂ plyn využívající střelné zbraně s ráží menší než 6 mm. (Hanuška, 2010)

Podobně jako německá i rakouská legislativa byla zpřísněna. K tomuto zpřísnění podle Vinše (2013a, online) došlo v roce 1993 zákazem pumpovacích brokovnic pod vlivem tragické události, kdy mladý psychopat za užití této zbraně povraždil celou rodinu.

Opatrnost je dle Vinše (2013b, online) na místě i při cestách do Velké Británie, Nizozemí a Belgie, ale i do Švýcarska, Polska a na Slovensko. Právní normy prvních čtyř zemí často znemožňují nabývání i držení pepřových sprejů a nožů určité či nespécifikované délky. V Polsku a na Slovensku je nošení chladných zbraní až na výjimky (např. na veřejných shromážděních a dalších událostech v Polsku) možné.

Před cestováním se zbraněmi varuje i Ministerstvo vnitra České republiky (2021a, online), to uvádí, že: „... v jiných zemích je běžně zakázáno například nošení chladných zbraní, držení paralyzérů nebo obranných sprejů. Porušení těchto zákazů je běžně považováno za přestupek či trestný čin a může vést k citelným postihům. Důrazně proto doporučujeme, hodláte-li si při cestě do zahraničí vzít s sebou některý z výše uvedených předmětů, informovat se před cestou na právní úpravu držení takových předmětů (zbraní) v dané zemi (popř. též ve státě, kterým budete na své cestě projíždět).“

2.3 Vztah české zbraňové politiky k legislativě Evropské unie

Přestože je Unie mezinárodní organizací sui generis, nemůže plně ovlivňovat vnitrostátní dění jejích členských zemí. V ČR je ratifikace mezinárodních smluv ukotvena článkem 87 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (online), dále „Ústavy ČR“, podle kterého platí, že: „*Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“ A proto, jelikož je zákon o zbraních z principu subsidiarity normou nižší než ústavní, mají na něj vliv právní prameny Evropské unie. K úpravám české zbraňové legislativy tak dochází vlivem novelizace Zbraňové směrnice.

Že má Česká republika k dalším regulacím odmítavý postoj lze soudit podle aktu, kdy „... *podala k Soudnímu dvoru žalobu znějící na úplné nebo částečné zrušení napadené směrnice* (pozn. Zbraňová směrnice). *V rámci tohoto řízení byla Česká republika podporována Maďarskem a Polskou republikou a Evropský parlament a Rada byly podporovány Francií a Evropskou komisí.*“ (Soudní dvůr Evropské unie, 2019) Žaloba byla podle webu Euractiv.cz (2019, online) zamítnuta, ale dle Právního prostoru (2019, online) je zde snaha o zakotvení práva bránit život svůj či jiného člověka se zbraní za zákonem stanovených podmínek do ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., dále „LZPS“. Podle Straky (online) se jedná o jeden z největších senátních návrhů v celé historii.

Znění 4. odstavce 6. článku 4 LZPS (online): „*Porušením práv podle tohoto článku není, jestliže byl někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákona není trestné.*“ by bylo doplněno o návrh Červíčka a dalších (2020, online): „*Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.*“

Taková snaha by se mohla zdát nadbytečná, neměla by ale jen symbolický význam, umožnila by občanům dovolávat se tohoto práva u Ústavního soudu ČR. Opodstatnění této právní úpravy Červíček a další (2020, online) odůvodňují následovně: „*Právo na obranu náš právní řád obsahuje jen na zákonné úrovni.*⁵² *Vzhledem k významu práva na život, které je právo nejzákladnější, protože bez života ostatní práva člověka nemohou být naplněna, návrh považuje za správné symbolicky povýšit toto právo na úroveň ústavní,*

⁵² Myšlena pravděpodobně byla nutná obrana. Ta podle § 29 trestního zákoníku (online) vylučuje protiprávnost činu, pokud je ne zcela zjevně nepřiměřeným způsobem odvrácen hrozící či trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem.

což má i význam v tom, že lidé se mohou ochrany základních práv dovolávat v rámci ústavní stížnosti u Ústavního soudu. Jde i o reakci na současné obavy o oblast bezpečnosti.“

V důvodové zprávě autoři senátního návrhu ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. (Červíček a další, 2020, online) uvádějí, že prostředí České republiky je z dlouhodobého hlediska relativně bezpečné, existuje zde ale individuální násilí, kterému se nemá ustupovat, naopak je na místě se mu aktivně bránit. Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami, nemění zákonné podmínky nabývání zbraní, nevyžaduje změnu obyčejných zákonů a ani přijetí prováděcího právního předpisu, jeho cílem je ústavní zakotvení práva na obranu.

Že by byl návrh jakousi vozovou hradbou proti směrnicové křížové výpravě EU zmiňuje senátor Zdeněk Hraba, který upozorňuje na nesmyslné zakazování nožů i nožníků, holí a pepřových sprejů občanům, když možný útočník by se takovým zákazem omezit nenechal a ilegální zbraň by mít mohl. Právní úprava by tak znamenala status quo, kdy bude možné se bránit u Ústavního soudu České republiky. To, že by měl Ústavní soud ČR finální slovo ve výkladu ustanovení, tvrdí i senátor Antl, zároveň zdůrazňuje, že každá změna ústavního pořádku by mohla znamenat v budoucnosti mnoho. Na logické zakotvení práva bránit život apeluje i senátorka Jitka Chalánková, ta náš zákon o zbraních považuje za jeden z nejlepších na světě, podle ní už jen informace, že jsou zde majitelé legálně držících zbraní, působí preventivně. (Straka, 2020, online)

„Cílem je povýšit na ústavní úroveň právo na obranu života za splnění dosavadních podmínek nutné obrany a krajní nouze, uvedl Antl.“ (Právní prostor, 2019, online) Návrh zakotvit právo bránit něco tak hodnotného jako je život se zdá přinejmenším moudrý, jelikož ratifikace mezinárodních smluv je řízena i článkem 87 Ústavy ČR (online), podle něžž nemůže být mezinárodní smlouva závazně schválena a uvedena v platnost až do rozhodnutí Ústavního soudu ČR o jejím souladu s Ústavou ČR.

Návrh by tak mohl znamenat zastání pro držitele zbrojních průkazů i další střeleckou veřejnost⁵³ v otázkách nabývání, držení a nošení zbraní a znesnadnit směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie do těchto oblastí zasahovat.

Podle Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (2021, online), dále „PSP ČR“, 1. Čtení návrhu proběhlo 9.3. 2021 a při 2. Čtení 2.6. 2021 prošel obecnou

⁵³ Zda je o tuto změnu zájem ze strany střelecké veřejnosti si klade za cíl zjistit jedna z otázek dotazníkového šetření v praktické části práce, viz kapitola 4.

i podrobnou rozpravou. Byly podány i pozměňovací návrhy. Ústavně právní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (2021, online) je ale jakožto garanční výbor po projednání senátního návrhu nedoporučil. Doporučil původní návrh senátorů. Dle PSP ČR (2021, online): „3. Čtení proběhlo 18. 6. 2021 na 104. schůzi.“ O schválení se jedná. Pokud by mu Poslanecká sněmovna dala zelenou, pokračoval by dál v zákonodárném procesu.

3 Proces získání zbrojního průkazu a jeho případná zneužití

Zbrojní průkaz je jedním z pěti veřejných listin ustanovených zákonem o zbraních (Vosátka, 2017). Podle zákona o zbraních (online, § 16-70) jsou dalšími veřejnými listinami zbrojní licence, evropský zbrojní pas, muniční průkaz a muniční licence.⁵⁴

„Zbrojní průkaz je veřejná listina, která fyzickou osobu opravňuje k nabytí vlastnictví a držení zbraně nebo střeliva do těchto zbraní v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny zbrojního průkazu a v rozsahu těchto oprávnění k jejich nošení. ...“ (Zákon o zbraních, online, § 16)

Získání a držení zbrojního průkazu je podmíněno plněním zákonných podmínek. Jejich podoba se odvíjí od tzv. skupin zbrojního průkazu. Ty zákon o zbraních (online, § 16) rozděluje na:

- „a) A – ke sběratelským účelům,*
- b) B – ke sportovním účelům,*
- c) C – k loveckým účelům,*
- d) D – k výkonu zaměstnání nebo povolání, nebo,*
- e) E – k ochraně života, zdraví nebo majetku.“⁵⁵*

Podle Vosátky (2017, s. 10) „... průkaz vydává příslušný útvar policie na základě žádosti ...“ Ta musí dle autora obsahovat osobní údaje osoby a informaci, o kterou skupinu průkazu žádá. Osoba je povinna přiložit posudek o zdravotní způsobilosti⁵⁶, doklad o odborné způsobilosti a fotografii. To potvrzuje i zákon o zbraních (online, § 18), podle kterého bude průkaz vydán fyzické osobě, která je zdravotně⁵⁷, odborně a právně

⁵⁴ Blíže zmíněny v kapitole 2.

⁵⁵ Průkazy skupiny F byly dnem nabytí novely č. 229/2016 převedeny na průkazy pro provádění pyrotechnického průzkumu se stejnou dobou platnosti. (Zákon o zbraních, online, přechodná ustanovení) Nejčastějšími skupinami jsou A až E. (Odbor komunikace, 2021, e-mail)

⁵⁶ Výjimkou je podle § 21 zákona o zbraních (online), pokud se hlásí rovnou ke zkoušce odborné způsobilosti, není ještě žadatelem o vydání zbrojního průkazu.

⁵⁷ Podle vyhlášky č. 493/2002 Sb., vyhláška o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárníčky první pomoci provozovatele střelnice, ve znění pozdějších předpisů (online, § 1) posudek o této způsobilosti vzniká jako výsledek lékařské prohlídky či odborného vyšetření. Zároveň Zbraňová směrnice (online) říká, že: „Aniž je dotčeno vnitrostátní právo upravující profesní odpovědnost, mělo by se předpokládat, že posouzení příslušných lékařských nebo psychologických údajů odborným lékařským personálem nebo jinými osobami, které poskytují tyto informace, s sebou pro ně nese žádnou odpovědnost v případě zneužití palných zbraní držených v souladu se směrnicí 91/477/EHS.“

způsobilá, bezúhonná, spolehlivá⁵⁸, má místo pobytu na území České republiky a předepsaný věk.

Předepsané věkové hranice Vosátka (2017) představuje následovně. Skupiny A, D a E může získat jen osoba starší 21 let. Zbrojní průkaz se skupinami B nebo C může být vydán osobě starší 18 let, případně osobě mladší za splnění následujících podmínek. Zbrojní průkaz skupiny B může získat osoba starší 15 let, pokud je členem sdružení zabývající se sportem podle mezinárodních pravidel a řádů, jehož součástí je střelba. Skupina C je k získání osobám starším 16 let, které jsou žáky střední školy či středního odborného učiliště, jejichž osnovy zahrnují i výuku myslivosti. V obou těchto výjimkách je potřeba souhlas zákonného zástupce a doporučení občanského sdružení, školy či středního odborného učiliště. Zároveň tyto osoby mladší 18 let smí zbraň se sportovním či loveckým účelem nabývat do vlastnictví, vyjma koupě, a držet jen za souhlasu zákonného zástupce. Tuto zbraň a střelivo smí používat pouze pod dozorem.⁵⁹ Skupinu D lze vydat žákovi staršímu 18 let, který je studentem střední školy nebo učiliště věnující se v osnovách puškařskému oboru či střelivu. (Zákon o zbraních, online, § 19)

K zániku zbrojního průkazu dojde u dokladu, kterému uplynula doba platnosti; byla ohlášena jeho ztráta či odcizení; byl odebrán rozhodnutím právní moci; jeho držitel zesnul či byl prohlášen za mrtvého; kterého se držitel vzdal, nebo se vzdal jeho skupiny. (Vosátka, 2017) K odnětí průkazu dojde podle legislativy (zákon o zbraních, online § 27), když jeho držitel přestane být zdravotně, právně způsobilý; anebo přestal splňovat podmínku bezúhonnosti; či ukončil studium nebo členství v dříve jmenovaných organizacích a stále nedosáhl požadovaného věku. Odvolání proti rozhodnutí o odnětí průkazu nemá odkladný účinek.

3.1 Práva držitelů zbrojních průkazů podle jednotlivých skupin

Pro účely této práce jsou důležitá především práva⁶⁰ držitelů zbrojních průkazů. Podle zákona o zbraních (online, § 28-29) je opravňují nabývat, držet a nosit zbraně, jejich doplňky, příslušné střelivo do nich, či jeho části za určitých podmínek.

⁵⁸ Za spolehlivou osobu se nepovažuje ten, kdo prokazatelně požívá alkohol (nadměrně) či jiné návykové látky; kdo byl v posledních třech letech uznán vinným za více než 1 přešůpek vůči různým právním normám; kdo je v podmínce a dosud neuplynula jeho zkušební doba či lhůta, v průběhu které bude rozhodnuto, zda se osvědčil. (Vosátka, 2017)

⁵⁹ Zákon o zbraních (online, §19) situaci vysvětluje jako „... za přítomnosti osoby starší 21 let, která je držitelem zbrojního průkazu skupiny B nebo C nejméně 3 roky a která zajistí bezpečnou manipulaci se zbraní a střelivem.“

⁶⁰ Jejich povinnosti pak blíže specifikuje § 29 zákona o zbraních (online).

K čemu jsou oprávněni líčí zákon o zbraních (online, § 28) následovně:

- Držitel průkazu skupiny A je oprávněn
 - nabývat a držet zbraň kategorie A či A-I s výjimkou, kategorie B s povolením, kategorie C;
 - vlastnit a držet, případně nosit střelivo do výše uvedených zbraní, nanejvýš však v počtu 3 kusů téhož druhu, kalibru, provedení, nebo 1 nejmenší balení určené pro spotřebitele.
- Držitel, v jehož průkazu jsou zapsány skupiny B nebo C je oprávněn
 - vlastnit a držet, popřípadě nosit zbraň kategorie A-I, na kterou mu byla udělena výjimka, zbraň spadající do kategorie B, na kterou má povolení, nebo zbraň kategorie C, zároveň tyto zbraně případně zbraň s tlumičem hluku může nosit pouze na střelnicích a místech, kde ho k tomu opravňuje zvláštní právní předpis;
 - nabývat a držet, případně nosit střelivo či jednotlivé části nábojů⁶¹ výše zmíněných skupin, nesmí je ale nosit viditelně.
- Držitel zbrojního průkazu se zapsanou skupinou D je oprávněn
 - nosit a držet zbraně kategorií A, A-I, B či C jeho zaměstnavatele, zbraň s tlumičem hluku smí ale nosit pouze na střelnici a tam, kde ho k tomu oprávnil zvláštní právní předpis; k této zbraní může držet a nosit i střelivo;
 - nesmí zbraně a střelivo nosit viditelně, nesmí nosit zbraně uvedené v minulém bodě v celkovém počtu vyšším než 2 kusy.
- Držitel zbrojního průkazu, v němž má zapsanou skupinu E je oprávněn
 - nabyt do vlastnictví či držet, případně nosit zbraně spadající do kategorie A-I s výjimkou, do kategorie B s povolením, nebo zbraň kategorie C;
 - vlastnit střelivo do zbraní, které je oprávněn držet, což prokáže předložením průkazu zbraně;
 - je oprávněn držet nanejvýš 2 zbraně a střelivo do nich, nesmí ale nic z toho nosit viditelně.

⁶¹ Přebíjet střelivo smí pouze pro vlastní potřebu. (Vosátka, 2017) Schimmer (2020a, online) dodává, že: „... lze přebíjet náboje pouze pro vlastní potřebu bez ohledu na to, zda se jedná o náboje do zbraní podléhajících registraci (zbraně kategorie A, B nebo C) či náboje do zbraní volně prodejných svéprávným osobám starším 18 let (zbraně kategorie D).“

3.2 Zkouška odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu

Podle § 21 zákona o zbraních (online) odbornou způsobilost žadatel o zbrojní průkaz skupin A až E dokáže vykonáním příslušné zkoušky před komisařem vybraným příslušným útvarem policie.⁶²

Zkouška odborné způsobilosti je podle Vosátky (2017) složena z teoretické a praktické části, přičemž naplnění praktické části je odlišena podle skupin průkazu, o které je žádáno. Komenda (2018, s. 5) říká, že: „*Výcvik se zbraní má svou posloupnost. Nelze začít tím, že postavíme nového adepta střelby s nabitou zbraní na palebnou čáru a budeme si myslet něco o vodě a plavání. Tento způsob plavby může skončit i pod vodou. Ostrá střelba je vyvrcholením výcviku se zbraní.*“

3.2.1 Teoretická část

Zákon o zbraních (online, § 21) vysvětluje, že tato část zkoušky ověřuje uchazečovu znalost zákona o zbraních; zvláštních právních předpisů týkajících se oprávněné použití zbraně⁶³; vědomosti o zbraních a střelivu i znalost zdravotnického minima. Odbor bezpečnostní politiky, oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství (2021, online) vysvětluje, že: „*Teoretická část zkoušky se provádí písemným testem skládajícím se z 30 testových otázek. Testy jsou složeny z uveřejněných otázek (každá z uveřejněných otázek se ve stávajícím souboru zkušebních testů alespoň jednou vyskytuje).*“

Před zahájením zkoušející komisař ověří totožnost žadatele a skutečnost, že mu ve vykonání zkoušky nebrání zdravotní stav či jiné okolnosti. Dále žadatele seznámí s průběhem zkoušky, způsobem označování správných odpovědí a jejich případných opravách, promluví o zákazu používání nedovolených pomůcek, opouštění zkoušky a rušení jejího průběhu. Varuje, že v případě porušení těchto zákazů může být žadatel vyloučen a hodnocen „neprospěl“. Dále nechá komisař žadatele zvolit si namátkou soubor testových otázek s předem zkoušenému neznámým číslem. V maximálně 40 minutách od pokynu zkoušejícího k zahájení zkoušky žadatel soubor otázek vypracuje samostatně, odpovědi zaznamenává do vyhodnocovací tabulky. Po uplynutí 40 minut teoretickou část komisař ukončí. (Nařízení vlády, online, §1-3)

⁶² Ten by podle Komendy (2018) neměl nechat získat zbrojní průkaz odborně nepřipravené jedince, i když není předpokládáno, že by měli žadatelé prokázat znalosti a dovednosti profesionálů. Jde o získání základních bezpečnostních návyků.

⁶³ Krajiná nouze a nutná obrana, okolnosti vylučující protiprávnost činu. (Trestní zákoník, online, § 28-29)

Dle § 3 Nařízení vlády (online) může komisař tiskopisy opravovat průběžně či po odevzdání všemi přítomnými žadateli. Výsledky oznámí všem žadatelům současně a veřejně. Po vyhlášení výsledků zkoušející umožní na žádost vykonavateli zkoušky odborné způsobilosti nahlédnout do příslušných tiskopisů za účelem porovnání chybných a správných řešení. Poté zkoušející seznámí žadatele s dalším průběhem zkoušky.

3.2.2 Praktická část

Praktická část zkoušky ověřuje žadatelovu znalost bezpečné manipulace se zbraní i střelivem a střelbu na statický cíl. (Zákon o zbraních, online, § 21) Dle § 4 Nařízení vlády (online) žadatel tuto část vykoná zpravidla v den, kdy vykonal zkoušku teoretickou, na určené střelnici. O výjimečném přesunutí praktické části na jiný den může rozhodnout zkušební komisař, termín a místo konání žadateli sdělí příslušný útvar policie.

„Praktická část zkoušky zahrnuje jednak zjištění znalostí a předvedení bezpečné manipulace se zbraněmi a střelivem a jednak hodnocenou střelbu na pevný cíl. ... Praktická část zkoušky se obsahově liší podle skupin zbrojního průkazu (např. z hlediska typů zbraní, na kterých uchazeč předvádí bezpečnou manipulaci a ze kterých střílí).“ (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021c, online)

Při zkoušce je podle § 4 Nařízení vlády (online) používáno povelů, s kterými komisař žadatele seznámí. Stejným způsobem je vykonavateli zkoušky sdělen v potřebném rozsahu provozní řád střelnice a je před ním určen bezpečný směr.⁶⁴

Komenda (2018) doplňuje, že při zkoušce platí **princip nejnáročnějšího kritéria**. Při zvolení více skupin zbrojního průkazu manipuluje žadatel se všemi příslušnými zbraněmi. Zkouška se může lišit i vzdáleností terče, minimálním počtem zásahů a dobou, do kdy musí být střelba ukončena. Uchazeč o skupinu D tak například střílí jen krátkou kulovou zbraní (pozn. zpravidla pistolí) na vzdálenost 15 m, kdy musí z 5 výstřelů 4krát zasáhnout terč o průměru vnější kružnice 50 cm do doby 2 minut. Když si zvolí i skupinu C, střílí v čase 5 minut na vzdálenost 25 m z brokovnice a malorážky jakožto náhrady dlouhé kulové zbraně. Malorážní puškou musí zasáhnout z 5 výstřelů 4krát, brokovnicí z 2 výstřelů 3krát (pozn. třemi broky ze dvou brokových nábojů).

⁶⁴ „Bezpečný směr je možno určit zejména tak, že směřuje k dopadišti střel vymezenému provozním řádem střelnice. ... Veškeré osoby přítomné při zkoušce musejí respektovat vymezený bezpečný směr a nesmí do něj v průběhu zkoušky vstupovat nebo jinak zasahovat.“ (Nařízení vlády, online, Příloha č. 1)

Komenda (2018) rozděluje praktickou část následovně:

- Předvedení schopnosti bezpečně manipulovat se zbraní a střelivem
 - **Prohlídka** zbraně za účelem zjištění, zda je nabitá, její **rozebrání** v nezbytném rozsahu za účelem čištění zbraně a následné **složení**.⁶⁵
- Předvedení chování na palebné čáře (pozn. znalost povelů řídicího střelby)
 - **Připravení** zbraně a střeliva ke střelbě, předvedení **přerušení** střelby, **zjištění a řešení závad** na zbrani, **ukončení** střelby.
- Ostrá střelba na terč s hodnocením zásahů
 - Ověření **nastřelení** zbraně a **hodnocená střelba** na terč.

V první části zkoušky je žadatel přiveden do místnosti, kde před komisařem a zpravidla i příslušníky policie, správcem střelnice a případnou kontrolou z Generální inspekce bezpečnostních sborů, musí zbraně uvést do bezpečného stavu. Za dodržení všech bezpečnostních pravidel zkontroluje, zda jsou zbraně nabitě a případně je vybijí. Zatímco tak činí, je zkoušený komisařem dotazován na ráži zbraně, její použití, zákonnou kategorizaci, jakým skupinám zbrojního průkazu je umožněn její nákup a podobně, což může někomu znesnadnit soustředění se. Dalším kamenem úrazu může být pád munice při vybijení nebo nabíjení či pád části zbraně při jejím rozebírání. Ani v takové situaci nesmí být nevybitá zbraň odložena na stůl bez dozoru či namířena mimo vytyčený bezpečný směr. Je nutné zbraň uvést do bezpečného stavu, odložit na stůl mířící správným směrem, sehnout se pro spadlý předmět a pokračovat v plnění povelů zkoušejícího.

Se zbraněmi manipuluje zkoušený na povel zkoušejícího v požadovaném pořadí. Může být požádán, aby zbraň rovnou připravil ke střelbě, má-li však požadované vědomosti, ví, že musí zbraň nejdříve zkontrolovat, zda není nabitá, částečně ji rozebrat k čištění, zkontrolovat přítomnost závady či překážky, zbraň znovu složit, ověřit funkci závěru opakovaným nataháním, přičemž by u špatně složené zbraně mohl vypadnout, provést mířenou ránu jistoty a až pak začít nabíjet, zatímco s ním komisař může vést rozhovor, kterým si ověřuje jeho znalosti z oblasti zbraní a střeliva.

⁶⁵ Toto je prováděno u vícero zbraní. Komenda (2018, s. 15) jmenuje nejčastěji používání zbraně v praktické části zkoušky: „... jako krátká palná zbraň – pistoli ráže 9 mm Luger (9x19), jako dlouhá kulová zbraň – malorážka ráže 22 LR, jako dlouhá broková zbraň – dvojka nebo kozlice ráže 12.“ (Pozn. Dvojkou je myšlena dvouhlavňová brokovnice, kdy jsou hlavně umístěny vedle sebe, u kozlice jsou brokové hlavně nad sebou.) Podle Komendy (2018) mohou být využity i typově jiné zbraně jako revolvery, zbraně odlišné ráže či kombinované kulobrokové zbraně.

Hrubými bezpečnostními chybami, které mohou vést k neúspěšnému ukončení zkoušky, jsou především míření s nabitou nebo nezkontrolovanou zbraní mimo vytyčený bezpečný směr; rozebírání nabitě či nezkontrolované zbraně; nechání prstu v blízkosti spouště, když ke kontaktu s ní není důvod; stahování závěru pistole a nechání částí ruky u ústí hlavně; provedení rány jistoty⁶⁶ (pozn. střelby do bezpečného prostoru pro ověření nenabití zbraně) s nábojem v komoře; střelba bez povelu. (Komenda, 2018)⁶⁷

Tato pravidla platí pro všechny zbraně, se kterými přijde žadatel o udělení odborné způsobilosti do styku. Stále musí mířit do bezpečného prostoru, se zbraněmi zachází jako s nabitými a zvýšený zřetel bere na manipulaci se spouští a ústím hlavně. Pro nácvik manipulace Komenda (2018) doporučuje pořízení školních nábojů v alespoň 2 kusech. Tvarem, rozměry a základní funkcí odpovídají ostrým nábojům, pozbývají však výbušné části. Mohou být plastové či kovové. Jejich pořizovací náklady jsou vyšší než u ostrých nábojů, manipulace s nimi je bezpečná.

Se zbraní kategorií A-I, B, C, C-I a D i příslušným střelivem lze trénovat. Jedná se o jeden z důvodů, kdy může být zbraň svěřena jiné fyzické osobě. Při tréninku či soutěžní střelbě lze takovou zbraň svěřit i osobě mladší 18 let, ne však mladší 10 let, ale takové svěření může proběhnout pouze za přítomnosti osoby starší 21 let, která drží zbrojní průkaz skupiny B nebo C nejméně 3 roky a zajistí bezpečnou manipulaci. (Zákon o zbraních, online, § 59)

Zákon o zbraních (online, § 21) říká, že: „*Pokud žadatel při zkoušce odborné způsobilosti neuspěl, může se znovu přihlásit ke zkoušce podle odstavce 6 nejdříve po uplynutí 3 měsíců ode dne neúspěšného vykonání zkoušky.*⁶⁸ *Požádá-li o určení jiného zkušební komisaře, příslušný útvar policie jeho žádosti vyhová.*“

Úspěšnému vykonavateli zkoušky je zkoušejícím komisařem vydán doklad o odborné způsobilosti odpovídající žádaným skupinám. (Zákon o zbraních, online, § 21) Dle § 6 Nařízení vlády (online): „*Celkové vyhodnocení zkoušky vyhláší zkušební komisař veřejně.*“

⁶⁶ Provádí se vždy do bezpečného směru. (Nařízení vlády, online, Příloha č. 1)

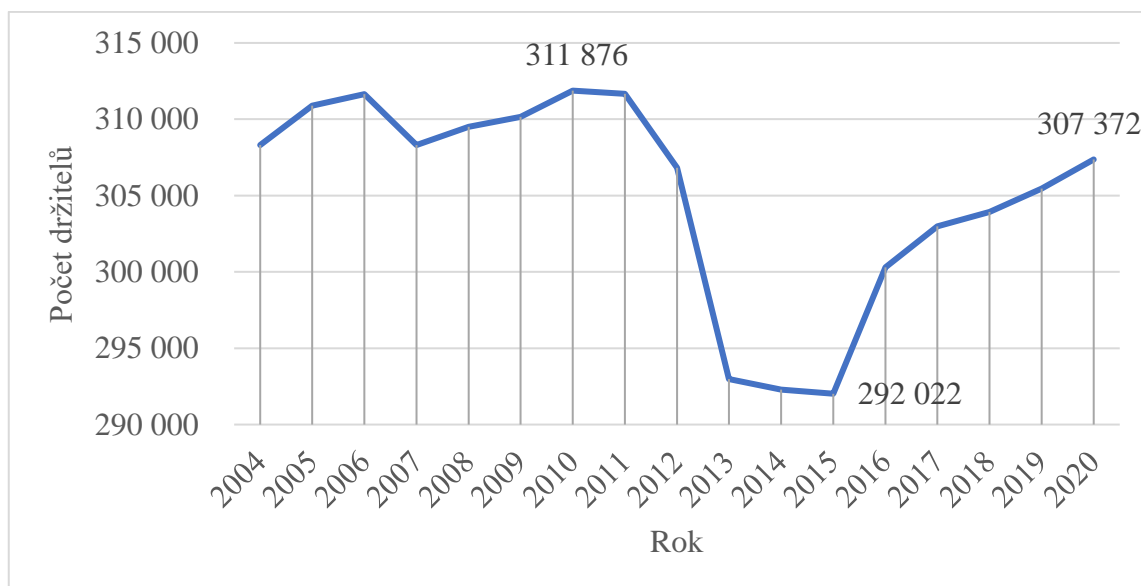
⁶⁷ Mezi další chyby patří nedbalé odložení zbraně vedoucí k jejímu pádu, neuposlechnutí povelu zkoušejícího či neuposlechnutí řídicího střelby.

⁶⁸ Přičemž stejně jako u prvního skládání zkoušky uchazeč zaplatí komisaři odměnu 600,- Kč, další náklady se hradí za pronájem střelnice a spotřebované střelivo. Další 100,- Kč zaplatí uchazeč ve formě kolkové známky už při podání přihlášky ke zkoušce. (Odbor bezpečnostní politiky, oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství, 2021, online)

3.3 Demografie střelecké veřejnosti

Na základě zveřejněných dat (Schimmer, 2020b, online) a dat poskytnutých Odborem komunikace a vnějších vztahů Policie České republiky (2021, e-mail), dále „Odbor komunikace“, viz Příloha B, můžeme tvrdit, že počet držitelů zbrojního průkazu a počet registrovaných zbraní má dlouhodobě vzestupnou tendenci, přestože jsou zde výjimky.⁶⁹ Tento děj vyobrazují Graf 1 a Graf 2.

Graf 1: Vývoj počtu držitelů zbrojních průkazu v České republice

Zdroj: Vlastní zpracování dle Schimmera, 2020b, online a Odboru komunikace, 2021, e-mail.

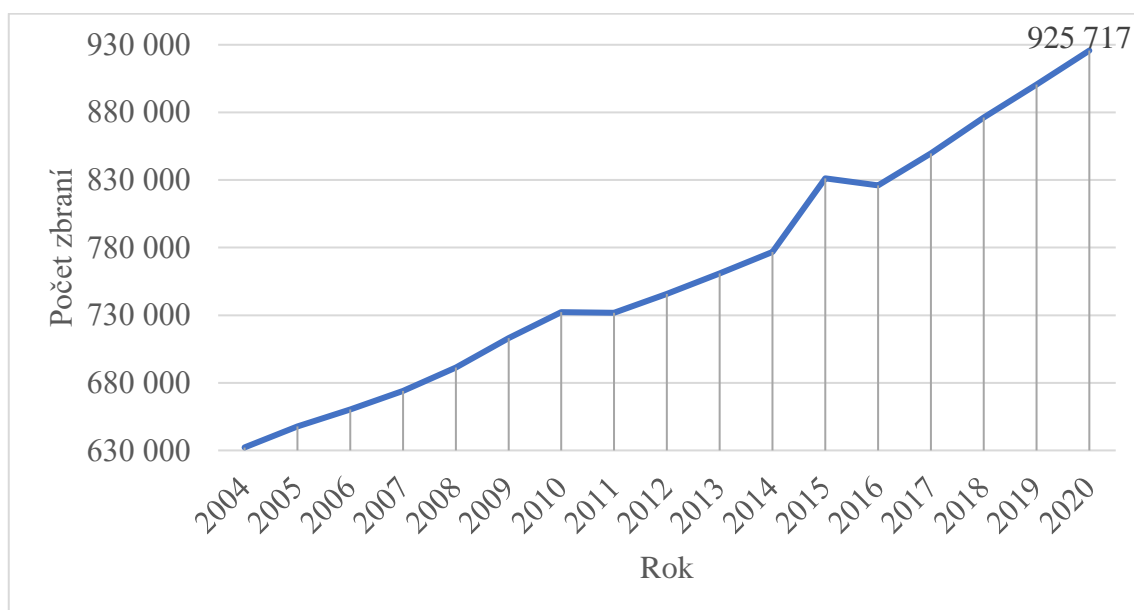
Minima dosáhl po pětiletém klesání počet držitelů zbrojních průkazů v roce 2015. (Schimmer, 2020b, online) Pokles byl pravděpodobně způsoben vlivem zpřísnění zbraňové legislativy. Podle ČTK (2016, online) k ní došlo vlivem útoku střelce roku 2015 v Uherském Brodě. Navíc dle webu Sorudo (2021, online) klesla úspěšnost žadatelů o ZP oproti stavu před pěti lety. Dále, podle bodu 27 článku 1 zákona č. 229/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (online) nově měl každý lékař držitele zbrojního průkazu povinnost hlásit změny ve zdravotním stavu, které by mohly omezit či vyloučit zdravotní způsobilost k nakládání se zbraní, či dokonce vést k ohrožení života nebo zdraví. O tom, zda je pacient držitelem zbrojního průkazu, se mohl nově takový lékař informovat u příslušného útvaru PČR.

⁶⁹ Způsobené novelizací zbraňové legislativy.

Podle Schimmera (2020b, online) byla v letech 2004 až 2019 nejčetnější skupinou zbrojního průkazu skupina E (pozn. k ochraně života, zdraví nebo majetku). Odbor komunikace (2021, e-mail) říká, že stejně tomu bylo i ke konci roku 2020.

Schimmer (2020b, online) uvádí, že v letech 2004 až 2006 bylo oproti jiným nejvíce zbraní kategorie B. V období od 2007 do 2019 dominují zbraně kategorie C.⁷⁰ Odbor komunikace (2021, e-mail) říká, že nejpočetnějšími zbraněmi dle kategorie byly i ke dni 31.12.2020 zbraně kategorie C. Tvrdí také, že celkově se v České republice ke konci roku 2020 pohřešovalo 20 335 zbraní. (Odbor komunikace, 2021, e-mail)

Graf 2: Vývoj počtu legálně držných střelných zbraní v České republice

Zdroj: Vlastní zpracování dle Schimmera, 2020b, online a Odboru komunikace, 2021, e-mail.

Z lokálních statistik Odbor komunikace (2021, e-mail) uvádí, že v Královéhradeckém kraji bylo ke dni 31.12.2020 celkem 14 643 držitelů zbrojních průkazů následujících skupin:

- A: 104 874;
- B: 162 035;
- C: 114 627;
- D: 67 054;
- E: 250 342.

Zároveň uvádí (Odbor komunikace, 2021, e-mail), že bylo koncem roku 2020 registrováno v Královéhradeckém kraji 49 419 zbraní následujících kategorií:

⁷⁰ Zbraně podléhající povolení. (Zákon o zbraních, online, § 3)

- A: 125;
- B: 21 886;
- C: 27 408.

Tyto statistiky budou využity při formulování hypotéz v praktické části práce soustředící se na vykonavatele zkoušky odborné způsobilosti, držitele zbrojních průkazů.

3.4 Statistika trestných činů páchaných se zbraněmi

Trestní zákoník (online, § 14) trestnými činy rozumí přečiny a zločiny. Přečiny jsou myšleny jakékoli nedbalostní⁷¹ trestné činy a úmyslné⁷² trestné činy s horní hranicí trestu odnětí svobody do 5 let. Zločiny jsou pak myšleny všechny ostatní trestné činy. Zvláště závažnými zločiny jsou úmyslné trestné činy, jejichž horní trestní sazba je nejméně 10 let.

Odbor komunikace (2021, e-mail) uvádí, že v roce 2020 bylo s legálně či nelegálně drženými zbraněmi dle kategorií stanovených zákonem o zbraních⁷³ spácháno celkem 1 555 objasněných činů (naplňujících skutkovou podstatu činů uvedených v trestním zákoníku pod jednotlivými paragrafy), přičemž mezi nejčastější z nich patřily:

1. 493krát nebezpečné vyhrožování (§ 353);
2. 469krát úmyslné ublížení na zdraví (§ 145-146a);
3. 134krát vydírání (§ 175);
4. 133krát loupež (§ 173);
5. 90krát vražda (§ 140);
6. 83krát výtržnictví (§ 358, 359);
7. 64krát násilí a vyhrožování úřední osobě či orgánu veřejné moci (§ 323-326);
8. 25krát týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199);
9. 18krát krádež (§ 178, 205);
10. 10krát znásilnění (§ 185).

Na prvních deseti příčkách se tak umístily 3 jednoznačně závažné zločiny (loupež, vražda a znásilnění) a 6 přečinů, které by se za jistých přitěžujících okolností mohly

⁷¹ Dle trestního zákoníku (online, § 16) je nedbalostním trestným činem ten, který pachatel spáchal, přestože věděl, že tím může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákoníkem způsobem uvedeným v tomto zákoně, ale bez adekvátních důvodů spoléhal, že se tak nestane.

⁷² Úmyslně je trestný čin spáchán, pokud chtěl pachatel ohrozit zájem chráněný trestním zákoníkem způsobem uvedeným v tomto zákoně. Za úmyslný se bere i čin spáchaný v situaci, kdy pachatel věděl, že může svým jednáním takové porušení nebo ohrožení způsobit, byl s tím srozuměn či smířen. (Trestní zákoník, § 15)

⁷³ Zbraně se dělí do kategorií A – zakázané, B – podléhající povolení, C – podléhající ohlášení a D – ostatní zbraně. (Zákon o zbraních, § 3) Podrobněji byla kategorizaci zbraní věnována kapitola 2.1.

zločiny či dokonce závažnými zločiny stát. Přední příčku tabulky, číslo 1, obsadil přečin nebezpečného vydírání se zbraní s vrchní hranicí trestu odnětí svobody 3 roky.

Dalšími trestnými činy spáchanými za použití zbraně byly 7krát ublížení na zdraví (§ 143, 145, 146, 147, 148, 152, 274, 360); 5krát zbavení a omezování osobní svobody (§ 170-171); 4krát týrání svěřené osoby (§ 198); 4krát porušení domovní svobody (§ 178); 3krát násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 352); 2krát ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (§ 274, 360) a 2krát nebezpečné pronásledování (§ 354), přičemž mezi lety 1990 až 2020 bylo zaznamenáno celkem 382krát nedovolené ozbrojování (§ 279)⁷⁴. Při zbraňových amnestiích bylo odevzdáno 23 274 zbraní. Nejvíce bylo odevzdáno zbraní kategorie B. (Odbor komunikace, 2021, e-mail)

Nutno říct, že legálně držеныmi zbraněmi je páchána pouze minorita trestné činnosti. Dle Spurného a Červeného (2007) bylo v roce 2004 spácháno legálně drženou střelnou zbraní kategorie B pouze 2,2 % vražd. Z vražd bývají legálně drženou zbraní páchány především ty vztahově motivované, vražda na objednávku nebyla v roce 2004 spáchána legálně drženou zbraní kategorie B ani 1, loupežná vražda pouze 1. Ze všech násilných činů (např. úmyslné ublížení na zdraví, vydírání a další) roku 2004 bylo legálně drženou zbraní spácháno pouze 58, což by se rovnalo pouze 10,12 % násilných trestných činů spáchaných jakoukoli zbraní kategorie B a jen 0,25 % z celkového počtu násilných činů. **Bezmála 9 z 10 násilných trestných činů, při nichž byla užita zbraň kategorie B, bylo v roce 2004 pácháno ilegálně drženou zbraní.**

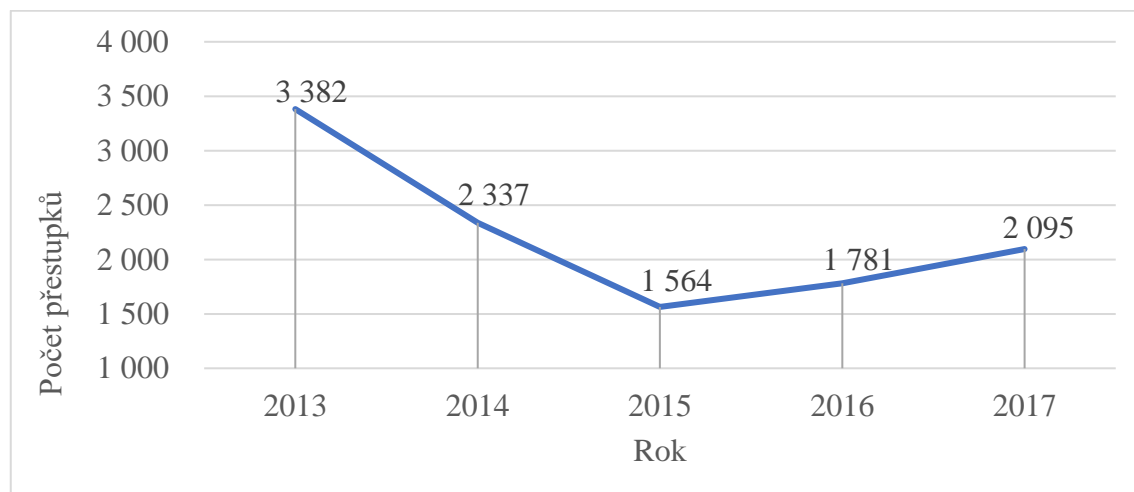
K zvyšování počtu ilegálně nabývaných, vlastněných a nošených zbraní ve společnosti vedou trestné činy nedovolené ozbrojování a vývoj, výroba a držení zakázaných bojových doplňků. Skutkovou podstatu nedovoleného ozbrojování trestní zákoník (online, § 279) charakterizuje takto: „*Kdo bez povolení vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává střelnou zbraň nebo její hlavní části nebo díly nebo ve větším množství střelivo nebo zakázaný doplněk zbraně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci. ... Stejně bude potrestán, kdo uvede do střelbyschopného stavu znehodnocenou zbraň nebo na ní provede konstrukční změny*

⁷⁴ Trestný čin, kdy pachatel sobě nebo někomu jinému vyrobí, opatří či přechovává střelnou zbraň nebo její části, díly, větší množství střeliva anebo zakázaný doplněk zbraně, za což mu náleží trest odnětí svobody až na 2 roky, zákaz činnosti či propadnutí věci. Stejný trest čeká i toho, kdo uvede do střelbyschopného stavu zbraň znehodnocenou, upraví její konstrukční prvky, aby byla střelbyschopná nebo aby byla účinnější. V případě padělání, zahlazování, odstraňování jedinečného identifikačního značení zbraně; opatrování, vyrábění a přechovávání výbušnin, hromadně účinných zbraní či součástí; vyrábění a hromadění značného množství střeliva, ale i za doby ohrožení státu nebo válečného stavu je trestní sankce vyšší. (Trestní zákoník, online, § 279)

směřující k jejímu uvedení do střelbyschopného stavu nebo na zbrani provede konstrukční změny směřující ke zvýšení její účinnosti, nebo kdo padělá, pozmění, zahlazuje nebo odstraňuje jedinečné označení střelné zbraně, které umožňuje její identifikaci.“⁷⁵

Vývojem, výrobou a držením zakázaných bojových prostředků zákon (trestní zákoník, online, § 280) míní skutek, kdy: „Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, vyvíjí, přechovává nebo hromadí zbraně, bojové prostředky nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou anebo s nimi jinak nakládá, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku. ... Stejně bude potrestán, kdo provozy určené k vývoji, výrobě nebo skladování zbraní, bojových prostředků nebo výbušnin uvedených v odstavci 1 projektuje, staví nebo užívá.“⁷⁶ Méně závažnými jsou pak přestupky vůči zákonu o zbraních.

Graf 3: Počet přestupků na úseku zbraní, střeliva a výbušnin v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle Schimmera, 2019, online.

Podle Schimmera (2019, online) bylo mezi lety 2013 a 2017 spácháno celkem 11 159 přestupků na úseku zbraní, střeliva a výbušnin, viz Graf 3. Průměrně tak v těchto letech bylo evidováno 2 232 takových přestupků ročně. Oproti tomu na úsek ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi připadlo vždy přes 28 tisíc přestupků ročně, proti veřejnému pořádku a občanskému soužití jich bylo každý rok přes 98 tisíc, přičemž počet

⁷⁵ Zároveň trestní zákoník (online, § 279) vyměřuje vyšší trest odnětí svobody (6 měsíců až 5 let) těm, kdo takto manipulují s výbušninami, hromadně účinnými zbraněmi nebo značným množstvím střeliva, ještě vyšší pak těm, kdo takto činí jako členové organizované skupiny, ve větším rozsahu či za stavu ohrožení státu anebo válečného stavu (2 až 8 let).

⁷⁶ I v tomto případě trestní zákoník (online, § 280) vyměřuje vyšší trest těm, kdo tak činí v organizovaných skupinách, ve větším rozsahu či v době ohrožení státu anebo válečného stavu. Zároveň nepovoluje ani přípravu takového činu.

přestupků proti majetku se pohyboval mezi 104 a 183 tisíci za rok. Dopravních přestupků v letech 2016 až 2018 připadalo na každý kalendářní rok přes 467 tisíc.

3.5 Zločiny páchané se zbraněmi jako sociálně patologické jevy

Trestné činy jakožto prohřešky proti právním normám stejně jako méně nebezpečné prohřešky proti morálce lze považovat za sociálně patologické jevy. Bělík, Svoboda Hoferková a Kraus (2017, s. 80) vysvětlují, že: „*Sociálně patologické jevy jsou takové jevy, které se negativně odchyľují od norem a hodnot uznávaných v dané společnosti. Vyznačují se určitou masovostí, trvalostí a rozšířeností ve shodných sociálních podmínkách.*“ Dalším názvem pro ně jsou negativní sociální deviace. Pozitivními deviacemi Ondrejkoovič (2009, s. 196) vysvětluje, že: „*Pod pojmom negatívna sociálna deviacia je zahrnutý celý rad rôznych javov, ako je napr. kriminalita, ale aj alkoholizmus, drogová závislosť, prostitúcia, samovražednosť, rozvodovosť a rodinné problémy, duševné choroby, bezdomovstvo, chudoba a podobne, ...*“ Příkladem pozitivní sociální deviace naopak může být vysoká inteligence.

Sociální deviace a sociální patologické jevy může společnost řešit třemi přístupy. Může je striktně zakázat a omezit jejich výskyt radikálními opatřeními (např. zákaz rozvodů, prostituce, výroby alkoholu a cigaret), to se ale například u prohibice v USA mezi lety 1920 až 1933 ukázalo jako kontraproduktivní (např. výroba alkoholu probíhala podomácku, což vedlo k otravám; vznikaly nelegální bary). Dalším možným řešením je pokus o nápravu a zmírnění důsledků. Posledním řešením je zaměřit se na prevenci, vyvinout snahu předcházet těmto jevům, přestože tím nelze předejít sto procentům z nich. (Kraus, Hroncová, 2010)

Přestože mezi sociálně patologické jevy by podle definic spadaly i odvěké prohřešky proti morálce (např. nevěra, gambling), které zákon nemá možnost nebo potřebu regulovat, určitě by si ale zasloužily preventivní a restorativní působení, existují ve společnosti i negativní sociální deviace spojené se zbraněmi, které jsou tématem aktuálním pro odbornou i laickou veřejnost. Příklady takových jevů mohou být sebevraždy střelnými zbraněmi⁷⁷ nebo tragické události střelení na školách, kdy by

⁷⁷ Bělík, Svoboda Hoferková a Kraus (2017) zmiňují sebevraždu zastřelením jako typický způsob sebevraždy pro muže. Dalšími zmiňovanými způsoby je oběšení a skok pod dopravní prostředek. Pro ženy je typické spíš otrávení se (např. medikamenty či plynem).

přínejmenším stejnou měrou jako represivní přístup (omezování nabývání, vlastnictví či nošení zbraní nebo jejich zákazy v budovách)⁷⁸ mohla pomoci prevence.

Oba zmíněné činy mohou mít některé chování osoby se zbraní totožné. Střílení na školách, v obchodních centrech či jiných veřejných místech může skončit právě střelcovou sebevraždou.⁷⁹

V této souvislosti Čírtková (2008) zmiňuje k tématu střílení ve školách⁸⁰ šest stádií klíčení agrese. Tato cesta do úmyslného mířeného útoku na zvolené cíle⁸¹ má šest stádií: rozhořčení; násilná ideace; hledání a plánování; příprava na čin, kdy si pachatel pořídí zbraň či sestrojí výbušninu; zkoušení a porušování pravidel a konečné stádium útoku, kdy už pachatel ví, zda bude chtít z místa utéct, nebo spáchat sebevraždu, kdy si život vezme sám, či se nechá zastřelit zasahujícím policistou.

Předejít násilí či přechodu mezi stádii může přítomnost takzvaných stabilizátorů, okolností, které mohou pomoci mírnit dopady konfliktů a traumat. Takovými stabilizátory mohou být jednak osoby, které mají útočnickou důvěru, a jednak zachovalé opěrné životní body pachatele (např. pracovní místo, finance, zachování kontaktu s dětmi a další). (Čírtková, 2008) Při jejich absenci může nastat frustrace a beznadějí.

O beznaději a vzorcích chování lidí přemýšlejících nad sebevraždou mluví Ondrejkovič (2009). Podle něj je u většiny lidí, kteří uvažují nad sebevraždou, možné pozorovat varovné signály, jedná se o takzvaný presuicidální syndrom. Mezi chování, které lze těmto lidem přisuzoval, podle autora patří:

- Pocity beznaděje a bezmoci;
- výrazné stranění se přátel, rodiny a jinak obvyklých činností;
- mluvení o sebevraždě, prohlášení jako „všechno to skončím“;
- sebezničující a rizikové chování;
- rozdávání majetku a oblíbených věcí;
- náhlé změny v chování či náladě;
- zvýšená konzumace alkoholu či užívání jiných drog;

⁷⁸ Kraus a Hroncová (2010) zmiňují možnou prevenci v podobě právní úpravy nabývání zbraní, jedů a léčiv, ale také ve vztahu k osobě ohrožující svoje zdraví.

⁷⁹ Právě sebevraždou střelce skončil i český případ z Uherského Brodu, který se odehrál 24. února 2015. Mimo pachatele zde zemřelo osm lidí. (MLD, 2016, online)

⁸⁰ Takzvaný school shooting (Čírtková, 2008)

⁸¹ V této souvislosti Čírtková (2008) zmiňuje, že zbraň může být užita jak proti náhodným obětem, tak i proti lidem, které pachatel více či méně zná.

- identifikace se s jinou osobou, která spáchala sebevraždu;
- soustředěný zájem o smrt a myšlenky na ni;
- dřívější pokus či pokusy o sebevraždu.

Český statistický úřad (2021, online) uvádí, že se zastřelením v letech 2014 až 2018 v ČR zabilo 151 mužů a 5 žen. Napříč věkovými kategoriemi si sáhlo na život zastřelením 14 % sebevrahů a 2 % sebevražedkyň. Nejčastější byl tento způsob u mužů starších 60 let, kde tvořil 21 %, u žen starších 60 let v tomto věku se jednalo o 1 %. Mimo to bylo nejčastějším způsobem sebevraždy v letech 2014 až 2018 oběšení, po něm sáhlo 60 % sebevrahů a 36 % sebevražedkyň. V průměru si na život sáhly 4 osoby denně.

Nutno říct, že sebevraždy i střílení v amoku nemusejí být páčány legálně drženými zbraněmi. Prevence by zde nemusela být jen represivní, na místě by byla osvěta o příčinnosti dobrého a špatného zabezpečování zbraní speciálním zámkem, ocelovou schránkou či certifikovaným trezorem a jejich skryté skladování.⁸² Zbraň by tak nebyla nablízku povoláním i nepovoláním osobám. Dle Krause a Hroncová (2010) necelé ¾ sebevražd jsou konány v okamžitém úmyslu, dle momentální reakce či zkratu.

Podobně tomu může být i u school shootingu, kde ale může jít i o dlouhodobé plánování. Jako formy prevence tohoto fenoménu Čírtková (2008) uvádí posilování bezpečnostního zajištění škol (např. bezpečnostní rámy, kontroly přítomnosti zbraní) a výchovné strategie snižující anonymitu studentů, zmírňující školní frustraci a učící zvládat stres. Kraus a Hroncová (2010) u zvládání stresu vyzdvihují roli mimoškolních zájmových činností a zdůrazňují moc masmédií například v období vysvědčení.

„Bez nadsázky lze konstatovat, že v současnosti vzniká nový interdisciplinární obor zabývající se predikcí a prevencí konkrétních podob násilí, který je zatím známý pod anglickým označením ‚threat assessment‘ (pozn. posouzení hrozeb). Tento obor spojuje akademiky z univerzit s praktiky působícími v bezpečnostních službách. Propojuje klinickou psychologii s forenzní a dalšími vědními disciplínami. Zastává názor, že zabývat se predikcí a prevencí násilí má smysl, neboť tak lze předejít závažnému zločinu. Prosazuje principy včasné ochrany potencionálních obětí. Hrozba ještě nezabíjí, říká jedno staré velšské přísloví. Profesionálové na predikci a prevenci násilí dodávají: pokud je taková hrozba správně vyhodnocena a posouzena.“ (Čírtková, 2008, s. 140)

⁸² Zda a jak své zbraně zabezpečuje střelecká veřejnost si klade za cíl zjistit jedna z otázek dotazníkového šetření v praktické části práce. Ta se bude věnovat i prevenci. viz kapitola 4.

4 Dotazníkové šetření

Následující kapitola je věnována vykonavatelům zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu, jež jsou vázáni zákonem o zbraních a mají na ně přímý vliv jeho případné změny.

4.1 Cíle šetření a stanovení hypotéz

Empirická část práce si klade za cíl získat skrze kvantitativní výzkum běžně nedostupné informace zbrojního průkazu a vdechnout tak život statistickým údajům o střelecké veřejnosti. Její data by měla dát lepší představu o typickém držiteli zbrojního průkazu laické veřejnosti i střelcům samotným. Možný přínos práce vidím vycházejíc z osobních zkušeností, kdy byla pouhá zmínka držení zákonem regulovaných zbraní či střelců vnímána jako tabu, přestože pro nabytí takových zbraní je nezbytné prokázat splněný mnoha často náročných kritérií⁸³, v naději představení střelecké veřejnosti osobám, jež se zbraněmi do styku nepřicházejí.

Praktická část práce si klade za cíl ověřit následujících 17 hypotéz⁸⁴, tvořených na základě osobních zkušeností i vědomostí nabytých rešerší odborné literatury, týkajících se osobních údajů o střelcích; doby držení zbrojního průkazu; skupin ZP; případného rozšiřování zapsaných skupin; motivace pro držení zbraní; počtu vlastněných zbraní s průkazem zbraně; zabezpečování zbraní; účelů nabývání zbraní; frekvencí nošení zbraní; názoru na střeleckou veřejnost a osobních zkušeností se zbraněmi:

H1: Většina respondentů bude starší 40 let.

Že budou držitelé zbrojních průkazu z většiny starší 40 let soudím na základě vlastní zkušenosti, kdy jsem se potkával s mladšími střelci jen zřídka.

H2: Většina dotazovaných uvede, že jsou muži.

Soudím tak s ohledem na osobní zkušenost, kdy jsem v rámci zkoušky odborné způsobilosti a střílení na střelnici potkával převážně střelce než střelkyně.

H3: Více než dvě třetiny respondentů uvedou, že jsou v manželství nebo registrovaném partnerství či v partnerském vztahu.

Toto tvrzení zakládám na myšlence, že legálně drženou střelnou zbraň si pořizují jedinci, kteří jsou odhodláni bránit svou rodinu.

⁸³ Podmínkami vydání ZP a nabývání zbraní se zabývala kapitola 3.

⁸⁴ Dle Gavory (2010) může hypotéza vycházet z vědeckých teorií ale i ze zkušeností výzkumníka, jeho pozorování a predikování.

H4: Podíl dotazovaných s dítětem v domácnosti a těch, kteří s dítětem domácnost nesdílí, se bude lišit maximálně o 10 procent.

Soudím tak, jelikož jako u druhé hypotézy rovněž přisuzuji střelecké veřejnosti zájem na obraně svých blízkých, zároveň ale očekávám zdrženlivost v nabývání zbrojních průkazů a zbraní v domácnostech, kde by s nimi do styku mohly přijít děti.

H5: Respondentů držících zbrojní průkaz více než 20 let bude méně než třetina.

Předpoklad, že nebude více než třetinový podíl střelců, kteří drží ZP více než 20 let, stavím na skutečnosti, že institut držení, nabývání a nošení střelných zbraní před vydáním zákona o zbraních byl regulován odlišným zákonem č. 288/1995 Sb., zákon o střelných zbraních a střelivu, (online, § 29), který čítal skupiny zbrojního průkazu A až H. Zákon o zbraních (online, § 81) pak zbrojní průkazy se skupinou H nechal zaniknout 12 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti.

H6: Nejčastější skupinou ve zbrojním průkazu dotazovaných bude skupina E.

Výsledek, kdy nejvíce respondentů uvede, že mají v ZP zapsanou skupinu E, očekávám na základě statistických dat od Odboru pro komunikaci (2021, e-mail), který tuto skupinu uvádí jako nejčetnější v Královéhradeckém kraji.

H7: Většina respondentů zbrojní průkaz o další skupiny nerozšiřovala.

Nepředpokládám, že si větší část střelců předem nerozmyslela, které skupiny ZP jsou pro ně důležité teď i v blízké budoucnosti.

H8: Největší motivací dotazovaných k získání ZP budou ochrana života a majetku společně se sportovní střelbou.

Toto tvrzení stavím na základě rešerše historických pramenů. Právě ochranu života a majetku považují společně se sportem za hlavní motivace k utváření střeleckých spolků.

H9: Nejčetněji bude zastoupená skupina respondentů, která uvede, že drží tři zbraně s vydaným průkazem zbraně.

Že jsou ve vlastnictví střelců často právě 3 zbraně soudím dle svých preferencí a statistik Odborem pro komunikaci (2021, e-mail), který uvádí, že registrovaných zbraní je přibližně třikrát více než držitelů zbrojních průkazů.

H10: Více než dvě třetiny dotazovaných své zbraně zabezpečují.

Že více než dvě třetiny respondentů zbraně zabezpečují soudím, protože střelecké veřejnosti přisuzuji zájem na tom, aby nebyly jejich zbraně zneužity.

H11: Respondenty nejčastěji uváděným účelem vlastnění aktuálně držených zbraní budou ochrana života a majetku společně se sportovní střelbou.

Tento výrok podkládám shodně jako H7, kdy na základě rešerše odborné literatury ochranu života a majetku považuji ruku v ruce se sportem za hlavní motivace k utváření střeleckých spolků a nabytí zbraní.

H12: Nejzastoupenější skupinou dotazovaných bude ta, která zbraň s vydaným průkazem zbraně nosí méně než 1 den v běžném týdnu.

Že uvede většina respondentů právě méně než 1 den v běžném týdnu, očekávám, jelikož věřím, že jim může sloužit k ochraně života, zdraví a majetku doma stejně jako pro případné účely sběratelské. V odhadu zároveň připouštím, že pro lovecké či sportovní úmysly střelci zbraň mimo domov nosí, nestává se tak ale častěji než jednou týdně.

H13: Většina respondentů považuje střeleckou veřejnost za plně bezpečnou a věrohodnou.

Soudím tak na základě vlastních zkušeností, kdy jsem na střelnicích potkával výhradně ohleduplné a na bezpečnost dbající střelce a zaměstnance objektů.

H14: Méně než třetina dotazovaných byla nucena použít zbraň k obraně.

Výsledek, kdy ani ne třetina respondentů odpoví, že byla nucena použít zbraň k obraně, předpokládám na základě toho, že možný pachatel trestného činu by svého protiprávního jednání zanechal už ve chvíli, kdy by se dozvěděl, že napadá zájem legálně ozbrojené osoby chráněný trestním zákoníkem.

H15: Alespoň desetina respondentů byla dotazována policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně.

Tuto myšlenku zakládám na očekávání, že policie působí preventivně a dochází tak ke kontrolám dodržování právních norem na střelnicích, honitbách i na ulici, ne nutně při konfliktu za použití zbraně.

H16: Žádný z dotazovaných neodpoví, že byli on nebo jeho blízcí trestně stíháni ve spojitosti s držením či použitím zbraně.

Soudím tak na základě toho, že se jedná o velice osobní informaci, kterou respondent nemusí chtít sdělit. Navíc jsou zde i legislativní důvody. Dle zákona o zbraních (online, § 18 a 21) je k vydání zbrojního průkazu policií potřeba bezúhonnost.

H17: Více než polovina respondentů odpoví, že by podle nich právo na obranu života se zbraní, v mezích stanovených zákonem, zakotveno i v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod, být mělo.

Očekávám, že takovou úpravu LZPS uvítá většina dotazovaných, protože to neshledají nadbytečné, naopak jim bude sympatická možnost bránit sebe a své blízké.

4.2 Metodologie

Základní výzkumnou metodou práce se stalo dotazníkové šetření, vedlejší metodou byl pak analytický model sociologa a ekonoma Maxe Webera, ideální typ, který jsem stavěl na datech získaných od respondentů. Praktická část práce je zakončena polemikou nad možnými nedostatky zákona o zbraních, jejich řešeními a možnou prevencí.

Dotazník je dle Gavory (2010, s. 121) „... určen především na hromadné získávání údajů. Myslí se tím získávání údajů o velkém počtu odpovídajících. Proto se dotazník považuje za ekonomický výzkumný nástroj. Můžeme jím získat velké množství informací při malé investici času.“ Ideální typ je pak podle Giddense (2013) myšlenka Maxe Webera, koncepční nebo analytický model sloužící k porozumění světu. Jedná se o abstraktní popis kladoucí důraz na existující nejtýpější vlastnosti. Slovem ideální není myšlen typ žádoucí dokonalý vytožený, jedná se o čistou podobu určitého jevu.

K sestavení dotazníku, viz Příloha A, došlo podle Gavory (2010), který ho dělí na tři části; kdy vstupní část obsahuje vysvětlení cíle dotazníků, instrukce k jeho vyplňování ale i odkaz na autora; druhá část je tvořena otázkami a konec dotazníku obsahuje poděkování.

Úvodní část v mém případě zároveň obsahovala i odkaz na online podobu dotazníku pro ty, jež ho chtěli vyplnit později bez nutnosti vracet formulář na místo sběru dat. Pro administraci⁸⁵ šetření téměř výhradně mimo online prostředí jsem se rozhodl s cílem získání vzorku respondentů odpovídajícího účelu práce, ale také aby nedocházelo k falzifikaci dotazníku ohledně skutečností, zda jsou dotazovaní držiteli ZP a bydlí v Královéhradeckém kraji. Tyto skutečnosti byly podmínkami pro vstup do výzkumného vzorku.

Dotazník byl anonymní a obsahoval 19 položek, z čehož 11 bylo polootevřených či otevřených a umožňovalo tak vepsat vlastní odpověď.

⁸⁵ „... zadávání a vyhodnocování dotazníku, ...“ (Bělík, Svoboda Hoferková, 2016, s. 64)

Místa sběru dat se staly oddělení pro zbraně a bezpečnostní materiál Policie České republiky jednotlivých okresních městech Královéhradeckého kraje (mimo PČR Trutnov, kde se odmítli zapojit), dále jen „OSZBM“, některé střelnice a obchody se zbraněmi nacházející se v rovněž v Královéhradeckém kraji. Jmenovitě se jednalo o:

- Obchod STV ARMS, s.r.o. v Hradci Králové;
- obchod Zbraně a střelivo Radka Dufka v Hradci Králové;
- obchod Zbraně, střelivo, příslušenství Aleše Dostála v Náchodě;
- OSZBM PČR Hradec Králové;
- OSZBM PČR Jičín;
- OSZBM PČR Náchod;
- OSZBM PČR Rychnov nad Kněžnou;
- střelnici České lesnické akademie Trutnov;
- střelnici Čestice (sportovní klub Orličtí ostrostřelci Čestice);
- střelnici Třebeš (sportovně střelecký klub Třebeš).

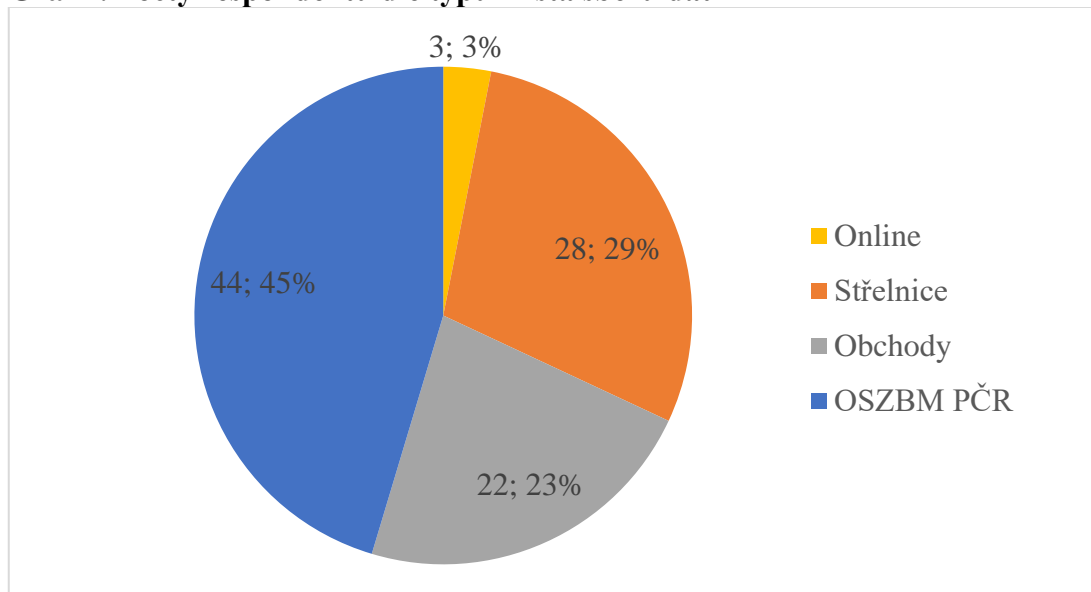
Na sběrná místa byly krom dotazníků dodány i psací potřeby a jejich zaměstnanci byli instruováni, že šetření se mají účastnit jen držitelé ZP s bydlištěm v Královéhradeckém kraji. Dále došlo k výměně telefonických kontaktů pro případ, že by byl nevyplněných tiskopisů nedostatek.

Pozitivní pro výzkum byla příjemná spolupráce se zaměstnanci sběrných míst, kde byl mnohdy velký zájem o výsledky šetření. Negativními okolnostmi byly uzavření některých míst sběru dat a omezení volného pohybu osob mezi okresy vlivem vládních nařízení reagujících na průběh pandemie COVID-19. Krom možného snížení počtu respondentů to mělo za následek znemožnění sběru vyplněných dotazníků.

4.3 Výsledky šetření a jejich grafické zpracování

Dotazníkové šetření probíhalo od října 2020 do března 2021 a zapojilo se do něj 106 respondentů z čehož 97 potvrdilo, že jsou držiteli zbrojních průkazů a pobývají v Královéhradeckém kraji, viz otázky 1 a 2 Přílohy A. Kde dotazovaní odevzdali vyplněný tiskopis ukazují Graf 4 a Graf 5.

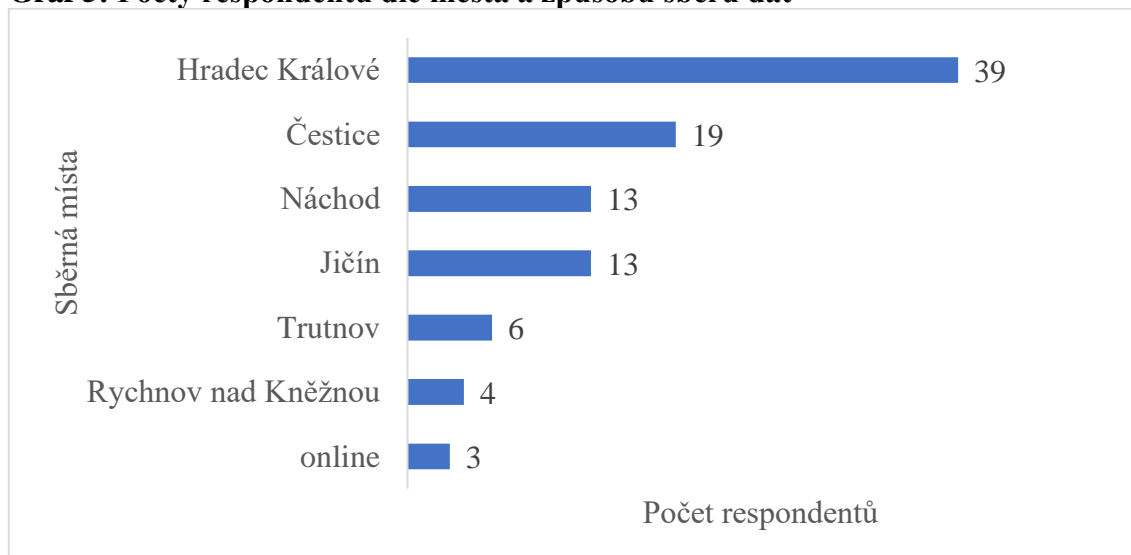
Graf 4: Počty respondentů dle typu místa sběru dat

Zdroj: Vlastní zpracování.

44 respondentů vyplnilo dotazník na odděleních pro zbraně a bezpečnostní materiál Policie České republiky, 28 na střelnicích, 22 v obchodech se zbraněmi a střelivem a pouze 3 dotazovaní se zapojili online. Zastoupena byla všechna sběrná místa. Kolik respondentů odpovědělo na položky dotazníku v jakém místě sběru dat ukazuje Graf 5.

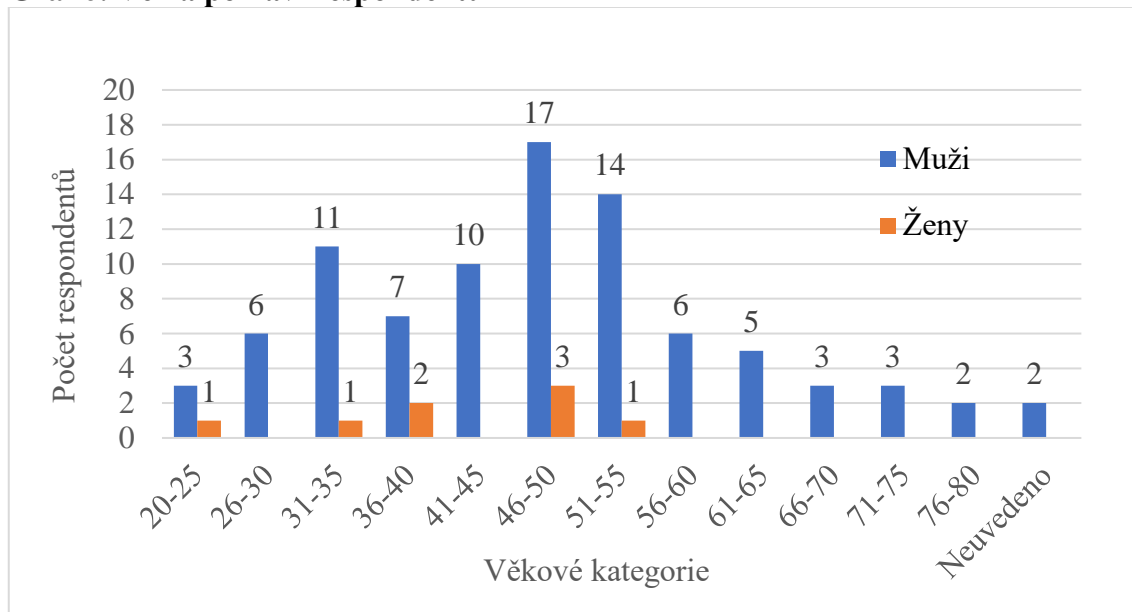
Graf 5: Počty respondentů dle města a způsobu sběru dat

Zdroj: Vlastní zpracování.

39 držitelů zbrojního průkazu se zapojilo do šetření v Hradci Králové, 19 v Česticích, 13 v Náchodě, rovněž 13 v Jičíně, 6 v Trutnově, 3 v Rychnova nad Kněžnou a 3 respondenti vyplnili dotazník online. Zastoupena byla všechna sběrná místa.

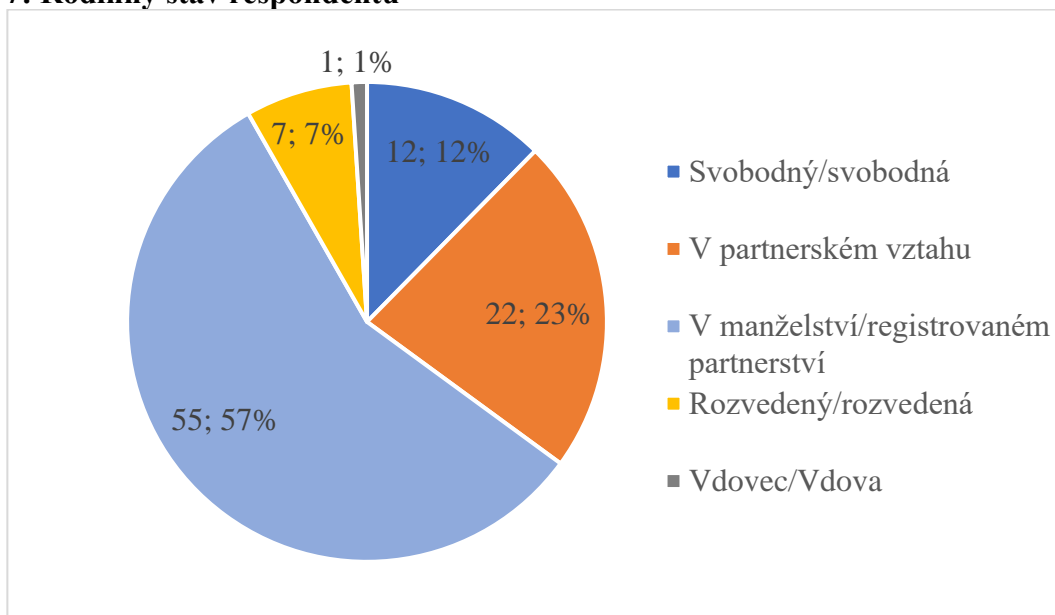
Graf 6: Věk a pohlaví respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 89 mužů a 8 žen ve věku od 22 do 80 let. Jejich věkové rozložení zobrazuje Graf 6. Z počtu 97 držitelů ZP svůj věk neuvvedli 2.

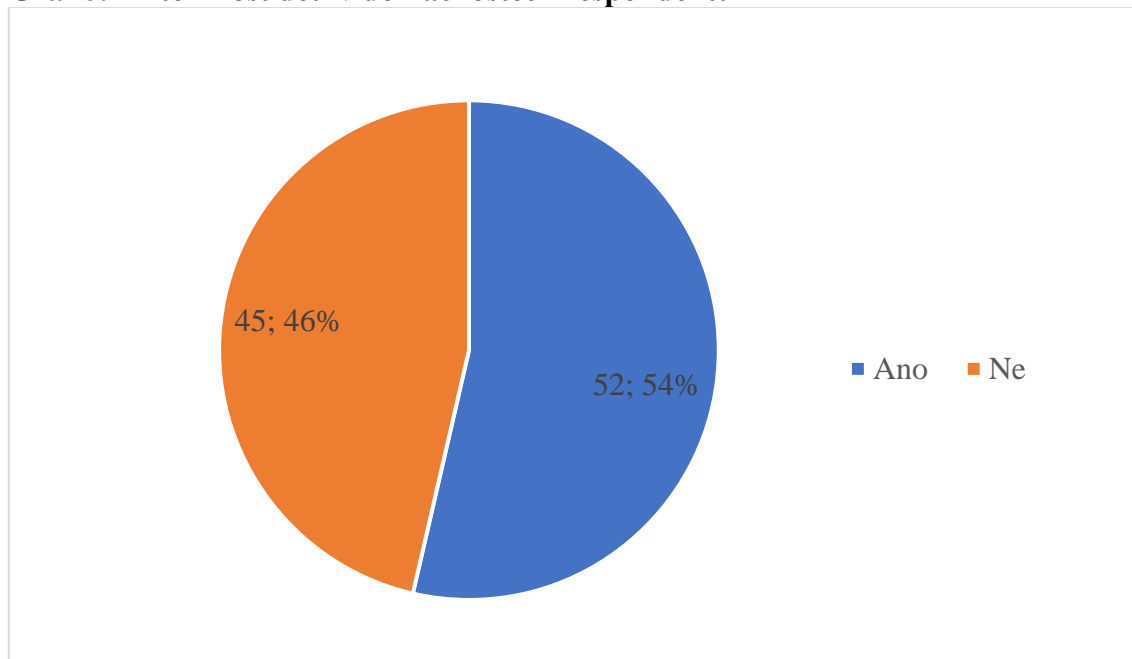
Graf 7: Rodinný stav respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

55 respondentů označilo, že jsou v manželství či registrovaném partnerství, 22 v partnerském vztahu, 8 dotazovaných uvedlo, že jsou svobodní, 7 rozvedení a 1 respondent uvedl, že je vdovec.

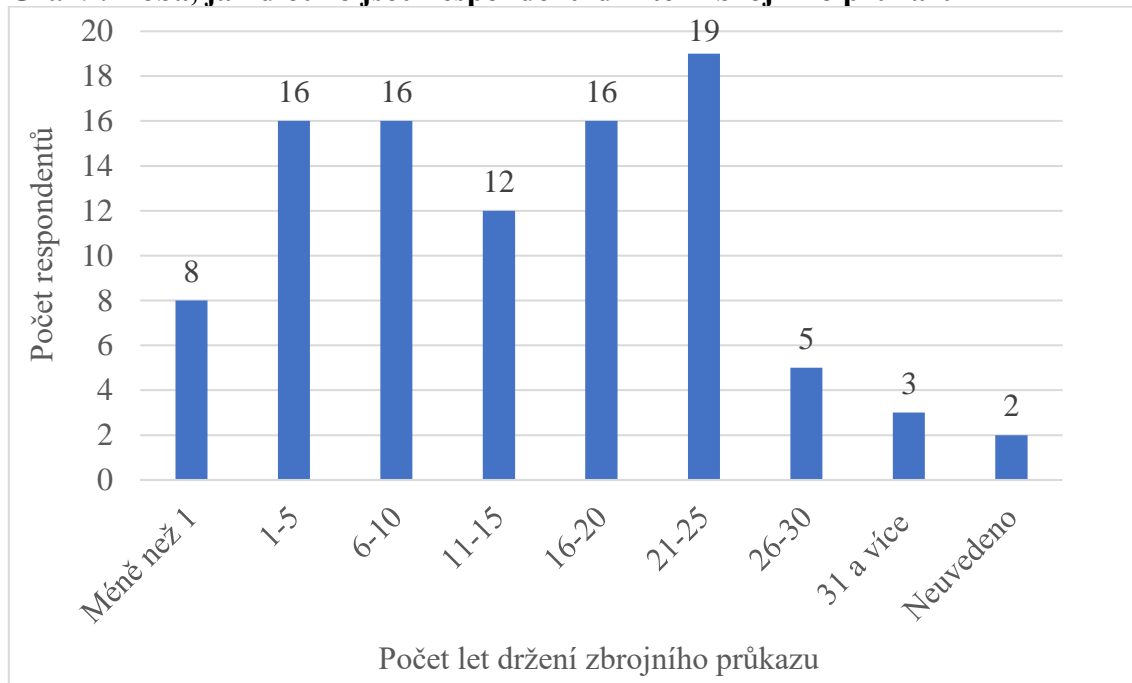
Graf 8: Přítomnost dětí v domácnostech respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z celkového počtu 97 dotazovaných vykonavatelů zkoušky odborné způsobilosti uvedlo 52, že sdílí domácnost s dítětem, 45 jich uvedlo, že je jejich domácnost bezdětná.

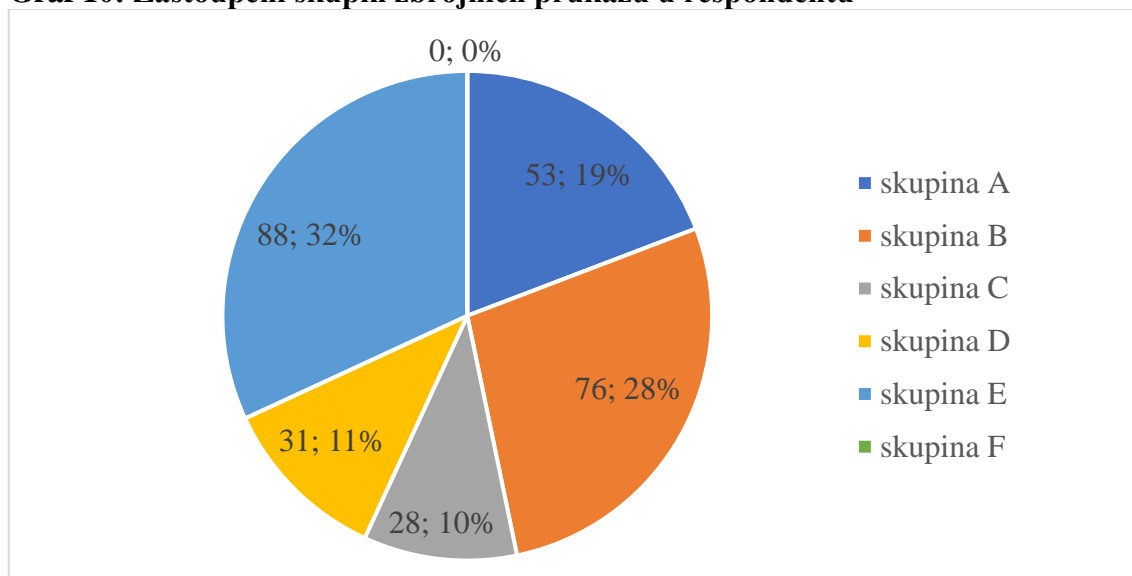
Graf 9: Doba, jak dlouho jsou respondenti držitelé zbrojního průkazu

Zdroj: Vlastní zpracování.

Respondenti sdělili, že jsou držitelé zbrojního průkazu od 0 do 64 let. 1 dotazovaný uvedl, že je držitelem zbrojního průkazu od 10. 3. 1957, 2 neodpověděli. Průměrně jsou dotazovaní držitelé zbrojního průkazu více než 15 let.

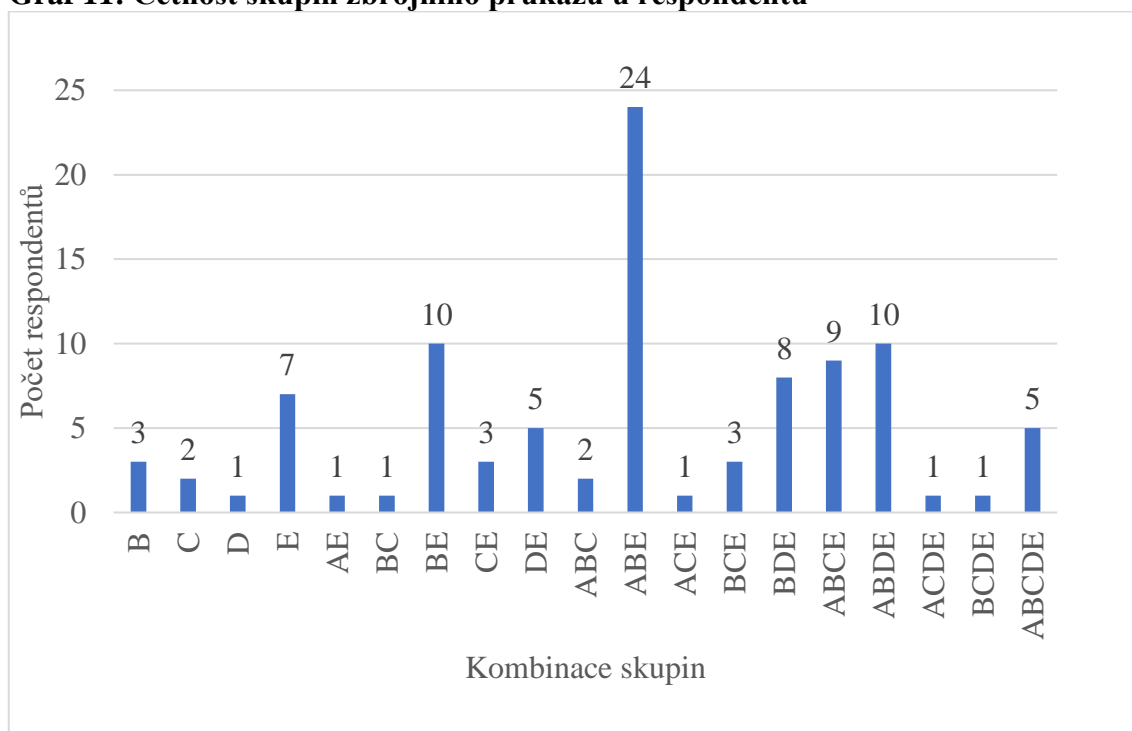
Graf 10: Zastoupení skupin zbrojních průkazů u respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

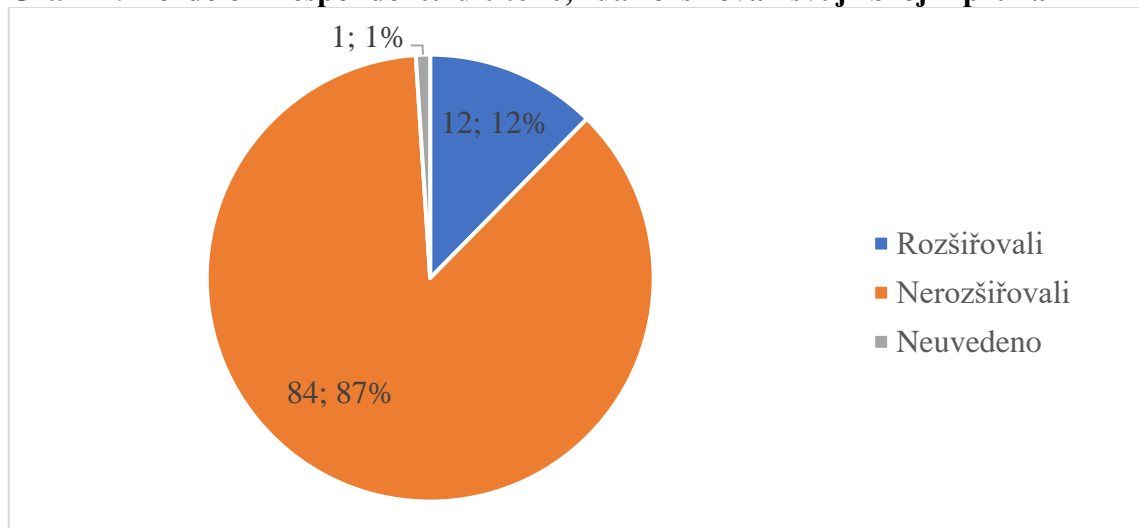
Položka umožňovala označení více odpovědí. 88 držitelů zbrojních průkazů označilo, že mají zapsanou skupinu E, 76 označilo skupinu B, 53 skupinu A, 31 skupinu D a 28 skupinu C. Velmi častou kombinací skupin zbrojního průkazu byla A, B a E, tedy k sběratelským účelům, sportovním účelům a k ochraně života, zdraví nebo majetku. Nejméně respondentů označilo samotnou skupinu D či kombinaci A a E; B a C; A, C a E; A, C, D, E nebo B, C, D, E, viz Graf 11.

Graf 11: Četnost skupin zbrojního průkazu u respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

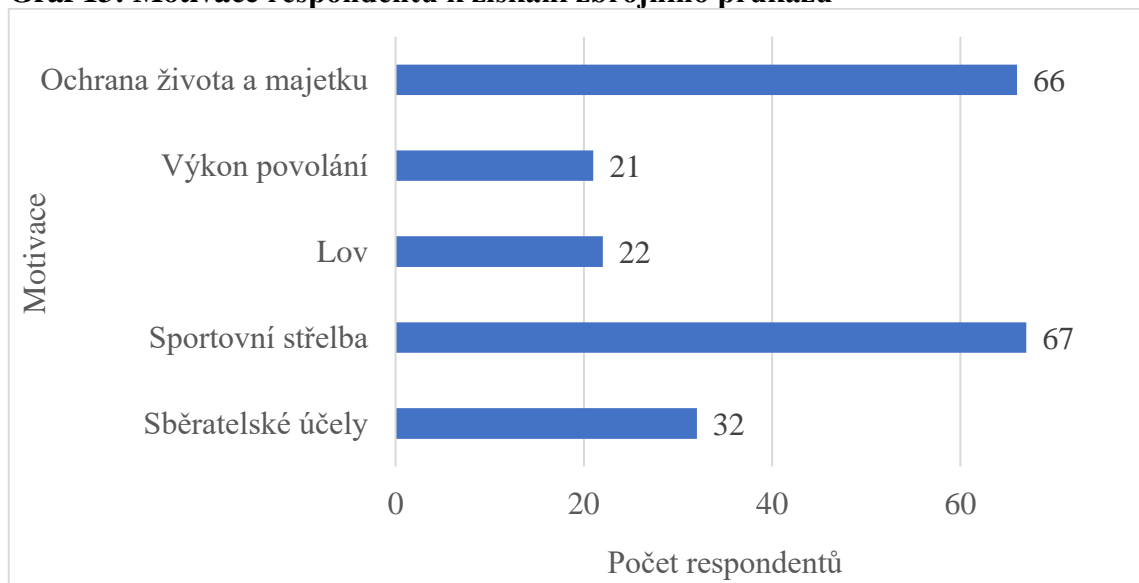
Graf 12: Rozdělení respondentů dle toho, zda rozšiřovali svůj zbrojní průkaz

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dle odpovědí dotazovaných 84 z nich svůj zbrojní průkaz o žádnou skupinu nikdy nerozšiřovalo. 12 respondentů dřívější rozšíření uznalo, nejčastěji rozšiřovali o skupinu E a D. 1 dotazovaný neodpověděl.

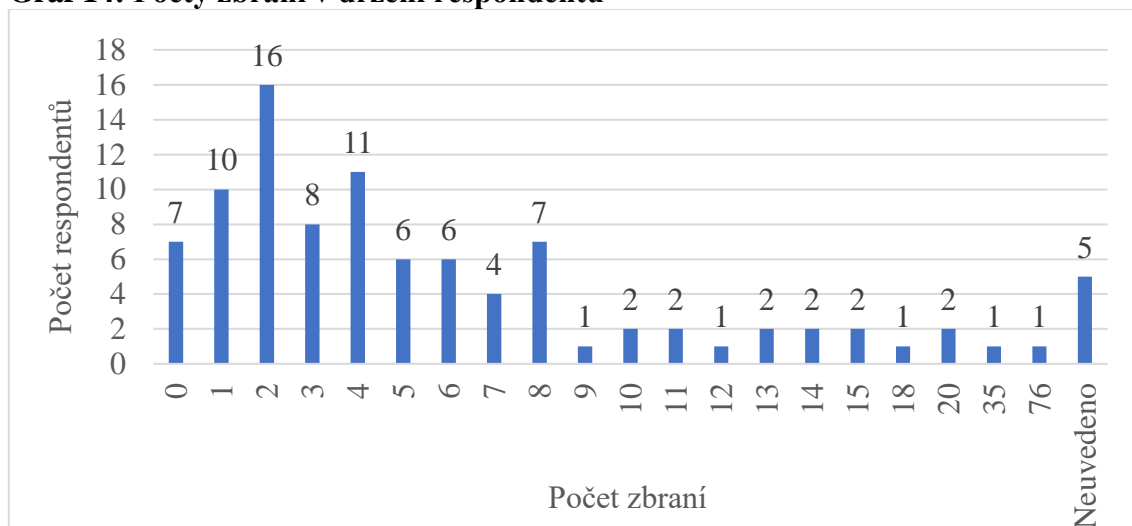
Graf 13: Motivace respondentů k získání zbrojního průkazu

Zdroj: Vlastní zpracování.

Otázka umožňovala výběr více možností. 67 držitelů ZP uvedlo, že jejich motivace k jeho získání byla sportovní střelba, 67 ochrana života a majetku, 32 sběratelské účely, 22 lov a 21 výkon povolání. Výsledky vyobrazené v Grafu 13 korespondují s těmi v Grafu 10, kde bylo řešeno zastoupení skupin zbrojního průkazu u respondentů.

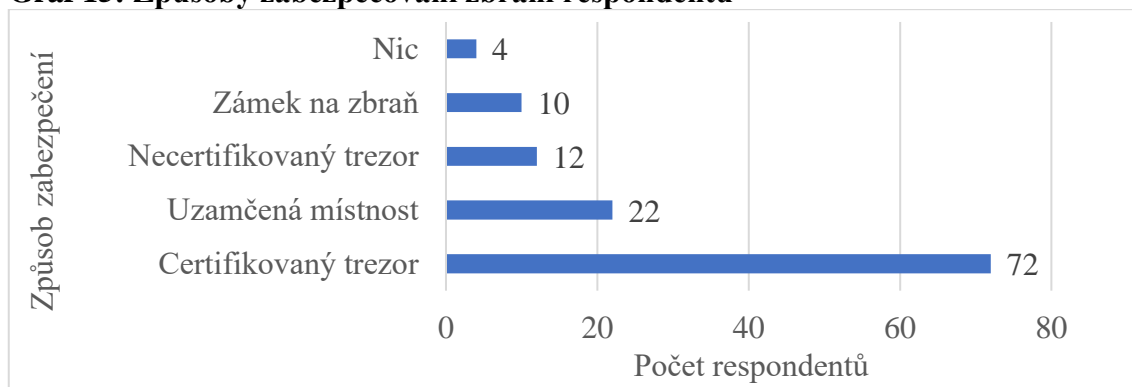
Graf 14: Počty zbraní v držení respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dotazovaní uvedli, že je v jejich držení 0 až 76 zbraní. Nejčastěji uváděný počet držených zbraní byl 2. Průměrně jsou respondenti držiteli 6 zbraní.

Graf 15: Způsoby zabezpečování zbraní respondentů

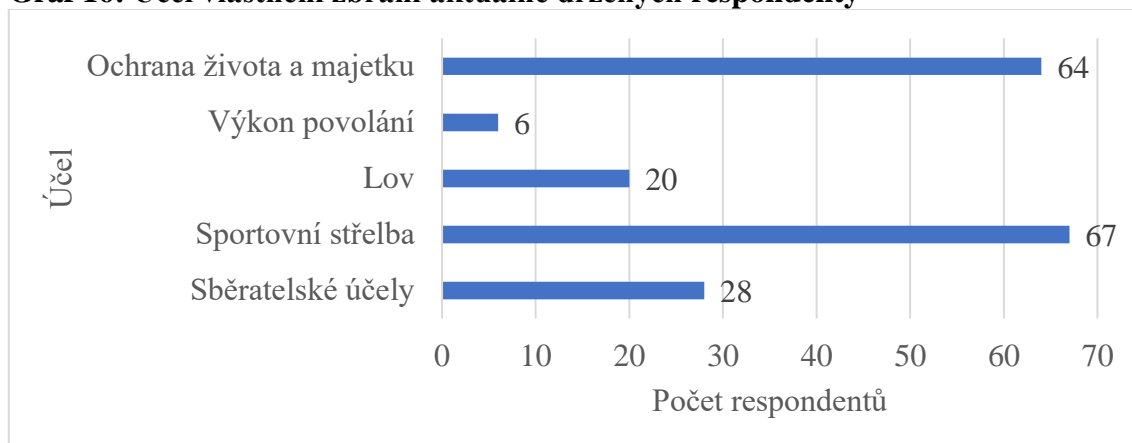

Zdroj: Vlastní zpracování.

Položka umožňovala označení více variant, přičemž z celkového počtu 97 držitelů zbrojního průkazu 72 odpovědělo, že k zabezpečení svých zbraní využívají certifikovaný trezor, 22 má zbraně v uzamčené místnosti, 12 v necertifikovaném trezoru či lehké ocelové schránce, 10 využívá zámků na zbraň a pouze 4 respondenti uvedli, že své zbraně nijak nezabezpečují. Další uváděnou možností zabezpečení zbraní bylo užití alarmu, to uvedli 4 dotazovaní, či trezorové místnosti, kterou zmínily 2 respondenti.

Na základě dat, které uvádí Graf 15, a dat o počtu držených zbraní lze říct, že 11 % respondentů zabezpečuje své zbraně nedostatečně proti § 58 zákona o zbraních. 28 % dotazovaných své zbraně naopak chrání nadstandardně, jak by jim příslušelo při vyšším počtu zbraní či střeliva.

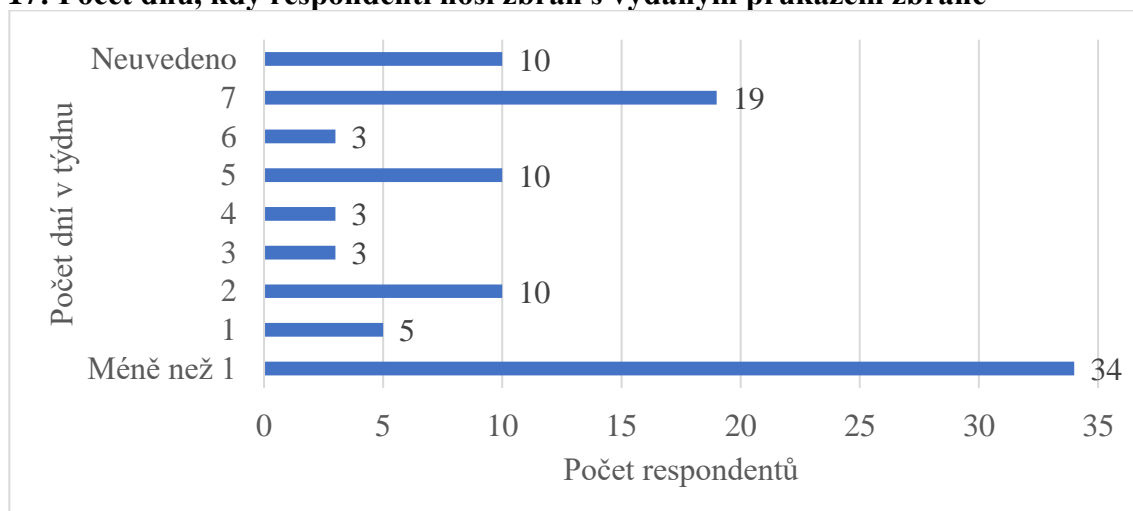
Graf 16: Účel vlastnění zbraní aktuálně držících respondenty

Zdroj: Vlastní zpracování.

U položky dotazníku bylo možné zvolit více odpovědí. 67 respondentů označilo, že aktuálně držené zbraně mají za účelem sportovní střelby, 64 je má za účelem ochrany života a majetku, 28 ke sběratelským účelům, 20 k lovu a 6 k výkonu povolání.

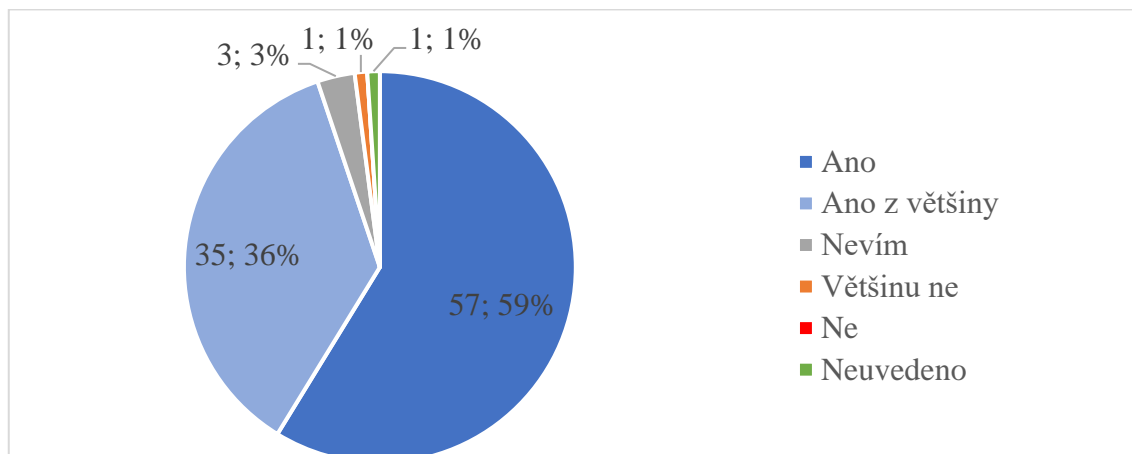
Graf 17: Počet dnů, kdy respondenti nosí zbraň s vydaným průkazem zbraně

Zdroj: Vlastní zpracování.

34 dotazovaných uvedlo, že zbraň s vydaným průkazem zbraně nosí jen výjimečně nebo vůbec. Oproti tomu 19 držitelů ZP ji nosí 7 dní v běžném týdnu. Shodný počet 10 respondentů uvedlo, že ji nosí 5 nebo 2 dny týdně. Další významná skupina 10 dotazovaných na otázku neodpověděla, u nich lze polemizovat, že zbraň nosí nepravidelně, nenosí ji, proto nevyplňují, nebo nechtějí odpovědět.

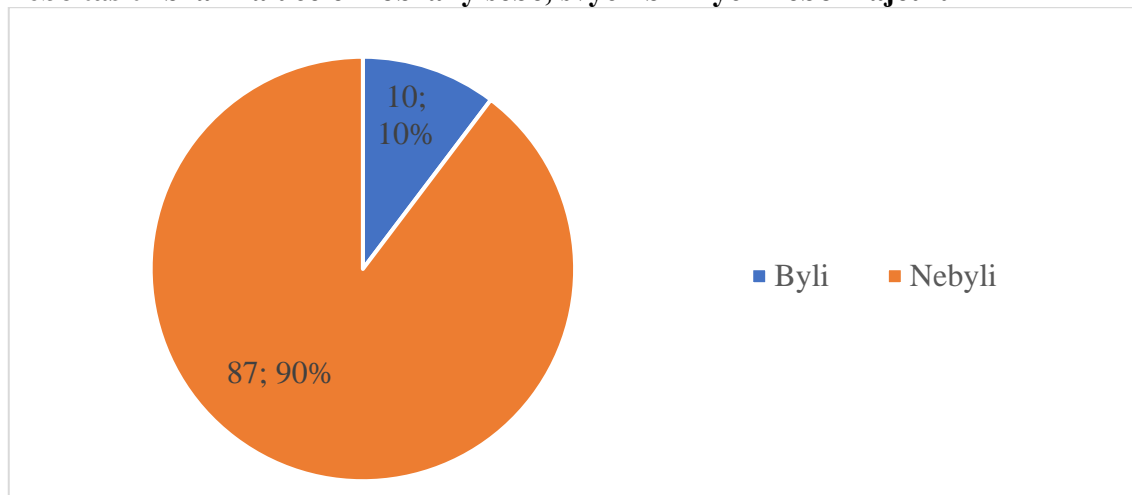
Graf 18: Rozdělení respondentů dle toho, zda hodnotí střeleckou veřejnost jako bezpečnou a věrohodnou

Zdroj: Vlastní zpracování.

Z celkového vzorku 97 respondentů jich 57 uvedlo, že považují střeleckou veřejnost za bezpečnou a věrohodnou. Z většiny ji takto hodnotí 35 dotazovaných. Neutrální odpověď vybrali 3 respondenti. Že není střelecká veřejnost z většiny bezpečná a věrohodná sdělil 1 dotazovaný. 1 respondent neodpověděl.

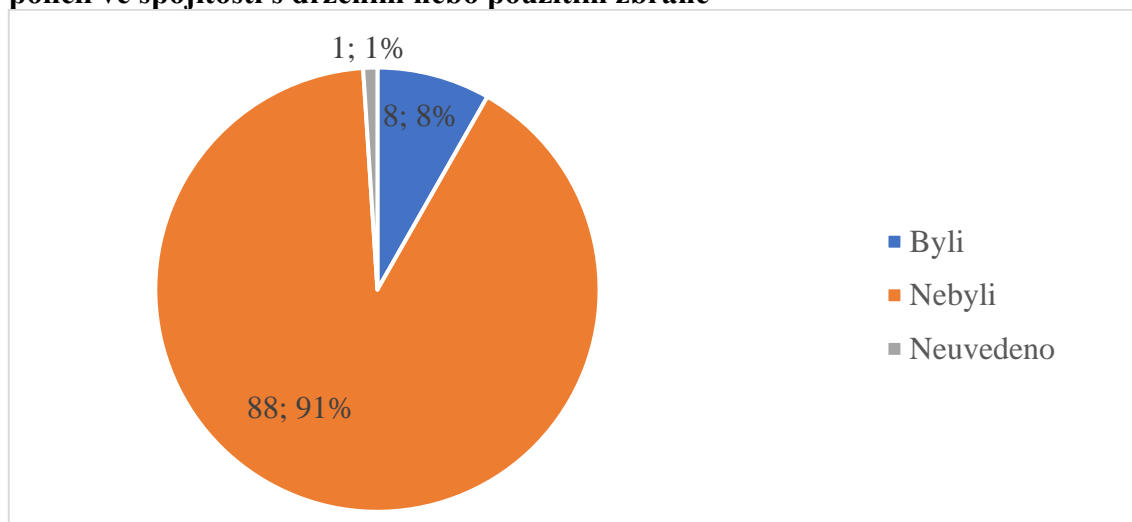
Graf 19: Rozdělení respondentů podle skutečnosti, zda byli či nebyli nuceni použít nebo tasit zbraň za účelem obrany sebe, svých blízkých nebo majetku

Zdroj: Vlastní zpracování.

87 držitelů zbrojního průkazu nebylo nuceno použít či tasit zbraň za účelem obrany sebe, svých blízkých nebo majetku, 10 z nich uvedlo, že zbraň nuceni použít nebo tasit za tímto účelem byli, z nichž 5 doplnilo, že tak učinili při výkonu povolání, 1 při napadení psem, 1 při vloupání a 1 tak zdržel pachatele trestné činnosti.

Graf 20: Rozdělení respondentů podle skutečnosti, zda byli či nebyli dotazováni policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně

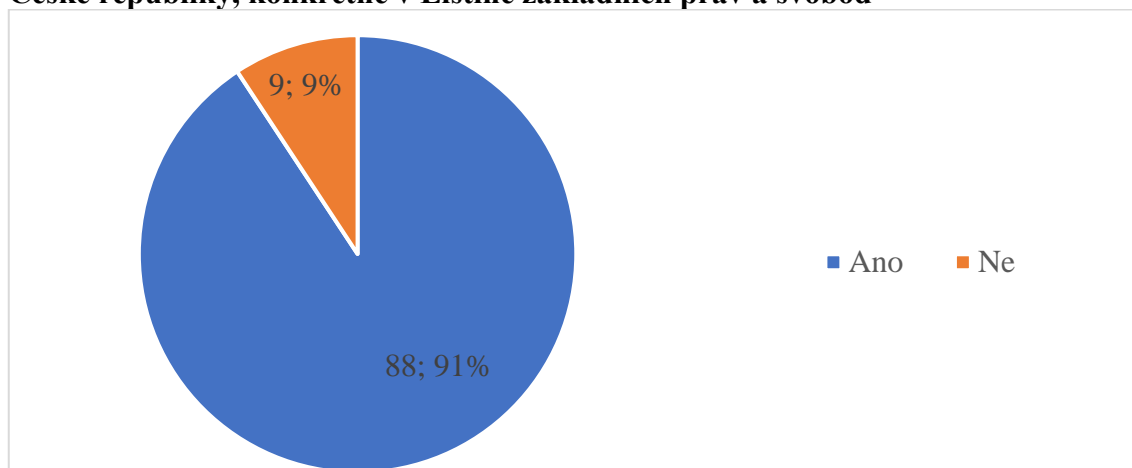

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dotazování policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně bylo 88 respondentů, 8 dotazovaných uvedlo opak, z nichž 2 upřesnili, že se tak stalo v rámci myslivecké činnosti, v 1 případě se jednalo o výkon povolání a 1 při zadržení pachatelů trestné činnosti.

U následné položky dotazníku týkající se případného stíhání policií ve spojitosti s držením či použitím zbraně nikdo z respondentů neuvedl, že by stíhán byl.

Graf 21: Rozdělení respondentů dle názoru, zda by mělo být právo na obranu života za použití zbraně v mezích stanovených zákonem, zakotveno v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod

Zdroj: Vlastní zpracování.

U poslední položky dotazníku projevilo 88 dotazovaných souhlas se zakotvením práva na obranu života za použití zbraně v zákonem stanovených mezích do ústavního pořádku ČR, konkrétně LZPS. 9 respondentů s takovým krokem projevilo nesouhlas.

4.4 Porovnání výsledků se stanovenými hypotézami

Na základě dat získaných dotazníkovým šetřením bylo možné ověřit správnost všech 17 hypotéz a vyzdvihnout nabyté vědomosti, protože, jak říkají Bělík a Svoboda Hoferková (2016, s. 57), „*Cílem výzkumu by nemělo být potvrdit či vyvrátit hypotézu, ale obohatit něčím společnost, objevit něco nového, pomoci někomu ...*“

H1: Většina respondentů bude starší 40 let.

Dle zjištěných dat došlo k **potvrzení** první hypotézy. Starších 40 let bylo 60 z 97 zúčastněných držitelů zbrojního průkazu. Věk vyšší 40 let uvedly 4 z 8 žen.

H2: Většina dotazovaných uvede, že jsou muži.

Za **potvrzenou** bylo možné označit i druhou hypotézu, jelikož se do dotazníkového šetření dle odpovědí respondentů zapojilo 89 mužů a 8 žen.

H3: Více než dvě třetiny respondentů uvedou, že jsou v manželství nebo registrovaném partnerství či v partnerském vztahu.

Mimo to, že došlo k **potvrzení** i třetí hypotézy, kdy se v partnerském vztahu, manželství či registrovaném partnerství nacházelo dokonce přes $\frac{3}{4}$ dotazovaných, konkrétně 77, bylo zjištěno, že mimo vztah žije pouhých 20 respondentů.

H4: Podíl dotazovaných s dítětem v domácnosti a těch, kteří s dítětem domácnost nesdílí, se bude lišit maximálně o 10 procent.

Jelikož dle odpovědí žije ve společné domácnosti s dítětem 52 dotazovaných, což tvoří téměř 54 % výzkumného vzorku, došlo k **potvrzení** i čtvrté hypotézy. Protože skutečnost, že s dítětem respondenti domácnost nesdílí, označilo pouhých 45 z nich, to by odpovídalo více než 46 % vzorku, neliší se četnost obou odpovědí o více než 10 %.

H5: Respondentů držících zbrojní průkaz více než 20 let bude méně než třetina.

Ze získaných dat plyne, že došlo k **potvrzení** i páté hypotézy. Dotazovaných, kteří jsou držiteli zbrojního průkazu, bylo 27, což tvoří necelých 28 % výzkumného vzorku. Nejkratší doba držení ZP uvedená respondentem byla 0 let, nejdelší pak 64 let.

H6: Nejčastější skupinou ve zbrojním průkazu dotazovaných bude skupina E.

Šestá hypotéza byla **potvrzena**, nejčastější skupinou zbrojního průkazu byla skupina E. Tu uvedlo 88 z 97 respondentů, což tvořilo přes 90 % výzkumného vzorku.

H7: Většina respondentů zbrojní průkaz o další skupiny nerozšiřovala.

Na základě získaných odpovědí lze sedmou hypotézu považovat za **potvrzenou**. Většina dotazovaných uvedla, že svůj zbrojní průkaz nerozšiřovala, jednalo se konkrétně o 84 z 97 respondentů, to by odpovídalo více než 86 % vzorku.

H8: Největší motivací dotazovaných k získání ZP budou ochrana života a majetku společně se sportovní střelbou.

Potvrzena byla i osmá hypotéza. Ochranu života a majetku nebo sportovní střelbu označilo jako svou motivaci k získání zbrojního průkazu 66 a 67 z dotazovaných. Oproti tomu sběratelské účely, lov a výkon povolání vybralo pouze 32, 22 a 21 respondentů.

H9: Nejčteněji bude zastoupená skupina respondentů, která uvede, že drží tři zbraně s vydaným průkazem zbraně.

Data vycházející z administrace dotazníkového šetření **vyvrátila** devátou hypotézu. Nejčteněji byla zastoupená skupina respondentů, kteří uvedli, že drží 2 zbraně s průkazem zbraně, bylo jich konkrétně 16. Průměrně je podle získaných odpovědí v držení respondentů více než 6 zbraní s vydaným průkazem zbraně.

H10: Více než dvě třetiny dotazovaných své zbraně zabezpečují.

Desátá hypotéza byla **potvrzena**. Že své zbraně zabezpečují uvedlo 93 z 97 dotazovaných, což by tvořilo bezmála 96 % výzkumného vzorku. Nejčastějším uváděným způsobem zabezpečování vlastněných zbraní bylo užití certifikovaného trezoru, ten označilo 72 dotazovaných.

Vzhledem k počtu zbraní v držení respondentů lze říct, že více než 28 % respondentů je zabezpečuje nadstandardně, jako by jim příslušelo podle § 58 zákona o zbraních při vyšším počtu zbraní nebo střeliva. Zároveň bylo zjištěno, že přes 11 % držitelů zbrojního průkazu zabezpečuje své zbraně nedostatečně v rozporu s tímto §.

H11: Respondenty nejčastěji uváděným účelem vlastnění aktuálně držených zbraní budou ochrana života a majetku společně se sportovní střelbou.

Jelikož jako účel vlastnictví aktuálně držených zbraní označilo 64 z 97 dotazovaných ochrana života a majetku a 67 z 97 respondentů uvedlo sportovní střelbu, došlo k **potvrzení** jedenácté hypotézy. Oproti tomu výkon povolání označilo pouze 6, lov pak 20 a sběratelské účely 28 držitelů zbrojního průkazu.

H12: Nejzastoupenější skupinou dotazovaných bude ta, která zbraň s vydaným průkazem zbraně nosí méně než 1 den v běžném týdnu.

Dvanáctá hypotéza byla taktéž **potvrzena**. Že zbraň s vydaným průkazem zbraně nosí méně než 1 den v běžném týdnu uvedlo 34 respondentů, druhá nejzastoupenější skupina skládající se z 19 dotazovaných nosí zbraň 7 dní běžného týdne. Alespoň 1 den v týdnu nosí zbraň s vydaným průkazem zbraně 53 dotazovaných, což tvoří téměř 55 % vzorku.

H13: Většina respondentů považuje střeleckou veřejnost za plně bezpečnou a věrohodnou.

Tato hypotéza byla odpověďmi respondentů **potvrzena**. 57 z 97 respondentů hodnotí střeleckou veřejnost jako bezpečnou a věrohodnou, což odpovídá necelým 59 % výzkumného vzorku. S výhradami i bez výhrad pak hodnotilo střelce 92 z 97 dotazovaných, to by odpovídalo bezmála 95 % držitelů zbrojních průkazu pobývajících na území Královéhradeckého kraje, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření.

H14: Méně než třetina dotazovaných byla nucena použít zbraň k obraně.

Získaná data **potvrdila** čtrnáctou hypotézu. Nuceno tasit či použít zbraň za účelem obrany sebe, svých blízkých nebo majetku bylo 10 dotazovaných, což by odpovídalo 10 % vzorku. Ti uvedli mezi okolnostmi, kdy se tak stalo, 5krát výkon povolání, 1 napadení psem, 1 vloupání a 1 zdržení pachatelů trestné činnosti.

H15: Alespoň desetina respondentů byla dotazována policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně.

V této souvislosti bylo dotazováno policií 8 respondentů, což by tvořilo více než 8 % získaných odpovědí, ne však více než 10 %, čímž byla patnáctá hypotéza **vyvrácena**. 2krát se u respondentů jednalo o kontrolu myslivecké činnosti, 1 šlo o výkon povolání a 1 o zadržení pachatelů trestné činnosti.

H16: Žádný z dotazovaných neodpoví, že byli on nebo jeho blízcí trestně stíháni ve spojitosti s držením či použitím zbraně.

Na základě odpovědí respondentů byla tato hypotéza jednohlasně **potvrzena**.

H17: Více než polovina respondentů odpoví, že by podle nich právo na obranu života se zbraní, v mezích stanovených zákonem, zakotveno i v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod, být mělo.

Poslední hypotéza byla rovněž potvrzena. Na ukotvení práva na obranu života za pomoci zbraně v mezích stanovených zákonem v ústavním pořádku ČR, konkrétně v LZPS se shodlo 88 z 97 dotazovaných, což by odpovídalo téměř 91 % respondentů.

4.5 Stanovení ideálního typu na základě výsledků šetření

Ideálním typem vykonavatele zkoušky odborné způsobilosti pro získání zbrojního průkazu v Královéhradeckém kraji, je při respektování zásad Maxe Webera zmíněných v kapitole 4.1, bezmála 47letý muž žijící v manželství, registrovaném partnerství či partnerském vztahu, který sdílí společnou domácnost s dítětem a je držitelem zbrojního průkazu přes 15 let. Ve svém zbrojním průkazu má zapsanou kombinaci skupin A – ke sběratelským účelům, B – ke sportovním účelům, a E – k ochraně života, zdraví nebo majetku, přičemž svůj průkaz o další skupiny nikdy nerozšiřoval. Motivací k získání zbrojního průkazu pro něj byla především sportovní střelba a ochrana života a majetku, pročež je držitelem 6 zbraní, které v souladu se zákonem o zbraních ukládá do certifikovaného trezoru, u sebe je v běžném týdnu nenosí, a souhlasil by, aby bylo v ústavním pořádku České republiky, konkrétně Listině základních práv a svobod, zakotveno právo na obranu života za použití zbraně v zákonem stanovených mezích. Střeleckou veřejnost považuje za bezpečnou a věrohodnou, sám ve spojitosti s užitím zbraně nikdy nebyl stíhán ani dotazován policií, což platí i pro jeho blízké. K obraně sebe, svých blízkých či majetku nebyl nucen tasit ani použít zbraň.

4.6 Polemika nad možnými nedostatky zákona o zbraních, jejich řešeními a možnou prevencí

Práce nenabádá k plošné regulaci zbraní ani znesnadňování jejich nabývání. Snaží se pouze na základě znalostí získaných při studiu, rešerše odborné literatury a administrace dotazníkovém šetření ruku v ruce se znalostmi nabytými ve střelecké praxi působit preventivně. Představuje proto 6 tezí, k nimž navrhuje možná opatření:

1. Nabývání kuší, luků a historických zbraní je možné širokou střeleckou veřejností bez ohledu na většinu jejich konstrukčních vlastností, a to přestože mohou být tyto zbraně v rukou zkušeného střelce na desítky až stovky metrů ranivé až smrtící. Luky a kuše jsou navíc díky své konstrukci zbraněmi téměř neslyšnými a lze do nich svépomocí broušením a vrtáním vyrobit upravené projektily se zvýšeným ranivým účinkem, přestože by se jednalo o trestný čin nedovoleného ozbrojování podle 2. odstavce § 279 trestního zákoníku. Kuše a historické zbraně mnohdy umožňují držení a nošení ve stavu, kdy jsou nabitý a připraveny ke střelbě. Plynovky mohou být vzhledově zaměnitelné za zbraně nebezpečnější.

Přestože by se nabízelo řešení v podobě regulace zbraní spadajících do kategorie D podle 1. odstavce § 3 zákona o zbraních⁸⁶, preventivní opatření vidím spíš v rozdělení této kategorie na zbraně využívající síly svalů bez možnosti jejího ukládání v době, kdy na ně přestává být působeno⁸⁷ (např. foukačky a luky) a zbraní, které ukládání síly umožňují nebo využívají chemickou energii (např. kuše, flobertky, historické perkusní zbraně, plynovky a další), přičemž majitelé druhé skupiny těchto zbraní by mohli být prodejcem či výrobcem poučeni o postupech první pomoci při poranění způsobeném těmito zbraněmi. Zohlednit by bylo při tomto rozdělení nutné i hlučnost a sílu projektilů, které zbraň střílí za využití mechanické či chemické energie.

Používání zbraní vzhledově podobných zbraním nebezpečnějším za už zákony stanovených podmínek by mohlo být teoreticky omezeno na situaci, kdy jsou takové napodobeniny neonově barevně odlišeny od zbraní jiných, což by mohlo znesnadnit jejich užití v páchání trestné činnosti. Inspirace existuje v německé legislativě, kde jsou dle Hanušky (2010, s. 19) ze zákazu nošení napodobenin vyjmuty ty, které jsou konstrukcí o 50% větší či menší než předloha zbraně, či které jsou neonově zbarveny.

⁸⁶ Více v kapitole 2.1.

⁸⁷ V německé zbraňové legislativě jsou ze zákazu nošení napodobenin zbraní vyjmuty zbraně využívající síly svalů bez možnosti ukládání této síly (např. foukačky). (Hanuška, 2010)

2. Uchazeč o získání zbrojního průkazu není povinen účastnit se přípravných kurzů⁸⁸ před vykonáním zkoušky odborné způsobilosti, může se ke zkoušce dostavit rovnou bez nácviku bezpečné manipulace či postupů první pomoci.⁸⁹ V rámci zkoušky po něm není vyžadována praktická ukázka těchto postupů ani širší znalosti trestněprávních předpisů (mimo krajní nouzi⁹⁰ a nutnou obranu⁹¹), přestože jsou mu známy způsoby uvedení zbraně do střelbyschopného stavu a ověřena jeho schopnost zasáhnout cíl.

Přestože nejsem zkušebním komisařem ve smyslu § 30 zákona o zbraních ani k tomu kompetentním zaměstnancem Ministerstva vnitra ČR, soudím, že by bylo na místě minimálně bodově znevýhodnit uchazeče o získání zbrojního průkazu, kteří se neúčastnili přípravných kurzů seznamujících s Nařízením vlády, zákonem o zbraních a dalšími nezbytnými znalostmi a dovednostmi. Zde by mohla být problémem otázka certifikace těchto kurzů. Vinš (2013a, online) v této souvislosti uvádí, že v Rakousku jsou žadatelé o zbrojní průkaz „...*povinni absolvovat kurz u certifikovaného instruktora, který následně vydá doklad přezdívaný ‚řidičák na zbraň‘*.“ Možné preventivní opatření dále vidím v nutnosti předvádět praktický nácvik postupů první pomoci u střelných zranění ruku v ruce se zdravotnickým minimem ve smyslu 4. odstavce § 21 zákona o zbraních.

3. Držiteli příslušné skupiny zbrojního průkazu je umožněn nákup zbraní kategorie C okamžitě po předložení vyžadovaných veřejných listin. Pokud by taková legálně držená zbraň měla být použita k trestné činnosti, přestože je to nepravděpodobné, viz kapitola 3. 4, nebránila by tomu povinnost daná zákonem o zbraních (online, § 14) oznámit její nabytí.

Ani zde nejsem pro regulaci nabývání, držení ani nošení zbraní, přesto jako možné preventivní opatření vidím zavedení zákonné výsady - dobrovolné či povinné lhůty, o kterou může prodejce prodej zbraně či střeliva kategorie C oddálit. Vinš (2013a, online) podobnou výsadu rakouských prodejců nazývá lhůtou na vychladnutí.

⁸⁸ Podle Komendy (2018, s. 5) „... *na rozdíl od povinné přípravy v autoškole příprava v oblasti zbraní povinná není.*“

⁸⁹ Více v kapitole 3.

⁹⁰ Krajní nouzi rozumí trestní zákoník (online, § 28) jinak trestný čin, kterým je odvráceno nebezpečí přímo hrozící zájmům chráněným trestním zákonem (pozn. majetek, zdraví, život) přičemž o krajní nouzi nejde, jestliže šlo nebezpečí odvrátit a její následky jsou zřejmě stejně závažné nebo závažnější, anebo byla oběť nebezpečí povinna ho snášet (pozn.za určitých situací policista, hasič, lékař a podobně.).

⁹¹ Nutná obrana je čin za jiných okolností trestný, který slouží k odvrácení přímo hrozícího či trvajícím útokem na majetek, zdraví či život. O nutnou obranu se nejedná, byla-li zcela očividně nepřiměřená vůči způsobu útoku. (Trestní zákoník, online, § 29)

4. Nachází-li se držitel zbrojního průkazu a zbraně v situaci, kdy může v nutné obraně odvrátit přímo hrozící nebo trvajícím útok, nemá jiných alternativ než rozhodnout se použít zbraň na útočníka či nepoužít zbraň vůbec, a to ani v případě, kdy útočníkovi nemusí být patrné, že se jedná o zbraň, jež by mu mohla být fatální. Neexistuje zde možnost varovného výstřelu demonstrující sílu držené zbraně.

Přestože je varovný výstřel policejním donucovacím prostředkem (Zákon č. 273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky, online), jeho užití střeleckou veřejností je možné v nutné obraně definované v § 29 trestního zákoníku. Pokud se k němu střelec uchýlí, hrozí, že způsobí škodu na majetku, zdraví či v nejhorším případě životě osobě, která není útočníkem. V tomto případě bych za vhodné preventivní opatření považoval rozšíření znalostí nutných pro složení teoretické části zkoušky odborné způsobilosti pro získání ZP o téma balistiky, chování střely v nárazu a odrazu do a od různých materiálů v odborníky uznané míře. Přestože bych si přál, aby k užití zbraně proti nikomu nemuselo dojít, střelecká veřejnost by měla být vzdělaná i v těchto okruzích. Věřím zároveň, že by takovou znalost spousta z nás ocenila.

5. Osoby nabývající či užívající zbraně proti zákonu o zbraních, například mládež v případě airsoftových zbraní či tvůrci kostýmů s realistickými maketami na veřejnosti vzbuzující dojem jejich pravosti a nebezpečnosti, si nejsou vždy vědomy nebezpečí hrozícího jim i jejich okolí případně svého protiprávního jednání ani sankce, která jim za takové činy hrozí. Dále, i fyzické osoby nadržící zbraně mohou s těmito zbraněmi přijít do styku, dle nejhoršího scénáře v rukou amok střelce⁹², a nemusí být v jejich schopnostech posoudit včas nebezpečnost situace a provést příslušné akce.

Jako možné preventivně působící opatření bych si dovolil navrhnout zařazení trestněprávní a zbraňové nauky v pedagogickými i bezpečnostními odborníky uznané míře do vzdělávacích oblastí rámcových vzdělávacích programů pro základní školy. Přestože si uvědomuji, že zde může panovat názor, podle kterého je po žácích vyžadováno už tak velké množství znalostí, domnívám se, že právě tato nauka může předejít většímu zlu a měla by být vyučována nejen v rámci specializovaných kurzů.

⁹² Viz kapitola 3.5.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat problematiku držení střelných zbraní v kontextu historických událostí i českého a evropského práva. Dílčími cíli bylo datovat a blíže popsat sociálně kulturní souvislosti vzniku prvních střeleckých společenství na českém území včetně jejich role v uspořádání společnosti a významu ve společnosti napříč časem, za využití odborné literatury a právních norem kategorizovat zbraně a střelivo, seznámit čtenáře s odborným názvoslovím a procesem získání zbrojního průkazu v České republice a zkoumat trestnou činnost páchanou se zbraněmi za využití veřejně dostupných statistik a dat poskytnutých Policií České republiky či administrací dotazníkového šetření. Cílem empirické části práce věnující se držitelům zbrojních průkazu pobývajících na území Královéhradeckého kraje bylo za využití metod dotazníkového šetření, ideálního typu a polemiky na základě zjištěných informací představit střeleckou veřejnost a bojovat proti tabuizování jí i oblasti zbraní a střeliva stejně jako představit případná preventivní opatření, nabízející řešení možných nedostatků zbraňové legislativy.

Těchto cílů se podařilo dosáhnout. Byl představen širší kontext vývoje zbraní a původu organizovaného v kultuře zarytého střelectví v naší oblasti s důrazem na území Královéhradeckého kraje a Východních Čech za využití odborných publikací i nálezů státních okresních archivů. Zbraně byly kategorizovány z pohledu legislativy i odborné veřejnosti s důrazem na vlastnosti, které je odlišují v mezinárodním značení i s ohledem na jejich nebezpečnost. Byly představeny odlišnosti české zbraňové legislativy od právních pramenů německých a rakouských stejně jako vztah České republiky k Zbraňové směrnici, ve spojitosti s kterým byl představen aktuálně projednávaný senátní návrh ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. a jeho možný dopad. Rovněž se podařilo dosáhnout cílů praktické části práce, kde se většina hypotéz týkající se osobních údajů o střelcích, doby držení zbrojního průkazu; skupin ZP, případného rozšiřování zapsaných skupin, motivace pro držení zbraní, počtu vlastněných zbraní s průkazem zbraně, zabezpečování zbraní, účelů nabývání zbraní, frekventovanosti nošení zbraní, názoru na střeleckou veřejnost a osobních zkušeností se zbraněmi potvrdila a některé byly vyvráceny. Dle odpovědí respondentů byl sestaven ideální typ a závěrem empirické části byly na základě znalostí získaných při studiu oboru, rešerši odborné literatury i legislativy a administraci

dotazníkového šetření ruku v ruce se znalostmi nabytými ve střelecké praxi formulovány preventivní opatření nabízející řešení možných nedostatků zbraňové legislativy.

Tvorba odborné práce byla znesnadněna pandemickou situací v České republice, která způsobila uzavření okresů, střelnic, obchodů i knihoven a omezení provozu odborů pro zbraně, střelivo a bezpečnostní materiál Policie České republiky zapojených v roli sběrných míst do realizace dotazníkového šetření. Další komplikací byla nezbytnost překladu německých zdrojů. První zmíněná okolnost byla překonána s pomocí správců, majitelů i zaměstnanců míst sběru dat, kteří pro mě vyplněné tiskopisy schraňovali a předávali mi je často ochotně a na jejich popud i v době osobního volna. Druhá komplikace byla překonána za pomoci sebevzdělávání a nabytých dovedností.

Práce může být přínosná osobám zajímajícím se o historii, oblast zbraní a střeliva, českou i zahraniční legislativu se zmínkou aktuálně projednávaných změn, statistiky trestných činů proti trestnímu zákoníku i přestupků proti zákonu o zbraních. Výrazně může být nápomocná zájemcům o získání zbrojního průkazu, střelcům cestujícím do oblastí Německa nebo Rakouska, preventistům trestné činnosti a lidem, kteří se chtějí blíže seznámit se střeleckou veřejností.

Výhledově do budoucna bych shledal přínosné, aby se této obsáhlé tématice věnovaly i další odborné práce především s důrazem na prevenci sociálně patologických jevů působením pedagogického i andragogického vzdělávání a vlivem právních norem.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

BĚLÍK, Václav a Stanislava SVOBODA HOFERKOVÁ, 2016. *Tvorba odborné práce: vysokoškolská učebnice pro studenty sociálně pedagogických oborů*. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-1021-1.

BĚLÍK, Václav, Stanislava SVOBODA HOFERKOVÁ a Blahoslav KRAUS, 2017. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0599-1.

BERDYCHOVÁ, Jana, 1981. *Tělesná výchova pro pedagogické školy*. 3. vyd. Praha: SPN. Učebnice pro střední školy.

ČERMÁKOVÁ, Marie, 1997. *Rodina a měnící se gender role – sociální analýza české rodiny*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Working papers. ISBN 80-85950-42-1.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2008. *Moderní psychologie pro právníky: Domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.

DEUTSCHER SCHÜTZENBUND (HRSG.), 1961. *Wir Schützen: 800 Jahre deutsche Schützen – Das offizielle Dokumentarwerk des Deutschen Schützenbundes*. Olympischer Sportverlag.

DOLÍNEK, Vladimír a Jan DURDÍK, 2008. *Historické zbraně*. Praha: Naše vojsko. ISBN 978-80-206-0918-2.

DOTZAUER, Gerhart, 1984. *Das Schützenwesen in Bayern*. 1. Landshut: Landshut Verlag Isar-Post. ISBN 978-3924943004.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozšířené české vydání. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

GIDDENS, Anthony, 2013. *Sociologie*. Praha: Argo. ISBN 728-80-257-0807-1.

HANUŠKA, David, 2010. *Cestování se zbraní na území Německa, Rakouska, Švýcarska a Lichtenštejnska*. Praha: Leges. Praktik (Leges). ISBN 978-80-87212-33-2.

HRAZDÍRA, Ivo, Libor KOVÁRNÍK a František NOVOTNÝ, 2000. *Použití zbraně a zákon*. Praha: Eurounion. ISBN 80-85858-83-5.

KADLECOVÁ, Marta, 2004. *Vybrané kapitoly z právních dějin států Evropské unie*. Brno: Brno International Business School. ISBN 80-86575-64-0.

- KMOŠEK, Petr, 2003. *Střelecké spolky východních Čech a jejich malované terče*. Ústí nad Orlicí: Oftis. ISBN 80-86042-82-0.
- KOMENDA, Jan, 2018. *Manipulace se zbraní: při zkoušce odborné způsobilosti: pro žadatele o zbrojní průkaz*. 5. vydání. Brno: Legraf. ISBN 978-80-907257-0-6.
- KOVÁRNÍK, Libor a Miroslav ROUČ, 2007. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-030-7.
- KRAUS, Blahoslav a Jolana HRONCOVÁ, 2010. *Sociální patologie*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-080-1.
- KREJČÍ, R.; 2000. *Vysokomýtští střelci v průběhu dvou století*. Vysoké Mýto.
- LETOŠNÍKOVÁ, Ludiše, 1980. *Lovecké zbraně v Čechách*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství. Lesnictví, myslivost a vodní hospodářství.
- ONDREJKOVIČ, Peter, 2009. *Sociálna patológia*. 3. dopl. a preprac. vyd. Bratislava: VEDA. ISBN 978-80-224-1074-8.
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ, 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-164-1.
- REINTGES, Theo, 1963. *Ursprung und Wesen der spätmittelalterlichen Schützengilden*. Bonn: Röhrscheid.
- SCHELLE, Karel, 2007. *Právní dějiny*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-043-7.
- SPURNÝ, Joža a Viktor ČERVENÝ, 2007. *Násilí z pohledu společenských věd: sborník příspěvků z mezinárodní konference, 20. září 2007, Praha*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR. ISBN 978-80-7251-253-9.
- SVÁTEK, Josef, 1891. *Obrazy z kulturních dějin českých*. Praha: J. Otto.
- ŠNAJDROVÁ, Evženie, 2014. *Arma offensiva et defensiva: historické zbraně a zbroj ze sbírky Národního muzea*. Praha: Národní muzeum. ISBN 978-80-7036-427-7.
- VOSÁTKA, Josef, 2017. *Zbrojní průkaz: zkouška odborné způsobilosti*. Praha: Druckvo, spol. s r.o. Myslivost pro praxi. ISBN 978-80-87668-31-3.
- WINTER, Zikmund, 1913. *V ohradě měst a městských zdech I*. Praha: J. Otto.
- WINTER, Zikmund, 1923. *V ohradě měst a městských zdech II*. Praha: J. Otto.

Legislativní dokumenty

Beschussgesetz – BeschG, 2020. [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z:

https://www.gesetze-im-internet.de/beschg/BJNR400300002.html?fbclid=IwAR0EuXSFmhSdOi973UNI5A11FBGgXtbDTo0X7oJNpNSVCBTPuA7Gm3Z_tbo

Jusline, 2021. WaffG Waffen. [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z:

<https://www.jusline.at/gesetz/waffg/paragraf/1?fbclid=IwAR2Cvek1pumQZ7qwjRD7BvAqapQydRnA1WCBKGGbqbJc9cGjWimsem0W4-c>

Nariadení vlády č. 315/2011 Sb., o zkušebním řádu zkoušky odborné způsobilosti žadatele o vydání zbrojního průkazu skupiny A až E [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-315?fbclid=IwAR3NGStu8bqluIafgYRek6a2RIA4Khd03L7jqCQgfTIOa1YGAEixcAxLaFA&citace=1>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853. [online]. [cit. 2021-6-11].

Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32017L0853&from=de&fbclid=IwAR3HJ2uDallAiwltibYKUdrbKv67tJN0XYX0S_4dqeyvoBVc_rJ8ijuTCjU

Vyhláška č. 493/2002 Sb., vyhláška o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu a o obsahu lékárničky první pomoci provozovatele střelnice [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-493>

Waffengesetz (WaffG), 2020. [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z:

https://www.gesetze-im-internet.de/waffg_2002/BJNR397010002.html?fbclid=IwAR2sRQmsNZ240VRLgnDHszLdfYvjZ53eVPIxTRX-EoQYP4sBNMVeFWY7K8c

Zákon č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních) [online]. [cit. 2021-5-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-119>

Zákon č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o zbraních), znění 0. [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-119/zneni-0>

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-140#p216b-1>

Zákon č. 156/2000 Sb., Zákon o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2021-5-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-156>

Zákon č. 229/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-229>

Zákon č. 252/2016 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-252>

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

Zákon č. 288/1995 Sb., Zákon o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních). [online]. [cit. 2021-6-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-288>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. [online]. [cit. 2021-1-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#p118-1>

Zákon č. 449/2001 Sb., Zákon o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 2021-1-16]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449>

Zákon č. 84/1990 Sb., zákon o právu shromažďovacím. [online]. [cit. 2021-6-6]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-84#p1>

Internetové zdroje

Badatelna.eu, 2021a. *Státní okresní archiv Hradec Králové – Jednota českých střelců Hradec Králové*. [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/85437/>

Badatelna.eu, 2021b. *Státní okresní archiv Jičín – Národní garda 4. krajského města Jičín*. [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/88407>

Badatelna.eu, 2021c. *Státní okresní archiv Náchod – Ostrostřelecký sbor Broumov*. [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/88711/>

Badatelna.eu, 2021d. *Státní okresní archiv Svitavy se sídlem v Litomyšli - C.k. privilegovaný sbor ostrostřelců Litomyšl*. [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/101280/>

Badatelna.eu, 2021e. *Státní okresní archiv Ústí nad Orlicí – Střelecký spolek Králíky*. [online]. [cit. 2021-6-4]. Dostupné z: <http://badatelna.eu/fond/101833/>

ČERVÍČEK, M. a další, 2020. *Senátní návrh ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.* [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=179115>

Český statistický úřad, 2021. *Sebevraždy*. [online]. [cit. 2021-6-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/sebevrazdy_zaj

ČTK, 2016. 300 tisíc pistolníků v Česku: Počet držitelů zbrojních průkazů roste. *Blesk.cz* [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/410286/300-tisic-pistolniku-v-cesku-pocet-drzitelu-zbrojnich-prukazu-roste.html?fbclid=IwAR0AzrDvvt8VSnEfAVRfbjNd6MF8IPlwRVsbj4WMqMaLEl-VtLNilkLGGQ>

EURACTIV.cz, 2019. Zbraňová směrnice EU: Od kritizovaného návrhu až po výsledný kompromis. *EURACTIV.cz* [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/linksdossier/zbranova-smernice-eu-od-kritizovaneho-navrhu-az-po-vysledny-kompromis/?fbclid=IwAR2Yg5j50FaqdXLYhPiIYldkOSFRZNG7cYeJEZjOeFeentxiQpsVqxxgT-U8>

KARÁSEK, David, 2019. *Zbrojní zákony: Německo* [online]. [cit. 2021-6-14]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/clanky/hlavni-clanky/3513-zbrojni-zakony-nemecko>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2019. *Právní úprava na úseku zbraní, střeliva, munice, nakládání s bezpečnostním materiálem a další související právní předpisy* [online]. [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/mvcren/article/pravni-uprava-na-useku-zbrani-a-streliva.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021a. *Zbraně podléhající zákonu o zbraních a podmínky jejich nabytí a držení: Zbraně nepodléhající zákonu o zbraních* [online]. [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-podlehajici-zakonu-o-zbranich-a-podminky-jejich-nabyvani-a-drzeni.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021b. *Zbraně podléhající zákonu o zbraních a podmínky jejich nabytí a držení: Kategorie D - "Zbraně nepodléhající registraci"* [online]. [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zbrane-podlehajici-zakonu-o-zbranich-a-podminky-jejich-nabyvani-a-drzeni.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2021c. *Zkoušky odborné způsobilosti* [online]. [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkousky-odborne-zpusobilosti.aspx>

MLD, 2016. *Střelba v Uherském Brodě: Zabiják si nechal poslední kulku pro sebe. ČT24* [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1704445-strelba-v-uherskem-brode-zabijak-si-nechal-posledni-kulku-pro-sebe?fbclid=IwAR2_UStYj8DOSsJxuWqPbVOGX8VEd4hfgfMfbhVwTxecKnM_Eoje_cIdC-A0

Odbor bezpečnostní politiky, oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství, 2021. *Zkoušky odborné způsobilosti. Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zkousky-odborne-zpusobilosti.aspx?fbclid=IwAR2RG7YVezmquq56RZA07-RxEJxppq5Q8UCH7HW7wkSLDFyCfejLQpoku074>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2021. *Sněmovní tisk 895: Návrh ústavního zákona - Listina základních práv a svobod*. [online]. [cit. 2021-6-18]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?O=8&T=895>

Právní prostor, 2019. *Senátoři chystají ústavní zakotvení práva bránit se zbraní* [online]. [cit. 2021-6-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/senatori-chystaji-ustavni-zakotveni-prava-branit-se-zbrani>

PRCHAL, Milan, 2021. *Úvodní slovo ředitele služby pro zbraně a bezpečnostní materiál PP ČR*. [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/uvodni-slovo-reditele-sluzby-pro-zbrane-a-bezpecnostni-material-pp-cr.aspx?fbclid=IwAR1MLrtB-iXvurOim_VZ-yeHxOwV1N0IjXB5q3MBfZp4BSY935tYt9iPFio

SCHIMMER, David, 2019. *Počty přestupků*. [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zverejnene-informace-2019-pocty-prestupku.aspx>

SCHIMMER, David, 2020a. *Přebíjení nábojů*. [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/prebijeni-naboju.aspx?fbclid=IwAR11ViWSUdoH3RJyzuGwTdPoeHFoYBS6aLEnvp9XX8fa08_wJM06g59mWc

SCHIMMER, David, 2020b. *Statistika střelných zbraní*. [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistika-strelnych-zbrani.aspx>

SORUDO, 2021. *Odzbrojení společnosti*. [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://sorudo.cz/odzbrojeni-spolecnosti/?fbclid=IwAR2BKgGn0QkiTf6NoYp6sPMr6qSGk2iDt7GTJJE6RB2DOaOjuq9JwFntFb4>

Soudní dvůr Evropské unie, 2019. *Tisková zpráva č. 149/19*. [online]. [cit. 2021-6-11]. Dostupné z: https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-12/cp190149cs.pdf?fbclid=IwAR1MLrtB-iXvurOim_VZ-yeHxOwV1N0IjXB5q3MBfZp4BSY935tYt9iPFio

STRAKA, Bohumil, 2020. *Drtivé vítězství myslivců v Senátu. Myslivost* [online]. [cit. 2021-6-18]. Dostupné z: <https://www.myslivost.cz/Pro-myslivce/Aktuality/Drtive-vitezstvi-myslivcu-v-Senatu>

TRHON.CZ, 2021. *Zákon o zbraních a střelivu* [online]. [cit. 2021-6-5]. Dostupné z: <https://www.trhon.cz/lukostrelba/pravidla/z%C3%A1kon-o-zbran%C3%ADch-a-st%C5%99elivu>

Ústavně právní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, 2021. *Usnesení garančního výboru č. 289 ze dne 9. června 2021 k senátnímu návrhu ústavního zákona, kterým se mění Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.* [online]. [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=190992>

VINŠ, Petr Jan, 2013a. Rakousko: Exces s brokovnicemi. *ZBRANĚ & NÁBOJE* [online]. 2013(3) [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: <https://gunlex.cz/zbrane-a-legislativa/legislativa/662-rakousko-exces-s-brokovnicemi>

VINŠ, Petr Jan, 2013b. Se zbraní do zahraničí? *ZBRANĚ & NÁBOJE* [online]. 2013(7) [cit. 2021-6-16]. Dostupné z: https://gunlex.cz/48-zbrane-a-legislativa/legislativa/675-se-zbrani-do-zahranici?fbclid=IwAR0EuXSFmhSdOi973UNI5A11FBGgXtbDT00X7oJNpNSVCBT_PuA7Gm3Z_tbo

Osobní komunikace

ODBOR KOMUNIKACE A VNĚJŠÍCH VZTAHŮ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY,
2021. Žádost o poskytnutí statistických údajů [e-mail]. 19. května 2021, 11:55 [cit.
2021-06-10].

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník	91
Příloha B: Dopis Odboru komunikace a vnějších vztahů PČR	94

Příloha A: Dotazník

Dobrý den,

jsem studentem Univerzity Hradec Králové a obracím se na Vás s prosbou o **vyplnění krátkého dotazníku**. Ve své bakalářské práci se snažím vytvořit lepší představu o **naší střelecké veřejnosti**, a proto dotazník obsahuje také pár osobních otázek.

Výsledky dotazníku budou **anonymní**, poslouží pouze jako podklad pro tvorbu bakalářské práce. Vyplnění tohoto dotazníku Vám zabere **jen pár minut**. Pokud na jeho vyplnění nemáte aktuálně čas, vezměte si tištěnou kopii s sebou a přineste ji zpět při další návštěvě střelnice, nebo obchodu. Případně můžete dotazník vyplnit v elektronické podobě na tomto odkazu: bit.ly/dotaznik-zp

Předem **děkuji** za Vaši ochotu a čas.

Vyhovující zaškrtněte: ✓

1. Jste držitelem/držitelkou zbrojního průkazu?

- Ano
- Ne

2. Bydlíte aktuálně v Královéhradeckém kraji?

- Ano
- Ne

Pokud jste alespoň na jednu z předcházejících otázek odpověděli „ne“, nemusíte dále pokračovat.

3. Váš věk:

- _____

4. Jste:

- Žena
- Muž

5. Váš aktuální rodinná stav je:

- Svobodný/svobodná
- V partnerském vztahu
- V manželství/registrovaném partnerství
- Rozvedený/rozvedená
- Vdovec/vdova

6. Žijete v jedné domácnosti s dítětem?

- Ano
- Ne

7. Kolik let a případně měsíců jste držitelem/držitelkou zbrojního průkazu?

- _____ let _____ měsíců

8. Které skupiny obsahuje Váš aktuální zbrojní průkaz? Můžete vybrat více možností.
- A (sběratelství)
 - B (sportovní střelba)
 - C (lovecké účely)
 - D (výkon povolání)
 - E (ochrana života a majetku)
 - F (provádění pyrotechnického průzkumu)
9. Rozšiřoval/a jste zbrojní průkaz v minulosti, případně o které skupiny?
- Ne
 - Ano, rozšiřoval/a jsem zbrojní průkaz o skupiny: _____
10. Jaká byla Vaše motivace k získání zbrojního průkazu? Můžete vybrat více možností.
- Sběratelské účely
 - Sportovní střelba
 - Lov
 - Výkon povolání
 - Ochrana života a majetku
 - Jiné: _____
11. Kolika zbraní, s vydaným průkazem zbraně, jste držitelem/držitelkou?
- _____
12. Co využíváte k zabezpečení Vašich zbraní a munice?
- Certifikovaný trezor
 - Necertifikovaný trezor (lehká kovová schránka)
 - Zámek na zbraň
 - Uzamčená místnost
 - Jiné: _____
 - Nic
13. Za jakým účelem vlastníte aktuálně držené zbraně? Můžete vybrat více možností.
- Sběratelské účely
 - Sportovní střelba
 - Lov
 - Výkon povolání
 - Ochrana života a majetku
 - Jiné: _____
14. Kolik dnů běžného týdne u sebe nosíte zbraň s vydaným průkazem zbraně?
- _____
15. Považujete střeleckou veřejnost, držitele zbrojních průkazů, za bezpečnou a věrohodnou?
- Ano
 - Ano z většiny
 - Nevím
 - Většinu ne
 - Ne

16. Byli jste nuceni použít zbraň, nebo ji tasit, za účelem obrany sebe, svých blízkých nebo majetku? Chcete-li, uveďte okolnosti.
- Ano,

 - Ne
17. Byli jste Vy/Vaši blízcí dotazováni policií ve spojitosti s držením nebo použitím zbraně? Chcete-li, uveďte okolnosti.
- Ano,

 - Ne
18. Byli jste Vy/Vaši blízcí trestně stíháni ve spojitosti s držením/použitím zbraně? Chcete-li, uveďte okolnosti.
- Ano,

 - Ne
19. Mělo by dle Vás být právo na obranu života se zbraní, v mezích stanovených zákonem, zakotveno v ústavním pořádku České republiky, konkrétně v Listině základních práv a svobod?
- Ano
 - Ne

Děkuji za Vaši ochotu a čas.

Příloha B: Dopis Odboru komunikace a vnějších vztahů PČR

Dobrý den, týme Policie České republiky,

obracím se na Vás s prosbou o poskytnutí několika údajů, které by mi zásadně pomohly s tvorbou mé závěrečné práce v rámci oboru Sociální patologie a prevence na Univerzitě Hradec Králové, bude-li to možné. Oslovuji Vás jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb. a žádám Vás konkrétně o následující statistiky:

1. Počet legálně držených střelných zbraní v ČR od doby, od níž jsou uvedené informace vedeny, až do současnosti (30. 4. 2021), a to jak celkově, tak i dle jednotlivých skupin zbraní podléhajících registraci.
2. Počet legálně držených střelných zbraní na území Královéhradeckého kraje ke dni 30. 4. 2021, a to jak celkově, tak i dle jednotlivých skupin zbraní podléhajících registraci.
3. Počet držitelů zbrojních průkazů dle jednotlivých skupin a celkový počet držitelů zbrojního průkazu v daném kalendářním roce, a to od doby, od níž jsou uvedené informace vedeny, až do současnosti (30. 4. 2021).
4. Počet držitelů zbrojních průkazů dle jednotlivých skupin a celkový počet držitelů zbrojního průkazu na území Královéhradeckého kraje ke dni 30. 4. 2021.
5. Počet střelných zbraní dle jednotlivých skupin odevzdaných při jednotlivých zbraňových amnestiích od roku 1990 dodnes (30. 4. 2021).
6. Počet nelegálních střelných zbraní dle jednotlivých skupin zajištěných policií v jednotlivých letech od roku 1990 dodnes (30. 4. 2021) a přehled skutků spáchaných v téže době kvalifikovaných jako trestný čin nedovoleného ozbrojování dle § 279 zákona 40/2009 Sb., bude-li to možné.
7. Počet pohřešovaných zbraní od doby, od níž jsou uvedené informace vedeny až do současnosti (30. 4. 2021).
8. Počet trestných činů spáchaných zbraněmi, s vyjádřením podílu legálně a nelegálně držených, jejich rozdělení ve smyslu § 3 zákona č. 119/2002 Sb. a s výčtem skutkových podstat, od doby, od níž jsou uvedené informace vedeny, až do současnosti (30.4.2021).

Děkuji za Váš čas a Vaši práci.

S přáním hezkého dne a pevného zdraví.

Austin Backo